

11/2022

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
NOVEMBER – LISTOPAD

25.-26. 11. 2022

ČRNI PETEK

**OPTICS
TRADE**

 Pirnikova ulica 5
2310 Slov. Bistrica
 031 770 520

Obiščite nas v
petek in soboto
med **8. in 20. uro**
ter izkoristite vikend
izjemnih popustov!

**SHOOTING
TRADE**

 Partizanska ulica 10
2310 Slov. Bistrica
 064 243 255

ali obiščite

www.optics-trade.eu

in izkoristite odlične popuste ter
brezplačno dostavo cel vikend!

DARILO

Ob predložitvi kupona ob
obisku trgovin **Optics Trade**
ali **Shooting Trade**.

Dorr
lovski
nož

Ena oseba lahko izkoristi samo 1 kupon. Darilo prejmete ob nakupu v
fizični trgovini Optics Trade ali Shooting Trade med 25. in 26. 11. 2022.

**OPTICS
TRADE**

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CV., št. 11
november – listopad

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Köveš
Marjan Gselman, Jurij Lampe,
dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič,
Ivan Kuljaj

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.

Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne kopije pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovlec oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

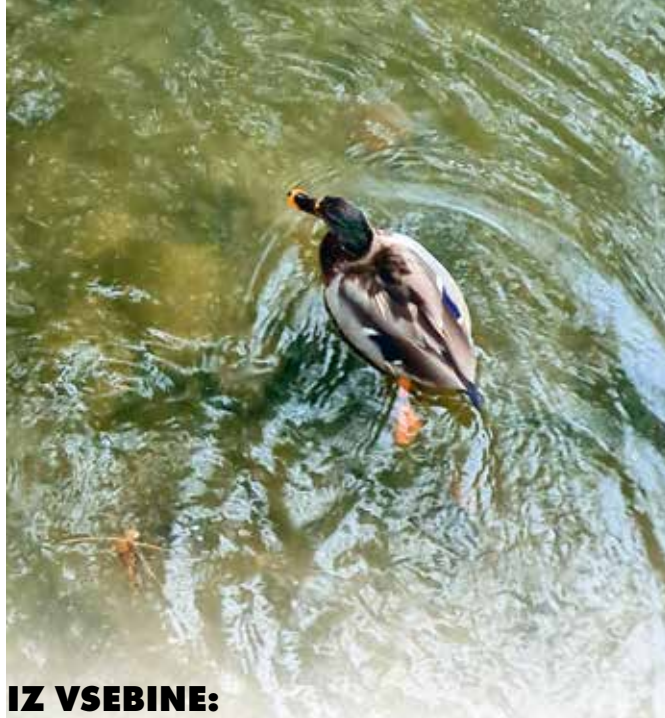

Foto: Jasna Kovačič Siuka

IZ VSEBINE:

B. Pokorny:	Lovci – zelo pomembni »ljubiteljski znanstveniki«	516
L. Bradač:	Predsednikov pogled	518
ŽAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		520
LOVSTVO		522
E. Bužan, B. Pokorny:	Albinizem – bela obarvanost živali	522
DREVESNE VRSTE		525
M. Kišek:	Brek in skorš	525
LOVSKA OPREMA		529
G. Hodnik:	Premovlečna risnica Jakele J1	529
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		533
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		534
F. Černigoj:	Raša: rečica in soteska med Vrhémi in Krasom	534
LOVSKO PESNIŠTVO		537
S. Grč:	Mnogo vejic	537
LOVSKA ORGANIZACIJA		538
J. Weber:	ZLD Notranjske in KD Notranjski rogisti organizirala dobrodelni koncert za Kras	538
P. Novak:	Streško tekmovanje ZLD Prekmurje 2022	539
K. Bevk:	Nov prapor ZLD Gorenjske	540
Z. Mastnak:	Podelitev lovskih spričeval in podpis zaprisege novih lovcev in lov v Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje	541
A. Černič:	Liga ZLD Ljubljana 2022	542
G. Križnik:	Delovni posvet na temo problematike obveščanja in ukrepanja ob izgubah divjadi na lovni in nelovni površinah	543
M. Klajnshek:	Prireditve ob 50. obletnici naselitve muflona na Boču	544
JUBILANTI		545
MLADI IN LOVSTVO		546
Z. Mastnak:	Osmi Tabor mladih v Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje	546
M. Kišek:	Zavarovane živali naših gozdov	547
LOVSKI OPRTNIK		548
I. Kuljaj:	LD Trdinov vrh odprla svoj novi dom	548
B. Kovač - Danč. :	Srečanje in druženje lovcev, posestnikov in darovalcev za novo streho lovskega doma LD Orlica - Vuhred	549
M. Malek:	Slavljenici v LD Starše	550
B. Grošelj:	V Sentlambertu so se lovci družili z lastniki zemljišč	551
V. Mole:	Kako omiliti poke na strelišču?	551
A. Klemenc:	Tržnica nevladnih organizacij in športnih idej v Postojni	552
Optics Trade:	Predstavljeni: termovizijski strelni daljnogled Pulsar Talion XQ38	552
M. Toš:	Lovci – prostozidarji	553
Žan in Eva:	Pečen divji zajec z omako	553
V SPOMIN		554
LOVSKA KINOLOGIJA		555
B. Češarek:	Jazbečarji na krvni sledi	555
V. Turk, D. Zemljič:	Seminar Društva ljubiteljev ptičarjev v Hajdini	555
J. Verčko:	Osemindvajseta samostojna državna tekma (CACT) v delu po krvni sledi za barvarje	556
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	558

SLIKA NA NASLOVNICI:

Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

Foto: Marjan Artnak

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslani prispevki in fotografije ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljavanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.-31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

mladiča:

1. 5.-31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.-31. 12.

košuta:

1. 9.-31. 12.

teleta:

1. 9.-31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.-31. 12.

košuta:

1. 9.-31. 12.

teleta:

1. 9.-31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 1.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.-28. 2.

ovca:

1. 8.-31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.-31. 12.

svinja:

1. 7.-31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.-31. 12.

Poljski zajec

1. 10.-15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.-28. 2.

Jazbec

1. 8.-31. 12.

Lisica

1. 7.-15. 3.

Šakal

1. 7.-15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.-31. 3.

Navadni polh

1. 10.-30. 11.

Alpski svizec

1. 9.-30. 10.

Pižmovka

1. 1.-31. 12.

Nutrija

1. 1.-31. 12.

Fazan

1. 9.-28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.-15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.-15. 1.

Šoja

1. 8.-28. 2.

Sraka

1. 8.-28. 2.

Šiva vrana

1. 8.-28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Lovci – zelo pomembni »ljubiteljski znanstveniki«

Prof. dr. Boštjan Pokorny,
predsednik Strokovno-
znanstvenega sveta LZS

V znanstveno-raziskovalni dejavnosti je (še posebno pri študijah zakonitosti in procesov v naravi) v zadnjih letih vedno bolj popularno in pomembno vključevanje oziroma sodelovanje zainteresirane javnosti. V kontekstu pričujočega uvodnika imam pri tem v mislih predvsem aktivno sodelovanje pri raziskavah, na primer s posredovanjem opažanj in drugih informacij, v nekaterih primerih pa tudi vzorcev, ki jih posamezniki pridobijo oziroma zberejo med vsakdanjimi opravili in/ali preživljanjem prostega časa v naravi. Takšno aktivno in s strani raziskovalcev delno usmerjeno sodelovanje posameznikov oziroma širše javnosti v znanstveno-raziskovalnih projektih poznamo v angleškem jeziku kot »citizen science«, za kar se v slovenskem prevodu uporablja izraz ljubiteljska znanost oziroma tudi državljanska znanost, sodelavci pa so poimenovani ljubiteljski/državljski znanstveniki. Njihovo vključevanje v projekte je zelo pomembna nadgradnja in oplemenitenje znanstveno-raziskovalnega procesa, saj je tako mogoče zbrati/pridobiti bistveno več informacij/vzorcev, kot bi jih lahko kadarkoli pridobili sami raziskovalci, kar zagotavlja mnogo večjo zanesljivost in robustnost rezultatov ter ugotovitev. Hkrati lahko določene skupine ljubiteljskih znanstvenikov, ki so usposobljeni oziroma imajo ustrezne izkušnje in znanje, svoja opažanja in zbrane informacije tudi kritično ovrednotijo, komentirajo ter tako olajšajo razumevanje zbranih podatkov. Nenazadnje – s sodelovanjem se krepi medsebojno zaupanje med terenskimi sodelavci in raziskovalci, kar vpliva na sprejemanje znanstvenih ugotovitev med končnimi uporabniki. Posledično je nova spoznanja lažje vključevati v vsakdanjo prakso, na primer v procese monitoringa, varstva in upravljanja populacij divjadi.

Upravljalci lovišč (tudi tistih s posebnim namenom) v Sloveniji v skladu s pogoji javne službe opravljajo številne pomembne naloge s področja trajnostnega gospodarjenja (upravljanja) z divjadjo, ki so naštetje v 21. členu Zakona o divjadi in lovstvu. Med njimi so tudi zbiranje podatkov o divjadi in njenih odnosih z življenjskim okoljem po določeni metodologiji monitoringa, skrb za usposabljanje lovcev ter sodelovanje pri znanstveno-raziskovalnem delu v povezavi z divjadjo in lovstvom. Slednje je tudi eksplicitno določena naloga v javnem interesu, ki jo izvaja Lovska zveza Slovenije (LZS). Za razliko od velike večine drugih držav imamo pri nas srečo, da je pri izvajanju sistematičnega monitoringa divjadi in njenega življenjskega okolja ter pri znanstveno-raziskovalnem delu zakonsko jasno opredeljeno sodelovanje lovcev in lovske organizacije, in sicer kot aktivnosti, ki se izvajajo v javnem interesu oziroma pod pogoji javne službe.

Prav zato lovci pri nas že desetletja – ne da bi se tega zares zavedali oziroma bi se tako poimenovali – delujemo kot zelo posebna skupina ljubiteljskih znanstvenikov, ki mnogotere podatke pridobivamo sistematično, kontinuirano in z vso odgovornostjo. V primerjavi z drugimi skupinami ljubiteljskih znanstvenikov, ki so mnogo bolj raznolike glede na predznanje in interese, manj usposobljene in v naravo zahajajo predvsem zaradi preživljanja prostega časa, a brez kakršnihkoli obveznosti, mnogo bolj poznamo in razumemo življenje narave, živalske vrste (vsaj tiste, ki so divjad), njihove medsebojne odnose ter procese v ekosistemu. Še več: celoten proces izobraževanja v lovstvu, ki je – za razliko od velike večine drugih držav – v naši državi zelo kakovosten, poglobljen, dolgotrajen, sistematičen in temelji na ustreznem andragoško-pedagoškem pristopu, zagotavlja usposobljenost lovcev za sodelovanje v monitoringih in znanstveno-raziskovalnih projektih. Zaradi vsega naštetega smo slovenski lovci precej več kot le klasični ljubiteljski znanstveniki, saj v primerjavi z drugimi premoremo zelo pomemben dodatek, to je strokovnost, ki izhaja iz bogatih izkušenj, praktičnih znanj, usposobljenosti in predvsem dobrega poznavanja našega glavnega ciljnega objekta – divjadi.

Prav zato smo bili – zopet brez vsčnega poimenovanja za ljubiteljske znanstvenike – slovenski lovci od nekdaj dragoceni (upam, da tudi cenjeni!) sodelavci raziskovalcev prostoživečih živali. V sodelovanju z njimi smo, na primer, izvajali monitoringe (štetje) divjega petelina in še zlasti rjavega medveda, kar smo v zadnjih letih nadgradili z zbiranjem več tisoč vzorcev iztrebkov za genetski monitoring oziroma precej zanesljivejšo določitev številčnosti te velike zveri. V letu 2017 smo na območju celotne Slovenije začeli sistematično izvajati monitoring evrazijskega šakala, ki je potrdil ugodno stanje populacije in omogočil aktivno upravljanje z vrsto. Z zbiranjem vzorcev smo se vključevali v zanimive raziskovalne projekte/programme in monitoringe, namenjene ugotavljanju zdravstvenega stanja divjadi, izpostavljenosti izbranih ciljnih vrst (srnjadi, gamsa, poljskega zajca) onesnažilom, pa tudi razmnoževalnega potenciala prostoživečih parkljarjev. Hkrati je LZS pravočasno prepoznala pomen centralnega zbiranja podatkov in razvila lovskoinformacijski sistem (Lisjak). Zgolj število prostoživečih parkljarjev, ki so z mnogimi atributnimi in prostorskimi podatki vneseni v on-line dostopen sistem, se hitro bliža milijonu, kar je izredno dragocena in v svetu edinstvena zakladnica podatkov. Le-te smo v preteklosti že s pridom uporabili za različne analize, s katerimi smo pridobili povsem nova spoznanja o ekologiji izbranih vrst in izpostavljenosti različnim dejavnikom tveganja, na primer prometu. Vendar je njen potencial še mnogo večji in ga bo treba v prihodnje še precej bolje izkoristiti.

Prav zaradi slednjega sem vesel, da sta vloga in pomen slovenskih lovcev kot ljubiteljskih znanstvenikov prepoznani tudi v širšem evropskem prostoru, na primer prek projekta iz programa Obzorje 2020, usmerjenega v spodbujanje potencialov državljanske znanosti. Pri slednjem je bila slovenskim raziskovalcem (z Univerze na Primorskem, sodelujejo pa tudi

člani Strokovno-znanstvenega sveta LZS) dodeljena čast in odgovornost, da vodijo velik mednarodni konzorcij, ki izvaja projekt z akronimom StepChange. Za nas lovce najpomembnejši projektni sklop (Varstvo in spremljanje prostoživečih živali) v celoti poteka v Sloveniji. Namen tega sklopa je nadgradnja sistema za monitoring velikih sesalcev v kopenskih ekosistemi, kar bo prispevalo k pridobivanju ključnih vhodnih podatkov, da bosta varstvo vrst in upravljanje s populacijami v prihodnje še bolj temeljila na znanju. Čeprav projekt s finančno-poslovne perspektive za LZS ni zelo pomemben (zveza je prejela sredstva za posamezne promocijske aktivnosti in nadgradnjo informacijsko-tehnološke opreme, v drugi fazi pa bodo najbolj aktivni upravljalci lovišč in posamezni lovci kot nagrado dobili tudi več fotopasti), je izjemno pomemben dolgoročno. Zagotavlja namreč ustrezne reference in potrditev velikega potenciala slovenskih lovcev ter LZS za (tudi finančno) obsežnejše vključevanje v nove raziskovalne projekte s področja državljanske znanosti (trenutno je v pripravi več prijav na mednarodne razpise, kjer je LZS predvidena kot zunanji partner), pa tudi prevzemanje nacionalnih monitoringov različnih vrst prostoživečih živali (ne le divjadi). Slednje je naša dolgoletna ambicija, saj imamo lovci za to od nekdaj ustrezno znanje, v zadnjem času pa smo razvili tudi primerna orodja.

Projektno vključevanje lovcev kot ljubiteljskih znanstvenikov temelji na treh bistvenih prispevkih: a) posredovanje podatkov o opažanjih živali s poudarkom na značilnostih, ki so pomembne za razumevanje stanja in trendov v populacijah; b) sistematično zbiranje in posredovanje posnetkov lovskega kamer oziroma fotopasti, kar bo s poznejšo centralizirano statistično obdelavo in uporabo protokolov, ki nastajajo v evropskem prostoru, omogočilo bistveno zanesljivejše ocenjevanje številčnosti oziroma populacijskih gostot; c) zbiranje vzorcev za različne raziskave (predvideno je, na primer, ustvarjanje genske banke različnih vrst divjadi, ki bi bila lahko tudi v novem slovenskem lovske centru in bi omogočala poglobljene genetske raziskave ter monitoringe). Naj na tem mestu nekoliko več besed namenim prvima aktivnostima, saj lovci lahko obe izvajamo že zdaj. V sklopu projekta StepChange je namreč nastala aplikacija SRNA (<https://srna.lovska-zveza.si/>), do katere lahko prek pametnega telefona dostopamo vsi lovci, vanjo pa lahko vnašamo številne podatke o opaženih živalih, njihovem zdravstvenem stanju, morebitnih zanimivostih in razmnoževalnem potencialu. Pozneje bodo raziskovalci zbrane podatke povezali in ustrezno statistično ovrednotili, kar bo omogočilo pridobiti nove, celovitejše informacije, ki so pomembne tudi za izboljšanje upravljalvskega procesa. Tako bo, na primer, z zbiranjem in analiziranjem podatkov o številu mladičev, ki jih vodijo srne, mogoče za vsako leto določiti/napovedati prirastek (le-ta se med leti zelo spreminja zaradi zunanjih dejavnikov, na primer vremenskih razmer in obroda plodonosnih listavcev), pa tudi ugotoviti razlike med različnimi deli Slovenije, ki bi bile lahko posledica razlik v zgodnji smrtnosti mladičev zaradi prostorsko različnega vpliva košnje in/ali plenilcev. Na podlagi ugotovljenih prostorskih in časovnih razlik bo nato mogoče bolj optimalno načrtovati upravljalvske ukrepe. Z beleženjem opažanj redkih in ogroženih vrst bomo lovci izboljšali poznavanje njihove razširjenosti, populacijskega statusa in trendov, s čimer bomo pomembno prispevali k varstvu teh vrst ter tako utrdili naše naravovarstveno poslanstvo. Aplikacija omogoča tudi nalaganje fotografij, kar je pomembno z vidika zanimivosti in promocije, hkrati pa je to vezni člen s sodobnimi evropskimi iniciativami (na primer Evropski observatorij prostoživečih živali – European Observatory of Wildlife), ki so namenjene sistematičnemu in velikopovršinskemu zbiranju posnetkov, pridobljenih z uporabo fotopasti. Take iniciative imajo pomemben skupni cilj, to je razviti sodobne metode monitoringa, ki bodo

z vključevanjem ljubiteljskih znanstvenikov omogočile precej natančnejše ocenjevanje velikosti populacij.

Z vidika uresničevanja ciljev in poslanstva slovenske lovske organizacije, še večjega prepoznavanja javnega pomena delovanja lovcev ter na znanju temelječega upravljanja populacij divjadi je zelo pomembno, da izkoristimo možnosti sodelovanja in poudarjanja naše vloge kot odgovornih in pomembnih ljubiteljskih/državljskih znanstvenikov; še zlasti, ker to lahko storimo z relativno majhnim vložkom oziroma skoraj zanemarljivo porabo časa. Zelo težko razumljivo je, na primer, da upravljalci lovišč za vnos podatkov o povozni divjadi skoraj ne uporabljamo enostavno dostopnega modula/aplikacije Povož divjadi (v letu 2021 je bilo izmed 7540 registriranih povozov samo enajst vnesenih prek te aplikacije), kar bi bistveno izboljšalo prostorsko natančnost podatkov o trkih, s tem pa tudi načrtovanje in izvajanje omilitvenih ukrepov. Naše delovanje kot državljanskih znanstvenikov pa ni pomembno zgolj zaradi možnosti pridobivanja dodatnih finančnih sredstev (čeprav tudi ta potencial ni zanemarljiv), temveč predvsem zaradi povečevanja ugleda v javnosti, ki bo tako bolje razumela vlogo in poslanstvo lovcev ter lovstva. Da je treba glede tega še veliko postoriti, morda najlepše odražajo prav izkušnje iz projekta StepChange. Prva je bila že ob prijavi, ko so partnerji iz tujine imeli precejšnje težave s sprejetjem ideje, da bi kot sodelavce vključili tudi slovensko lovske organizacije, saj izkušnje iz njihovih držav pogosto niso v prid usposobljenosti in odgovornemu sodelovanju lovcev. Zato so tuji partnerji zelo težko razumeli, da je pri nas drugače. Ko pa smo jih v to z argumenti vendarle prepričali, so postali navdušeni nad sprejeto odločitvijo, saj v prispevku lovcev in LZS sedaj prepoznavajo veliko dodano vrednost, tudi zaradi možnosti urejanja razmer v njihovih državah s sklicevanjem na dobro prakso v Sloveniji. Druga izkušnja pa je a priori izraženo negativno mnenje neke komisije za etiko v raziskavah (pri enem izmed slovenskih visokošolskih zavodov), ki je raziskovalce – sicer brez kakršnihkoli tehtnih argumentov in brez poznavanja dejstev – opozorila, da je (lahko) sodelovanje z LZS zelo problematično, češ da gre za organizacijo, ki »ni etično nevtralna« oziroma je njeno delovanje »moralno sporno«. Čeprav uvodnik ne dopušča poglobljenega komentarja in analize takšnega natolčevanja (ki so ga pozneje projektni sodelavci zelo ostro zavrnil), pa le-to vendarle opozarja, da tudi strokovna javnost ne prepozna našega osnovnega delovanja, ki temelji na mnogih etičnih načelih, predvsem pa na odgovornem, trajnostnem upravljanju populacij divjadi. Tudi zato je pomembno, da se lovci kot odgovorni državljanski znanstveniki vključujemo v različne projekte, saj to krepi prepoznavanje naših aktivnosti, ki potekajo v javnem interesu. Pri tem nam nova orodja za posredovanje informacij odpirajo povsem nove možnosti in perspektive, zato jih je treba čim bolj izkoristiti. Naj v tem duhu končam s trenutno zelo aktualno tematiko, to je vprašanjem statusa alpskega kozoroga v Sloveniji. Skoraj prepričan sem, da se o tujerodnosti vrste ne bi pogovarjali, če bi bila takšna orodja na voljo pred nekaj stoletji in bi lovci ter drugi prebivalci lahko beležili in javno delili svoja opažanja in podatke že tedaj.

»Z vidika uresničevanja ciljev in poslanstva slovenske lovske organizacije, še večjega prepoznavanja javnega pomena delovanja lovcev ter na znanju temelječega upravljanja populacij divjadi je zelo pomembno, da izkoristimo možnosti sodelovanja in poudarjanja naše vloge kot odgovornih in pomembnih ljubiteljskih/državljskih znanstvenikov; še zlasti, ker to lahko storimo z relativno majhnim vložkom oziroma skoraj zanemarljivo porabo časa.«

Predsednikov pogled

68. Zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO), ki je bilo od 22. do 24. septembra na Bledu, je bilo posvečeno medvedu in je bilo zelo zanimivo. Predvsem smo se lovci v Sloveniji drugače lotili upravljanja zavarovanih vrst. Ne glede na različne trditve ni naš cilj le odstrel, temveč trajnostno upravljanje. To dokazujemo s svojim ravnanjem, na primer varovanjem ali ponovnimi naselitvami ogroženih vrst. Pri preveč številni populaciji medveda smo zbirali podatke, da smo pomagali ugotoviti številčno stanje medvedov in ga sedaj lahko spremljamo ter upravljamo na ravni populacije. Tudi odločitev sodišča, da dovoli odvzem zavarovane vrste – medveda, je sledilo omenjeni razlagi in podatkom. Zato je bilo zanimivo spremljati odzive tujih lovcev, kako je pri nas urejeno upravljanje. Vsekakor se številčnost populacij povečuje in se seli prek državnih meja. Italijanski predavatelj na AGJSO dr. Paolo Molinari je posebej pohvalil odločitev slovenskih lovcev na področju trajnostnega upravljanja tako pri medvedu kot pri risu. Skratka, zanimivo in velja prebrati zbornik srečanja, kjer so zbrana vsa predavanja (dostopen na spletni strani: <https://www.lovska-zveza.si/en/2022/09/26/o-medvedih-na-68-zasedanju-delovne-skupnosti-lovskih-zvez-jv-alpskega-prostora/>).

Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je bil 21. septembra sklican sestanek glede smernic za upravljanje divjadi v Sloveniji v obdobju 2021–2030 v luči pripomb na območne načrte. Sašo Novinec, vodja Sektorja za lovstvo, ki deluje v okviru MKGP, je predstavil namen sestanka, in sicer da je na javnih obravnavah dolgoročnih lovskoupravljaljskih načrtov (DLUN) Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) prejel pripombe, ki jih je uredil po področjih. Nekatere vplivajo na smernice za upravljanje divjadi v Sloveniji v obdobju 2021–2030, zato je bil sklican sestanek, da smo se lahko pogovorili o smiselnosti pripomb in njihovi vgradnji v smernice. Dr. Matija Stergar, vodja Službe za lovsko načrtovanje na ZGS, je dejal, da je ZGS prejel približno 435 pripomb na DLUN in 40 na okoljsko poročilo. Iz vseh prejetih pripomb so bile povzete vse tiste pripombe, ki posegajo v vsebino smernic. Glede na pripombe bi bilo treba spremeniti oziroma dopolniti smernice v petih točkah. Na sestanku so bili poleg omenjenih vodij Novinca in dr. Stergarja še Miha Marenče (ZGS), Mihael Koprivnikar (Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije), dr. Matevž Adamič (MKGP), z Lovske zveze Slovenije (LZS) pa sva se sestanka udeležila prof. dr. Ivan Kos in podpisani.

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

Zanimivi so bili predlogi, da bi povečali odstopanja od načrtovanega odvzema, a le navzgor. Seveda podpiramo odstopanja, a morajo biti usklajena tako navzgor kot tudi navzdol. Že dveletni načrti so prinesli lažje usklajevanje in manj kazni, saj dosežene načrte preverjajo na dve leti. Tudi odstopanja so dobrodošla, a če bi jih povečevali le navzgor, potem lahko hitro pridemo do situacije, ko divjadi ne bo več veliko! Potem pa se začnejo težave z uresničevanjem načrta. Ob tem, ko posežemo v del populacije, ki predstavlja reprodukcijo, je zmanjšanje lahko drastično. Skratka, če ni košut, ne bo telet in lahko se še tako trudimo, a načrt bo v trenutku neuresničen.

Zato je pomembno, da so odstopanja mogoča tako navzgor kot navzdol! Na sestanku smo se uskladili, da ostajajo odstopanja v višini 15 %. Seveda je drugače pri šakalu ali divjem prašiču, kjer smo sami predlagali povečanje odstopanj, vendar je večje odstopanje smiselno zaradi stopnje prirastka. O vsem smo se pogovarjali na podlagi strokovnih argumentov. Na tem mestu tudi zahvala vsem udeležencem sestanka za strpnost pri pogovorih.

Potem pa – pozor! MKGP naj bi poslalo navodilo Gregorju Danevu, direktorju ZGS, naj se odstopanja pri jelenjadi povečajo za 50 % navzgor. Odločitev naj bi bila sprejeta na MKGP in naj bi tako odločil državni sekretar dr. Darij Krajčič. Zakaj smo torej sploh bili na sestanku? Predsednik vlade dr. Robert Golob sklicuje nevladne organizacije, se udeleži sestanka, celo določa kontaktne osebe na ministrstvih, ki bodo zagotovile sodelovanje, kar v preteklosti ni bila praksa. Nato pa naj bi državni sekretar odločil, da se dogovorjenega ne spoštuje. Žal zaenkrat obstaja le zapisnik sestanka, do drugih dokumentov pa moramo še priti, zato težko konkretnije opišem tovrstne postopke odločanja. Kaže pa na način, kako bomo lovci upoštevani s svojimi argumenti! Zapisnik sestanka bomo pridobili tudi kot informacijo javnega značaja in ga objavili! Vseskozi se bomo zavzemali za transparentno delo. Verjetno se vsi zavedate, da nas takšen način upravljanja lahko hitro pripelje v težave in kazni. Ker ni bilo pogovora, vas opozarjam, da bodite previdni, saj bo, v najslabši različici, mogoče predpisati le 50 % povečanje odstrela zgolj pri košutah! Sedaj potekajo obravnave pripomb na osnutke dolgoročnih načrtov na območnih enotah zavodov in tam morate podati svoje pripombe.

Žal sem za opisano ravnanje izvedel šele sredi oktobra in tega nisem mogel prenesti poslanski skupini. Omenjeni sestanek s poslanci pa je potekal v skladu z napovedmi, da bodo prisluhnili nevladnim organizaci-

jam. Veliko smo se pogovarjali, zato vsega ne morem popisati. Sestanek je bil v torek, 27. septembra, z vodjo poslanske skupine Gibanje Svoboda mag. Borutom Sajovicem in poslanci, ki jih zanima področje lovstva. Izpostavil bi tri, ki so aktivno sodelovali v razpravi in dobro poznajo področje lovstva. Na tem mestu bi se jim še enkrat zahvalil, da so si vzeli čas in obiskali Dneve lovskega strelstva in Srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov na Pragerskem. To so mag. Tomaž Lah, dr. Miroslav Gregorič in Aleš Rezar. Pri razpravi na sestanku sta sodelovala še Dejan Zavec in Bojan Čebela. Z menoj sta bila na sestanku tudi podpredsednik LZS dr. Srečko Felix Krobe in direktor Strokovne službe LZS mag. Božo Zakrajšek. Vsebina sestanka so bile odprte lovske zadeve. Prva je povezana s problemom »lastništva divjadi« in pravnimi prazninami, ki jih je povzročilo nespametno brisanje. Že več let se ukvarjamo s problematiko odvzema zemljišč lovskim družinam. Skratka, govorili smo o načrtovanih spremembah zakonodaje, ki jih zaenkrat niti ni smiselno opisovati, dokler vsebinsko ne bodo dorečene. Zagotovo ima poslanska skupina namen rešiti nastale pravne praznine zaradi črtanja lastništva divjadi. Podpirajo tudi rešitve, da bi vrnili odvzeta zemljišča lovskim družinam, seveda tistim, ki imajo dokazilo, da so jo plačale. Poslanci menijo, da je treba poiskati pravično rešitev. Žal na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (SKZG RS) ne čakajo in lovske družine so ponovno začele prejemati pozive, naj jim

izročijo kmetijska zemljišča. Posebno zanimiv je primer, ko je lovska družina lastništvo že uspela vpisati v zemljiško knjigo, pa SKZG RS kljub temu zahteva prenos. Glede na obstoječo prakso vsekakor svetujem vsem, naj izkoristijo vse pravne možnosti. Po drugi strani pa je ravnanje SKZG RS slab znak, ker mi je ministrica za kmetijstvo Irena Šinko na sestanku zagotovila, da bodo proučili problematiko, a odgovora še ni.

V oktobru je bilo srečanje FACE oziroma letna skupščina. Zbiranje podpisov za peticijo #SignForHunting, s katero se borimo proti grožnjam lovstvu v Evropi, žal poteka slabo. Vsi vedo, kaj je treba narediti pri zagovarjanju stališč evropskih in slovenskih lovcev, a kljub temu peticije niso podpisali. Lovci, če podpirate ureditev lovstva na Slovenskem, se od vas pričakujejo določene aktivnosti in podpora pri tovrstnih akcijah! O peticiji smo že obveščali prek vseh kanalov LZS, vendar vas ponovno pozivam, da si več preberete na spletni povezavi, kjer lahko peticijo tudi podpišete (<https://www.lovska-zveza.si/2022/07/28/podpisite-peticijo-signforhunting-in-zascitite-svoje-pravice/>).

Naj omenim le še dobrodelni ples, ki ga načrtujemo za 4. november. Več kot se nas bo zbralo, več denarja bomo zbrali za dobrodelni Zeleni sklad.

Pa dober pogled, saj smo sredi lepih jesenskih lovov.

Vir: AGJSO

68. Zasedanje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO), ki je bilo od 22. do 24. septembra na Bledu, je bilo posvečeno medvedu in je bilo zelo zanimivo.

Foto: Michael Migos

SLAVČEVI POTOMCI SO ZAVZELI TRIGLAVSKI NARODNI PARK

DELO, 17. 9. 2022 (Tina Horvat) – Sprva so posamezne volkove opažali predvsem na Dolenjskem, Notranjskem, Kočevskem, v zadnjih petih letih pa so se naselili na Gorenjskem. Samec, ki je vzpostavil poključni trop, je bil neposredni potomec volka Slavca, ki je prepotoval pot iz Slovenije do okolice Verone v Italiji. Na širšem območju Triglavskega narodnega parka se trenutno bolj ali manj stalno zadržuje več volčjih tropov, trije so evidentirani. To sta tropa na Jelovici in na Pokljuki, v letu 2021 pa še čezmejni trop na območju Rateč in Podkorena. Slednjega sestavlja devet živali, ki so križanci med psom in volkom. »V preteklih letih, do leta 2015, so bili na območju Triglavskega narodnega parka (TNP) občasno opaženi le posamezni volkovi na svoji naravni selitveni poti proti Avstriji in Italiji. Z letom 2018 se je število opažanj postopoma povečevalo in danes že lahko govorimo o stalni prisotnosti volka v alpskem

prostoru,« so povedali v TNP. Domačini na območjih, kamor se je vrnil volk, nad njegovo prisotnostjo niso najbolj navdušeni. Izredno veliko povečanje volčje populacije pomeni tudi povečano število napadov na pašno živino in gozdno divjad. V vasi Kupljenik na robu Jelovice so konec poletja volkovi napadli štirikrat in pomorili šest koz, enega jelena, dve kravi in tri košute. Leta 2010 je v Sloveniji živelo od 34 do 42 volkov, lani pa se je po strokovnih ocenah njihovo število povečalo na 120 (od 106 do 147).

OBNOVA MEJIC

VEČER, 6. 9. 2022 (Slavica Pičenko Peklar) – V Podravju postajajo mejice in ekstenzivni travniki vse redkejši. Tako se spreminja značilna krajina, po kateri je bilo to območje prepoznavno v preteklosti. Izgubljajo se tudi življenjski prostori nekoč splošno razširjenih, zdaj pa že mnogih ogroženih živalskih vrst. S projektom zaDravo želijo vsaj malo omiliti take negativne trende. Predvsem pa se trudijo, da bi domačini in obiskovalci ponovno prepoznali mejice in vrstno pestre travnike kot značilnost krajine,

ki poleg življenjskega prostora za živali zagotavlja tudi številne ugodne učinke za prebivalstvo. Na odkupljenih površinah so vzpostavljeni novi in izboljšani obstoječi travniki in mejice. Tako so partnerji projekta prispevali k ohranjanju prehranjevalnega habitata.

TROPI VOLKOV KOLJEJO TIK OB HIŠAH: NE UBIJAJO ZARADI LAKOTE, AMPAK IZ UBIJALSKE SLE

SLOVENSKE NOVICE, 11. 9. 2022 (Tina Horvat) – Volčja populacija se alarmantno hitro večja, domačini so v nenehnem strahu pred novimi masakri. Lovci opozarjajo, da je sprehajanje in gobarjenje s psi nevarno, saj zveri iz ubijalske sle napadejo takoj. »Samo čakamo lahko na naslednji volčji masaker, čisto nič ne moremo. To postaja vedno huje in volkovi se nam vedno bolj približujejo. Nihče pa nič ne naredi, da bi jih ustavil,« je sredi pašnika, kjer so mu volkovi pokončali šest koz, pripovedoval Lojze Dolinar.

V vasi Kupljenik na Jelovici se krvoločni napadi volkov kar vrstijo. Domačini, predvsem kmetje in lovci, živijo v nenehnem strahu, poleg njihovih živali pa so ogroženi tudi pohodniki in gobarji, ki jih v teh dneh ne manjka.

PRAZNIK LOVSKE KULTURE

ŠTAJERSKI TEDNIK, 20. 9. 2022 (Senka Dreu) – Pevci in rogisti, ki ustvarjajo znotraj lovskih družin, se vsako leto zberejo v drugem slovenskem kraju. Letos je prišlo na vrsto Pragersko. Lovci namreč ne skrbijo le za trofeje in uravnavanje populacije prostoživečih živali, pač pa se tudi kulturno udeležujejo. Enkrat na leto se srečajo na Prazniku lovske kulture in lovskega strelstva. Letos, že tretjič doslej, je bila za prireditev zadolžena Lovska zveza Maribor, ki je v športno dvorano strelišča Gaj na Pragerskem poleg slovenskih lovcev povabila še goste s Hrvaške, iz Avstrije in Srbije. Na prireditvi je nastopilo štirinajst lovskih pevskih zborov in prav toliko skupin rogistov, med njimi rogisti Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož. Obenem so svoja dela predstavili tudi likov-

niki, fotografi in pisci, ob koncu srečanja pa so se lovci nasmejali ob monokomediji Toneta Partljiča z naslovom Naj ostane med nami, ki jo je izvedel dramski igralec Bojan Marošević.

KMETJE OBUPUJEJO: BRKINI POSTAJAJO REZERVAT ZA DIVJAD

PRIMORSKE NOVICE, 23. 9. 2022 (Katja Kirn Vodopivec) – »Stanje je nevzdržno. Če je divjad še pred leti uničevala njive s krompirjem in koruzo, zdaj ni moč več ohraniti niti travinja. Divji prašiči uničujejo travnike dan za dnem. Ljudje so živino in kmetovanje že skoraj povsem opustili, osiromašeni Brkini pa postajajo rezervat za divjad,« opozarjajo brkinski kmetje, ki so jim divji prašiči od lanske zime že večkrat na novo urejene površine ponovno preorali. »Že spomladi je bilo obljubljen, da se stalež tega škodljivca zdesetka. Stanje pa je ravno obratno. Divji prašiči so vsepovsod. Če bi res želeli pomagati brkinskemu človeku, bi lahko hitro našli način. Očitno pa je večji interes, da v tem delu osiromašenih Brkinov prevlada

divjad,« je bil oster Darko Lukač iz Kovčic, ki se še dobro spominja, ko so predstavniki kmetijskega ministrstva in Lovske zveze Slovenije januarja letos prav na omenjeni lokaciji istim kmetom obljubljali pomoč.

ČE SE ŠKODA ZARADI DIVJADI VEČA, CILJI NISO DOSEŽENI

VEČER in VESTNIK, 27. 9. 2022 (Damjana Nemeš) – V Pomurju je pri gospodarjenju z gozdovi prvi cilj proizvodnja lesa. Pri upravljanju divjadi, ki ostaja pereča težava, želijo ohranjati populacijo vseh domorodnih vrst in njihovih habitatov. Lovskoupravljaljski načrt (LUN) je predstavil Branko Vajndorfer, vodja lovišča s posebnim namenom Kompas Peskovci in višji sodelavec Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije Murska Sobota. V Pomurju je 123.000 hektarjev lovni površin, ki jih upravlja 32 upravljavcev lovišč. V procesu priprave LUN so zaznali več težav, s katerimi se bodo upravljavci lovišč ukvarjali v prihodnjem desetletju. Težave

so strnili v tri skupine, največja med njimi je večanje populacije različnih vrst divjadi in s tem večanje neželenih vplivov v okolju. »Največ je parkljarjev, kot so jelenjad in divji prašiči, potem so še nekatere vrste manjše divjadi. Dejstvo je, da kmetijski prostor zagotavlja omenjenim vrstam izvrstne razmere. Temu se pridružujejo še okoljski dejavniki s podnebnimi spremembami, kot so mile zime, ki pospešujejo populacijsko rast, to pa povzroča večanje škode na kmetijskih površinah in kulturah,« je dejal Vajndorfer. Težave, ki so jih še zaznali, so zmanjševanje vitalnosti populacije male poljske divjadi zaradi sprememb v krajini, načina kmetijske pridelave in krčenja omejitev, pojav novih vrst, ki so potencialno invazivne ali tujerodne, kot primer so navedli šakala, ki k nam prihaja z vzhoda in se po številu in prostorsko širi, hkrati pa vpliva na domorodno divjad. Potem so še težave, ki so povezane s stanjem življenjskega okolja divjadi. »Dejstvo je, da se je okolje zelo spremenilo. Pojavljajo se motnje v okolju, ki povzročajo spremembe vedenja divjadi in oteženo izvajanje lova, izginjajo vegetacijske strukture v kmetijski krajini, prav tako se nezadržno širi

urbanizacija, habitati pa se krčijo, kar povzroča tudi pojavljanje živali v urbanem okolju.« Cilji, ki jih zato zasledujejo z načrtom, so ohranjati vitalne populacije vseh domorodnih vrst divjadi in drugih prostoživečih živali ter njihovih habitatov, preprečevati zaraščanje kmetijskih površin, zmanjševati škodo na kmetijskih površinah zaradi jelenjadi in divjega prašiča, cilj pa je tudi optimalna trajnostna raba vrst divjadi z lovom, ki je dovoljen in potreben.

V GOZDU PRI PALČJAH NAŠLI KADAVER JELENA

www.primorske.si/kronika, 28. 9. 2022 (pn) – Potem ko so policisti dobili obvestilo, da so v gozdu pri vasi Palčje našli trup živali z manjkajočimi kosi, so prejeli še eno podobno sporočilo, in sicer so v omenjenem gozdu našli kadaver jelena brez glave. Lovska družina je oškodovana za približno 5000 evrov. Kadaver so prevzeli uslužbenci Nacionalnega veterinarskega inštituta, policisti pa obravnavajo kaznivo dejanje krivolova, so sporočili s kopske policijske uprave.

Pripravi: dr. Marjan Toš

Foto: Milan Cerar

ALBINIZEM – BELA OBARVANOST ŽIVALI

Izraz albinizem izhaja iz latinske besede »albus«, kar pomeni belo. Albinizem največkrat povezujemo s prirojenimi genetskimi napakami, za katere je značilno pomanjkanje melanina, to je pigmenta, ki daje barvo koži, lasem, očem in dlaki. Telo prizadetega osebkca ustvarja manj melanina, kot je običajno, saj ga pigmentne celice niso sposobne proizvesti v zadostnih količinah. V naravi je albinizem sicer redek pojav, ki se nekoliko pogosteje pojavlja pri vretenčarjih, še posebno pri sesalcih. Dandanes je znanih vsaj pet genov, pri katerih sprememba (pogosto jo imenujemo mutacija) enega ali več baznih parov v zaporedju DNK (deoksiribonukleinske kisline; le-ta določa nek gen) povzroča albinizem. Poleg dedne zasnove organizma in genetske spremembe v DNK-zapisu naj bi bil albinizem povezan tudi s spremembami prehrane, življenjskimi razmerami, staranjem, poškodbo osebkca in boleznimi.

Tipi albinizma

Pri živalih je pojav albinizma med prvimi zabeležil oče taksonomije Carl Linnaeus sredi 17. stoletja. V 19. stoletju se je med raziskovalci povečalo zanimanje za ta nenavaden in lahko opazen pojav, kar je botrovalo številnim zelo izčrpnim seznamom, tako imenovanih *albino živali*, ki so bile opažene v naravi.

Obstaja več značilnih tipov albinizma: a) **pravi ali popolni albinizem** je popolna odsotnost pokrivne (na koži in dlaki) in

očesne (retinalne) pigmentacije; b) **delni albinizem** zaznamuje zmanjšano ali odsotno pigmentacijo kože, dlake, perja ali oči; c) **levcizem** je oblika delnega albinizma, za katero je značilno, da se ohranjata pigment in barva v očeh, kljunu in nogah, ne pa na koži ali oprsju – za razliko od pravega in delnega albinizma, ki ju povzroča več recesivnih različic genov oziroma alelov, je levcizem pod nadzorom enega samega recesivnega alela; č) **ksantizem** oziroma **ksantohromizem** je poseben tip albinizma, ko živali proizva-

jajo le rumeni pigment – pri prizadetem osebkcu se pojavi značilen vzorec mešanja lokaliziranih nepravilnih lis brez pigmenta znotraj pigmentiranih delov telesa.

Recesivni (prikriti) in dominantni (prevladujoči) alel

Gen je določen odsek (del) DNK, ki nosi zapis genetskih informacij in določa posamezne značilnosti organizma. V teh delih je zapisano na primer, kakšna bo struktura beljakovin, celic, tkiv in organov osebkca; zapisano je tudi, kako se bo neki organizem razvijal, deloval in do neke mere obnašal. Dvojna vijačnica DNK je varno shranjena v jedru vsake celice, kjer je ovita na »skladiščnih enotah«, poimenovanih kromosomi. Njihova značilnost je, da so v parih, pri čemer se en kromosom deduje od matere, drugi pa od očeta. Na vsakem paru kromosoma je ena različica gena, ki jo imenujemo alel. Ali se bo alel prepisal v protein in izražal kot lastnost, je odvisno od drugega alela v genotipu osebkca. Genotip v ožjem pomenu je kombinacija alelov nekega gena, v širšem pomenu pa zbir vseh genov. Recesivni alel

Pri živalih je pojav albinizma med prvimi zabeležil oče taksonomije Carl Linnaeus sredi 17. stoletja. V 19. stoletju se je med raziskovalci povečalo zanimanje za ta nenavaden in lahko opazen pojav, kar je botrovalo številnim zelo izčrpnim seznamom tako imenovanih *albino živali*, ki so bile opažene v naravi.

Foto: Boris Kozinc

Delni albinizem pri kosu

je tisti, ki v kombinaciji z dominantnim parnim alelom ne prevlada in se zato ne izrazi kot lastnost organizma; nasprotno se dominantni alel vedno izrazi. Recesivni alel se torej lahko izrazi kot lastnost samo tedaj, ko sta obe različici alela (dedovani tako po očetu kot po materi) recesivni, za kar pa je v naravi zelo majhna verjetnost.

Pojav albinizma pri prostoživečih živalih

Več alelov nadzoruje pigmentacijo kože, dlake in oči, različni aleli pa nadzorujejo količino pigmentacije. Pri albinističnem osebk (v nadaljevanju tudi albedo osebk) je najprej prizadet pigment *feomelanin*, ki je odgovoren za rdečo in rumeno obarvanost, nato se postopoma zmanjša še količina *eumelanina*, ki je odgovoren za črno in rjavo pigmentacijo. Tudi če se dve živali z recesivnimi albedo aleli parita med sabo, je verjetnost, da bo potomec albin, še vedno majhna zaradi potrebne kombinacije več recesivnih alelov, ki je nujna, da se pojavi pravi ali delni albinizem. Poleg tega se recesivni aleli zelo redko prenašajo iz generacije v generacijo, zato so tudi albedo živali zelo redke.

Poleg dednih vplivov je albinizem lahko posledica številnih drugih dejavnikov, na primer neustrezne prehrane, starosti osebk, nenadnega stresa ali šoka, bolezni in hudih poškodb. Popolni ali delni albinizem je lahko prisoten že ob rojstvu/skotitvi

(tedaj praviloma kot posledica genetskih dejavnikov), lahko pa se razvije pozneje v življenju, a tudi izgine s staranjem prej albedo osebk.

Znanstveniki albinizem pripisujejo tudi različnim okoljskim dejavnikom, ki so povezani z majhno kakovostjo življenjskega prostora in slabo prehrano. Delni albinizem je pogostejši v majhnih in izoliranih populacijah. To je povsem razumljivo, saj je verjetnost parjenja v ožjem sorodstvu (in posledično delovanje recesivnih alelov) v takšnih populacijah bistveno večja. Tako so raziskovalci na Švedskem v populaciji velikih trstnic (*Acrocephalus arundinaceus*), to je vrsta ptic pevk, po izrazitem zmanjšanju velikosti populacije, kar je povzročilo tako imenovano genetsko ozko grlo, našli več albedo osebkov. Slednje je bilo posledica parjenja osebkov v ožjem sorodstvu zaradi manj preživelih. Podobno je radioaktivno onesnaženje na območju Černobila v Ukrajini prispevalo k povečanju števila albinističnih kmečkih lastovk (*Hirundo rustica*), pojav levcizma pri morskih pticah pa pripisujejo predvsem

Albedo živali so pogosto prikrajšane za ustrezno varovalno barvo, zato se težko skrijejo pred plenilci oziroma so opaznejše. To je tudi eden najpomembnejših razlogov, da so njihove možnosti za preživetje precej manjše. Albini so v slabšem položaju tudi zaradi slabše možnosti zaznavanja okolice, saj pomanjkanje pigmenta v očeh vpliva na vid, zaradi česar živali težje najdejo hrano ali se izognejo nevarnosti.

pomanjkljivi prehrani. Levcizem pri pticah, na primer črnem kosu (*Turdus merula*), divjem puranu (*Meleagris gallopavo*) in sajastem nodiju (*Anous minutus*), naj bi bil povezan z obdobji slabih oziroma neustreznih prehranskih razmer.

Albedo živali so pogosto prikrajšane za ustrezno varovalno barvo, zato se težko skrijejo pred plenilci oziroma so opaznejše. To je tudi eden najpomembnejših razlogov, da so njihove možnosti za preživetje precej manjše. Albini so v slabšem položaju tudi zaradi slabše možnosti zaznavanja okolice, saj pomanjkanje pigmenta v očeh vpliva na vid, zaradi česar živali težje najdejo hrano ali se izognejo nevarnosti. Raziskovalci so na primer ugotovili, da je gostota pigmentnih celic v očesu albedo sivih veveric (*Sciurus carolinensis leucopsis*) v primerjavi z normalnimi osebk manjša za 5 %. Vendar je prav za to vrsto značilna očesna mrežnica, ki je zelo bogata s pigmenti, zato pomanjkljivost ni usodna za albedo osebk. Morda je prav zato pri sivi veverici dokaj pogost pojav albinističnih osebkov, ki so na nekaterih območjih ZDA celo oblikovali čiste kolonije. Podobno je v Teksasu (območje Austina) aktivna velika kolonija levcističnih vzhodnih lisastih veveric (*Sciurus niger*).

Med ekologi na splošno velja prepričanje, da so opaznejše obarvane živali (na primer svetle in še posebej bele) v naravi

Slovenski Zlatorog je bil albedo

Blede živali, ki so bile od nekdaj znak čistosti, so se znašle tudi v mnogih mitih in legendah, saj je rojstvo »bele« živali veljalo za sveto ali dobro znamenje. *Pripovedka o Zlatorogu*, ki je nastala v osrčju Julijskih Alp, se je v ljudskem izročilu ohranila mnogo stoletij kot posledica usodne soodvisnosti med naravo in človekom. V Jezerski dolini in skalni Komni so nekoč bivale bele žene, ki so pomagale siromakom v stiskah. Bele žene so v gorah pasle svoje črede, ki jih je vodil velik in neranljiv bel kozel z zlatimi rogovi – *Zlatorog*. Njegovi zlati rogovi so bili ključ do neizmerne skrivnega zaklada. Če pa ga je strelec (lovec) zadel, je iz rane pricurljala kri in na mestu, kjer je kri kapljala na tla, je zrastle čudovite triglavsko roža.

Vir: www.eheritage.si

Lovec strelja Zlatoroga, upodobitev Maksima Gasparija iz leta 1927

Poleg dednih vplivov je albinizem lahko posledica številnih drugih dejavnikov, na primer neustrezne prehrane, starosti osebk, nenadnega stresa ali šoka, bolezni in hudih poškodb. Znanstveniki albinizem pripisujejo tudi različnim okoljskim dejavnikom, ki so povezani z majhno kakovostjo življenjskega prostora in slabo prehrano.

Foto: Lajzi Avenik

Bela barva osebkov ni vedno posledica albinizma oziroma pomanjkanja pigmenta, temveč je pri več vrstah to normalna zimska obarvanost dlake ali perja. Pojav je prisoten na primer pri hermelinu (na fotografiji), planinskem zajcu in belki.

nih populacijah izločene že v rani mladosti zaradi plenjenja. Vendar pa bela barva kože ni vplivala na smrtnost travniških voluharjev (*Microtus pennsylvanicus*) v visokokakovostnih habitatih z bogatim vegetacijskim pokrovom in presežkom kakovostnega vira hrane. Podobna je ugotovitev raziskovalcev, da jamski habitat netopirjev omogoča tudi preživetje albino osebkov, saj jim zagotavlja dobro zaščito pred sončno svetlobo, izgubo vode in lovom plenilcev. Za nekatere jamske vrste je delni albinizem celo selekcijska prednost: tako je, na primer, v jamskih populacijah ribe vrste mehiški tetri (*Astyanax mexicanus*) pomanjkanje pigmentacije oči zelo dobra prilagoditev na temno okolje.

Če albino osebek preživi do spolne zrelosti, je naslednje vprašanje povezano z njegovim razmnoževanjem oziroma njegovo uspešnostjo. Zaradi bele oziroma svetle barve so živali v času paritve lahko veliko opaznejše za plenilce ali morda manj privlačne za razmnoževanje. Vendar pa breje oziroma vodeče albino samice določenih vrst, na primer tigrskega morskega psa (*Galeocerdo cuvier*), dokazujejo, da albinizem ni izključujoč dejavnik za razmnoževanje vretenčarjev. To smo potrdili tudi sami za tujerodne nutrije (*Myocastor coypus*), saj smo družino albino osebkov

Foto: Elena Bužan

Družina albino nutrij, posneta med prehranjevanjem v dolini reke Mirne na Hrvaškem.

opazili med prehranjevanjem v dolini reke Mirne na Hrvaškem.

Albinizem nutrij v naravi sicer ni redek pojav, na kar kažejo številne fotografije belih nutrij, objavljenih na spletu (kogar zanima, priporočamo iskanje s ključnimi besedami »albino nutria« ali »albino coypu«). Še bolj kot ta vrsta so za lovce zanimiva opažanja belih oziroma albino osebkov drugih vrst divjadi, pri čemer je v literaturi največkrat mogoče zaslediti opise in fotografije delnega ali celo popolnega albinizma pri evropski srni (*Capreolus capreolus*) (za iskanje fotografij na medmrežju predlagamo ključne besede »albino roe deer«), o čemer smo v začetku leta 2022 lahko brali tudi v domačih spletnih medijih (na primer <https://mariborinfo.com/comment/197122>). Na spletu je mogoče najti tudi zelo zanimive fotografije belih osebkov drugih vrst, na primer navadnega jelena (*Cervus elaphus*; »albino red deer«), navadne lisice (*Vulpes vulpes*; »albino red fox«) in evrazijskega jazbeca (*Meles meles*; »albino badger«).

V deležu belo obarvanih živali (več odstotkov znotraj neke populacije/kolonije) še posebno izstopa damjak (*Dama dama*), a pri tej vrsti ne gre za pravi albinizem. Tudi sicer bela barva osebkov ni vedno posledica albinizma oziroma pomanjkanja pigmenta, temveč je pri več vrstah to normalna zimska obarvanost dlake ali perja, zaradi česar se osebki bolje zlijejo z okoljem oziroma skrijejo v snegu. Med takšne vrste sodijo tudi nekatere, ki so bile pri nas še pred nekaj desetletji divjad in so zato lovcem še vedno blizu, na primer planinski zajec (*Lepus timidus*), belka (*Lagopus mutus*) in hermelin (*Mustela erminea*).

Albino osebki so v naravi zelo redki in so za opazovalce še vedno čudežni, tako kot so bili za naše prednike, ki so pred dawnimi časi o njih kovali mite in pripovedke. Čeprav so belo obarvani

osebki tistih vrst, ki spadajo med divjad, zaradi svoje redkosti še vedno (povsem razumljivo) zelo zaželen plen in je njihova verjetnost preživetja v naravi manjša, pa je zaradi omogočanja spremljanja njihovega življenja, aktivnosti in tudi naravne možnosti preživetja mnogo bolj smiselno, da se lovec v primeru srečanja z njimi odreče pridobitvi edinstvene lovske trofeje in takšno žival raje spremlja skozi njeno življenje. Še posebno, ker lahko dandanes vsako zanimivo opažanje (tudi albino živali) vnesete v aplikacijo SRNA (<https://srna.lovska-zveza.si/>) in tako z drugimi delite lepoto teh posebnosti.

dr. Elena Bužan,

Univerza na Primorskem in
Fakulteta za varstvo okolja, ter

dr. Boštjan Pokorny,

Fakulteta za varstvo okolja in
Gozdarski inštitut Slovenije

Seznam vseh virov je dostopen pri avtorjih prispevka.

Bela barva osebkov ni vedno posledica albinizma oziroma pomanjkanja pigmenta, temveč je pri več vrstah to normalna zimska obarvanost dlake ali perja, zaradi česar se osebki bolje zlijejo z okoljem oziroma skrijejo v snegu. Med takšne vrste sodijo tudi nekatere, ki so bile pri nas še pred nekaj desetletji divjad in so zato lovcem še vedno blizu, na primer planinski zajec (*Lepus timidus*), belka (*Lagopus mutus*) in hermelin (*Mustela erminea*).

BREK IN SKORŠ

Pozabljena

Brek (Sorbus torminalis (L.) Crantz) in skorš (Sorbus domestica L.) sta redka dragulja naših gozdov. Obe vrsti spadata v rod Sorbus, kar v prenesenem prevodu iz latinščine pomeni »nekaj, kar lahko posrkamo«. Povsem zrele in umedene plodove obeh vrst res lahko kar posrkamo, tako zelo sočni so, toda če smo prehitri, nas lahko hruškice kljub privlačnemu videzu prav neprijetno presenetijo z zelo trpkim okusom. Brek in skorš se posamično pojavljata v nekoliko toplejših predelih Slovenije. Nikjer ju ni prav veliko, zato je še posebno pomembno, da ju ustrezno gojitveno obravnavamo in ju puščamo v gozdovih – za vsako ceno. Neizmerna škoda bi namreč bila, če bi dragoceni drevesni vrsti izginili iz naših gozdov.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Brekovi listi imajo od 3 do 5 parov priostrenih trikotnih listnih krp. Zgoraj so bleščeči, spodaj pa nekoliko svetlejše barve in gosto dlakavi.

Hruškasti plodovi po okusu in obliki

Brek razvije majhne okroglaste plodove, ki so rjavkaste barve in posuti z belimi pikami. Redkokdaj so debelejši od 15 mm. Dokler jih ne ujame slana ali vsaj mraz naših zamrzovalnih skrinj, so plodovi neužitni. Po zmrzali pridejo do izraza sladkorji v plodovih in takrat male rjavkaste brekove kroglice po okusu postanejo podobne hruškam. Nekateri brek zaradi podobnosti v okusu imenujejo kar male nešplje.

Brek bomo pogosteje kot skorš našli znotraj gozdnih sestojev. Njegove potrebe po svetlobi so namreč nekoliko manjše kot skorševe. V mladosti lahko raste celo povsem zasenčen. Brekovo deblo je največkrat vitko in stegnjeno visoko med krošnje sosednjih dreves. Z nekaj dodatne pozornosti ga lahko prepoznamo po plitvo razpokani skorji, s katere se luščijo tanke plasti lubja, na gozdnih tleh pa pod drevesom najdemo značilno oblikovane brekove liste, ki so krpasti, z do pet parov priostrenih listnih krp. V Sloveniji je največ breka v vinorodnih okoliših Dolenjske, Štajerske, Prekmurja in Bele krajine. Na severu njegova naravna razširjenost sicer sega vse do Švedske, nikjer pa ga ni pretirano veliko.

Skorševi listi so zelo podobni jerebikinim. So lihopernato sestavljeni iz eliptičnih, ob robovih nekoliko narezanih lističev. Na otip so mehkejši kot jerebikini. Pri prepoznavanju je v dodatno pomoč lahko skorja, ki je pri skoršu zelo podobna črno rjavi hruševi skorji, jerebikina pa je gladka in bolj sivo obarvana. Skorševi cvetovi so belkasto rumene barve in z vej visijo v gosto dlakavih češuljah – podobno kot pri breku. Lahko

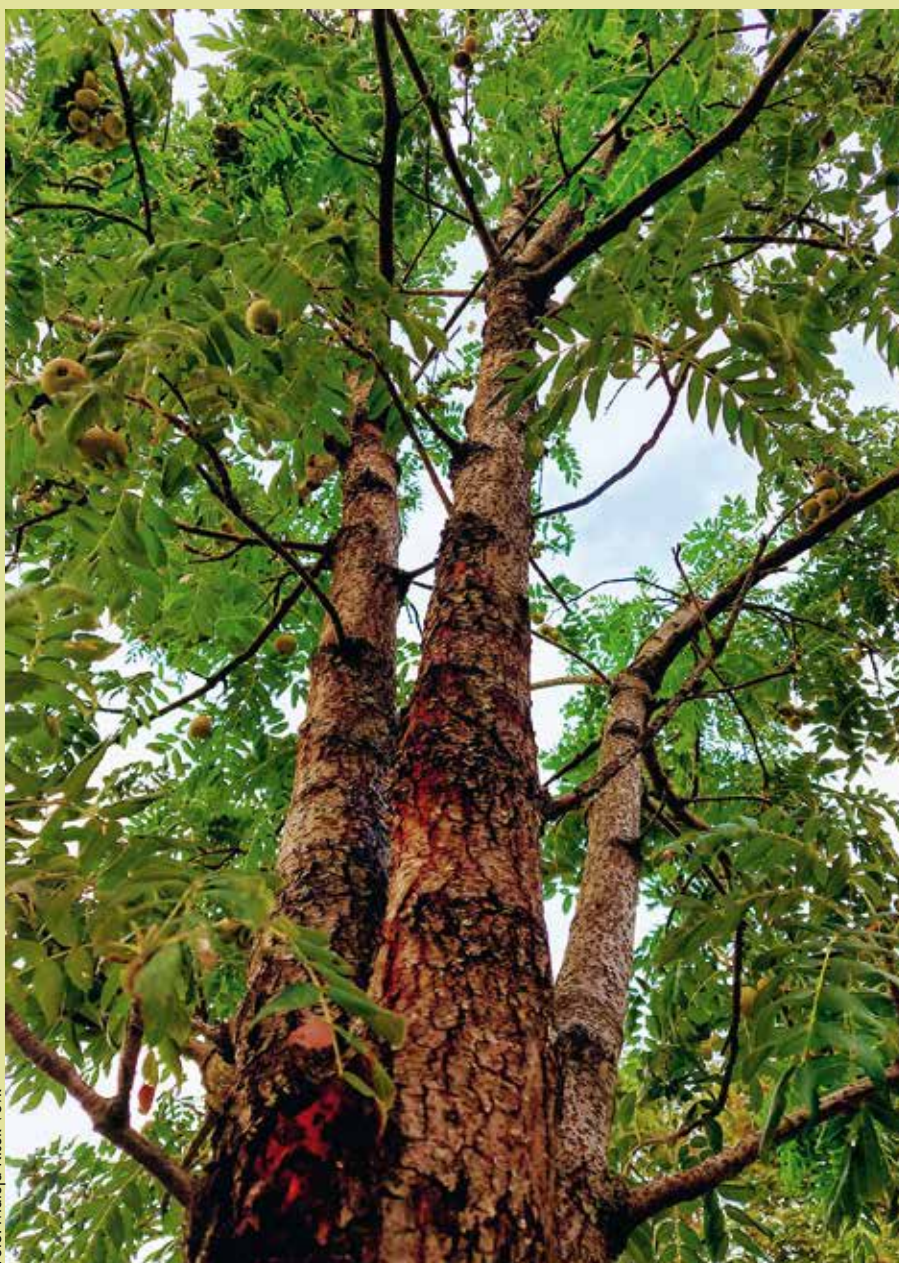

Foto: Mateja Kišek Vovk

V skorševi krošnji

Foto: Mateja Kišek Vovk

Foto: Mateja Kišek Vovk

Skorševi listi so zelo podobni jerebikinim. So lihopernato sestavljeni in dolgi do 20 cm. Posamezni lističi imajo nažagan rob.

Skorševa skorja je razpokana in spominja na hruškovo. Je značilne temne črnorjave barve.

rečemo, da imajo neprijeten vonj. Brez posebnega pretiravanja jih lahko opišemo kot smrdeče. Na njih so pogosto hrošči in druge žuželke, ki jih vonj privabi, in se po socvetjih nerodno kobacajo rumeni od cvetnega prahu.

V jeseni skoršu z vej visijo prave hruškice, ki so lahko debele do 4 cm. So privlačne rumeno - rdeče barve, kar pa nas ne sme zavesti, saj so trde povsem neužitne. Skorševi plodovi morajo najprej neugledno porjaveti in šele takrat so primerni za presno uživanje ... Užitno fazo skorševih plodov lahko dočakamo brez nizkih temperatur, le dovolj dolgo v jesen moramo počakati, da se umedijo.

Skorš je sicer nekoliko pogostejši kot brek. Vseeno je, na kakšnih tleh raste. Prištevamo ga k tipičnim sredozemskim vrstam, čeprav lahko sajen in gojen uspeva tudi v severnejših delih Evrope. Tako kot brek tudi skorš najbolje uspeva tam, kjer je dovolj toplo za uspevanje vinske trte, z nekaj sreče pa ga lahko najdemo tudi v kakšnem starem sadovnjaku, kjer raste v družbi domačih gojenih sadnih sort. Na Primorskem se najpogosteje pojavlja v Koprskih brdih in v okolici Črnega Kala, kar nekaj ga je tudi v Beli krajini. Skorš je velik ljubitelj sončnih žarkov, pa tudi hude poletne suše mu po navadi ne pridejo do živega. Glede odpornosti proti suši je precej podoben puhastemu hrastu, ki lahko raste na ekstremno suhih in revnih tleh. Še najbolj je občutljiv za pozne spomladanske pozebe, ki so glavni dejavnik, ki pri nas omejuje njegovo razširjenost.

Za vino, pivo in sok

Dandanes skorša marsikdo ne bi več prepoznal, naši predniki pa so zelo dob-

ro vedeli, kakšne so njegove zdravilne lastnosti in kako obsežna je uporaba njegovih plodov. Ljudje ga uporabljajo že več kot 2000 let. Tudi na našem območju sodi med gojene sadne vrste že vse od rimskih časov. Iz njega so stiskali skorševino, še pogosteje so ga dodajali jabolčnemu vinu, da je bila pijača bolj bistra in trajna. Za predelavo v vino so plodove pobirali že v sredini septembra, preden so postali popolnoma zreli. Takrat je bilo v njih že dovolj sladkorja za vretje, prav tako je bilo še vedno dovolj kislin in taninov, ki so pijači dali poseben priokus. Skorševi plodovi vsebujejo sorbinsko kislino, ki je naravni konzervans – zavira razvoj mikroorganizmov. Nekoč so ga prav zaradi tega v živilski industriji uporabljali za konzerviranje sadnih sokov in vina, nato pa ga je izrinila zdaj vsem dobro znana žveplena kislina.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Brekova skorja je temno sive barve, plitko razpokana in iz nje se luščijo tanke plasti lubja.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Foto: Mateja Kišek Vovk

Skorševi plodovi so okroglaste ali hruškaste oblike. Debeli so do 4 cm in so za uživanje primerni šele, ko se umedijo.

Iz brekovih in skorševih plodov lahko pripravite okusne domače pite in peciva s pridihom gozda.

Ali veste ...

... kateri je največji skorš v Sloveniji?

Mrazov skorš na Žalerjevi domačiji v Loki pri Žusmu na kozjanskih gričih je star več kot dvesto let. V višino meri 18 metrov, v prsnem premeru pa nekaj več kot en meter. V letu 2011 je bil razglašen za drevo leta na Celjskem.

Vir: https://www.monumentaltrees.com/en/svk/bratislava/pezinok/3345_vineyard/6459/
Vir: <https://www.wikiwand.com/en/Karpatisorbus>

V Evropi najdebelejši skorš v meri v obsegu na prsni višini več kot pet metrov, njegova starost pa je ocenjena na več kot štiristo let.

Opisani najdebelejši skorš v Evropi pa raste na Slovaškem v kraju Modra v bližini Bratislave. V obsegu meri nekaj več kot pet metrov, njegova starost pa

naj bi bila več kot štiristo let. Drevo ni del gozda, temveč raste v vinogradu.

... kateri je najdebelejši brek v Sloveniji?

V Sloveniji najdebelejši brek raste na cerkvenem vrtu v vasi Kobilje v Prekmurju. V višino seže 14 metrov, njegov obseg na prsni višini pa meri 273 cm.

... kakšen je križanec med brekom in mokovcem?

Zanimivo je, da se brek pogosto križa s svojim sorodnikom iz istega rodu – mokovcem (*Sorbus aria* (L.) Crantz.). Rezultat križanj so drevesa, ki imajo vmesne morfološke znake med brekom in mokovcem, imajo pa tudi svoje ime – širokolistni mokovec (*Sorbus latifolia* (Lam.) Pers.).

Širokolistni mokovec – drevesna vrsta, ki je nastala s križanjem med mokovcem in brekom; opazujemo lahko pravo mešanico morfoloških znakov ene in druge drevesne vrste.

Skorševе hruškice vsebujejo veliko vlaknin in pozitivno vplivajo na črevesje, saj delujejo razkuževalno. Vsebujejo veliko vitamina C, čreslovin in pektina. Za sušenje moramo hruškice nabirati, ko še niso povsem umedene, da jih sploh lahko režemo. Toda brez strahu – sladkoba se v njih razvije tudi pozneje. Kompot iz suhih skorševih hrušk je znan kot sredstvo, ki zapira. Na uravnovešanje prebave zdravilno učinkujejo tudi skorševе marmelade, ki jih lahko pripravimo skoraj brez sladkorja, saj so zreli plodovi že sami po sebi izjemno sladki. V marmeladah se skoršu pogosteje pridruži še drugo sadje, ki ga je v jeseni v naših krajih res v izobilju. Iz skorša je mogoče skuhati tudi odlično žganje intenzivnega okusa in močnih arom.

Brekovi plodovi so v primerjavi s skoršem precej manjši, s katerimi se marsikateri gospodinji ne zdi ukvarjati. Nekoč so brekove plodove za okus dodajali pivu – še preden so v ta namen začeli uporabljati hmelj. Po okusu niso tako zelo privlačni kot skorševе hruškice. Nekateri po okusu spominjajo na datlje. Za uporabnost brekovih plodov v gozdu poskrbijo predvsem številne ptice, veverice, polhi, miši, skratka vse živo, kar v gozdu leze in gre in ima nadvse rado sadni okus.

Brekovina in skorševina

Brekovina je izjemno cenjena in po videzu spominja na hruškov les, čeprav ne tvori obarvane jedrovine. Je rahlo peščene barve. Starejša drevesa imajo lahko v notranjosti debla izrazite temne lise, kar je

Vir: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sorbus_torminalis_fruits-001.jpg

Brekovi plodovi so značilne rjave barve in posuti z belimi pikami. Po okusu nekoliko spominjajo na nešplje.

med dobrimi poznavalci tega lesa izjemno cenjeno. V letu 2022 je brekovina na licitaciji vrednejših gozdno-lesnih sortimentov

v Slovenj Gradcu dosegla zelo visoko ceno – 921 €/m³, v letu 2021 pa 549 €/m³. Tradicionalno les uporabljajo za izdelavo

klavirskih tipk, merilnih instrumentov in glasbil (dude, flavte).

Tudi skoršev les je cenjen in uporaben, saj spada med najgostejše vrste lesa, ki rastejo na evropskih tleh. Skorš je predvsem zato, ker so ga uporabljali kot dodatek vinu, nekoč pogosto rasel v vinogradih. Za vinogradnike je imel še eno pomembno lastnost – njegov les je izjemno trd, težak in žilav, hkrati pa prožen. Prav zato so skorševino uporabljali za izdelavo vretena pri lesenih stiskalnicah, trdno in hkrati zelo prožno brekovino pa za izdelavo vijakov pri stiskalnicah. Zato so nekdanji skorši in breki padali pod udarci sekire za opremo boljših in novejših vinskih kleti. Po navadi pa ni nihče nadomestil takih dreves. Skorš ima še to smolo, da izjemno slabo kali in se sam razširja. Še najlažje se, tako kot domače sadne vrste, razmnožuje z vegetativnim odganjanjem iz obstoječega panja ali pa s cepljenjem. Pri slednjem mora izdatno pomagati človek.

Do kdaj še?

Brek in skorš sta v naših gozdovih redki drevesni vrsti in nimata velike tekmovalne sposobnosti v primerjavi z drugimi vrstami. Poleg tega les obeh vrst ljudje s pridom izkoriščamo. V večini držav osrednje Evrope sta že obe drevesni vrsti na seznamih ogroženih drevesnih vrst. Tudi v naših gozdovih bi zanju morali bolj poskrbeti. Obe vrsti ne preneseta zasenčenosti svojih krošenj s strani, zato v gozdnih sestojih nikoli ne prevladujeta. Sta konkurenčno šibkejša od večine drugih drevesnih vrst naših gozdov in prav zato potrebujeta ustrezno gozdno gojitveno obravnavo, da bosta tudi v prihodnje lahko del našega zelenega bogastva.

Navkljub redkemu pojavljanju breka in skorša strokovnjaki ugotavljajo, da je bogastvo genov obeh drevesnih vrst izjemno veliko, kar nekako nakazuje, da sta vrsti prilagojeni, da se redko in posamično pojavljata v gozdnem prostoru. Če jima človek s čezmernim izkoriščanjem ne bo še dodatno škodil, bosta morda še dolgo razveseljevala ljudi in gozdni živelj s svojimi bogatimi pokloni v jeseni.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri:

Robert Brus. Dendrologija za gozdarje. 2008.

<https://onaplus.delo.si/poznate-skors>

https://www.kis.si/f/docs/Domaci_OSVV/Clanek_Skors.pdf

https://www.euforgen.org/fileadmin/templates/euforgen.org/upload/Countries/Slovenia/Technical_guidelines/Sorbus_domestica_SVN.pdf

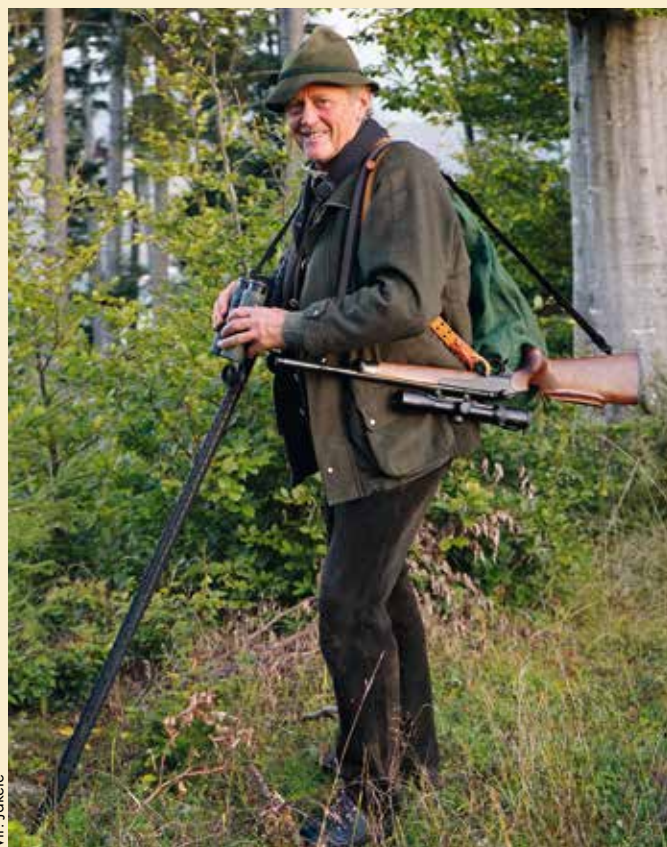
Foto: Mateja Kišek Vovk

Pogled v jesensko brekovo krošnjo skozi daljnogled

PREMOVLEČNA RISANICA JAKELE J1

Nemški puškarski mojster **Andreas Jakele** je že od šestnajstega leta strasten lovec z opravljenim lovskim izpitom. Po končani puškarski šoli in dvainvajsetih letih izkušenj je leta 1995 ustanovil lastno podjetje s puškarsko delavnico in trgovino. Podjetje je znano po različnih kakovostnih dodatkih za risanice Blaser in različnih pripomočkih, kot so strelske palice, kompleti za čiščenje orožja, pokrivala za strelne daljnogleda in blažilnike poka. Podjetje **Jakele Jagd+Natur GmbH & Co. KG** je v kraju Weitnau-Hofen na Bavarskem, samo šest kilometrov od podjetja Blaser, s katerim sta Andreas Jakele in njegov partner **Meinrad Zeh** neločljivo povezana. Jakele je v Nemčiji prodal največ risanic Blaser, Zeh pa je znan kot konstruktor Blaserjeve risanice R93. Pred nekaj leti sta se odločila, da bosta izdelala novo, še preprostejšo in lažjo risanico najvišje kakovosti, ki bo v celoti narejena na Bavarskem. Njun trud je ustvaril unikatno risanico J1, ki tehta le 2,6 kilograma, s čimer spada med lažje risanice (slika 1).

Slika 1: Andreas Jakele z risanico J1 in strelno palico Jakele Z4

Vir: Jakele

Kaj pravijo o risanici v samem podjetju Jakele?

»**J**1 je lovska puška, ki postavlja nove standarde v mnogih pogledih, predvsem pa dviguje tehnologijo orožja na absolutno revolucionarno raven v smislu varnosti. J1 so navdihnile lovske izkušnje po svetu, skoraj pol stoletja poklicnih izkušenj je bilo vloženo v razvoj, dolgoletno tradicionalno mojstrstvo in sodobna tehnologija so dali obliki svoj namen. V J1 so združene najdržnejše sanje naših mojstrov iz puškarskih delavnic. Popolna oblika, po našem mnenju – popolna za vse tiste, ki lov razumejo kot strast z najvišjimi lovskimi standardi.«

Tehnične lastnosti risanice J1

Risanica tehta **2,6–2,7 kg** (glede na dolžino cevi).¹ Celotna dolžina je odvisna od dolžine kopita in cevi, vendar pa je s standardno dolžino kopita in cevjo dolžine 52 cm celotna dolžina risanice le 97 cm. Risanica je torej kratka in zelo okretna. **Posebnosti risanice J1**, ki jih druge risanice nimajo, so: gumb za hitro snemanje kopiščka, notranjost kopiščka je ojačana s karbonskimi vlakni, jermenica je individualno prilagojena dolžini cevi in ima gumb za hitro praznjenje nabojnika. Prav tako ni potrebno doplačilo za dodatke, kot so različica za levičarje, različne dolžine cevi

in za tekmovalno proženje. Izberemo lahko tudi dolžino kopita, kar je treba doplačati. Risanica J1 izstopa predvsem po dveh značilnostih: teži orožja in modularnosti.

V lovski opremi trendi prihajajo in odhajajo. V zadnjih letih je priljubljeno **zmanjšanje teže** lovskega orožja. Proizvajalci orožja so ponudili različne »lahke« različice svojih risanic s kopiti iz ogljikovih vlaken in s kratkimi cevmi. Vse pogostejša je tudi uporaba dušilcev/blažilcev poka, ki zmanjšajo odsun lahkih risanic in ublažijo močnejši pok krajših cevi. Druga značilnost je velika prilagodljivost ali **modularnost** pušk, ki lovcu že ob nakupu omogoča preproste odločitve glede različic ali spreminjanja risanice, ko jo že ima. Celo risanice prelamače so na področju modularnosti doživele pravi preporod. Proizvajalci, kot je Jakele, so prisluhnili željam in ujeli trenutne trende.

Modularnost

Nova risanica **Jakele J1** je modularno orožje. Z drugimi besedami: s preprostimi sredstvi lahko sami zamenjate dele, prilagodite, spremenite, očistite ali razstavite risanico za nemoten prenos (gorski lov). Jakele je orodje, potrebno za razstavljanje orožja, skril v kopišček, ki je zlahka

snemljiv. Cev in kopito zlahka ločimo od zaklepišča, kar omogoča, da pozneje spreminjamo kaliber in kopito glede na namen. Menjalni sistem je vedno sestavljen iz cevi in zaklepa ter je vedno v kompletu. In ko omenjam **kopito**: je tanko in elegantno, ki ima lahko lep oprijem z odprtino za palec ali pa klasičen pištolski ročaj. Posebna patentirana pritrditev kopita z vijakom, ki se zaklepa pod kotom 90 stopinj, omogoča enostavno in hitro menjavo kopita. Kopito iz lesa je lahko klasično (*Alpin Bavaria*) in z luknjo za palec (*Alpin*). Lesena orehova kopita so kakovostnih razredov *premium*, *premium plus*, *exclusiv* in *exclusive plus*. Polimerna kopita (*All-Terrain*) so na voljo v rjavi ali zeleni barvi, samo z luknjo za palec. Dolžina kopita je z doplačilom po izbiri od 33 do 40 cm, standardna dolžina kopita je 37 cm (slika 2 in 3).

Ročno napenjanje udarne igle

Ena od podrobnosti, ki ločuje **Jakele J1** od drugih pušk na trgu, je zasnova varnostnega sistema, ki nedvomno izstopa. Risanica J1 ima dva varnostna mehanizma. Najprej je varovalka na zadnji strani zaklepa, ki deluje kot **transportna varovalka**, ki zaklene zaklep in prepre-

¹ Za primerjavo: teža enocevne risanice Merkel K5 je 2,3 kg.

Slika 2: Risanica J1 z lesenim kopitom

Vir: Jakele

Slika 3: Risanica J1 s polimernim kopitom

Vir: Jakele

omogoča izbiro teže proženja *Jagd* (od 450 g do 950 g) in *Match* (od 250 g do 550 g). Težo proženja po vaših željah nastavijo v podjetju Jakele. Na prvi pogled je to lahko proženje, ko gre za lovsko orožje, vendar je proženje zelo razločno in nadzorovano. Vzvod/gumb za nastavitve proženja je na takem mestu, da ga ne moremo premakniti po naključju.

čuje njegovo nenamerno odprtje. Ko je aktivirana, napenjalni vzvod ne deluje.

Nato je **napenjalni vzvod** (»ročica«), ki ob pritisku napne udarno iglo. Ročica oziroma napenjalni vzvod se ob prijemu ročaja s sredincem tiho in brez napora povleče nazaj, kazalec pa je pripravljen za pritisk na sprožilec. Udarne igla in udarna vzmet sta tako napeti in orožje je pripravljeno za strel. Ko odmaknemo sredinec, se vzvod sprosti, udarna vzmet postane nenapeta in tako je orožje zavarovano. Pri streljanju je orožje zato napeto le nekaj sekund pred streljanjem. Nekaj, česar se moramo navaditi (in za to je potrebno le malo vaje), je, da je treba držati napenjalni vzvod hkrati, ko pritiskamo na sprožilec. V

Slika 5: Nenapet in napet napenjalni vzvod in kopišček z orodjem za odstranitev cevi

Foto: Gregor Hodnik

Foto: Gregor Hodnik

Slika 4: Spodnji del risanice z napenjalnim vzvodom, vzvodom za nastavitev proženja in gumbom za sprostitev nabojev iz nabojnika

začetnem položaju je upor na napenjalnem vzvodu šest kilogramov, pritisnjen vzvod nudi upor le še dveh kilogramov in ga na prstu komaj čutimo (sliki 4 in 5).

Nastavljivo proženje

Risanica Jakele J1 ima **nastavljivo proženje**. Vzvod za izbiro teže proženja

Risanico J1 odlikuje izredno **kratek reakcijski čas proženja**, na kar vpliva teža udarne igle, ki je 11–12 g (za primerjavo: teža udarne igle pri R8 je 30 g, pri M98 pa kar 90 g), sila vzmeti pri J1 je 6 kg (pri R8 18 kg, pri M98 pa za napenjanje udarne igle potrebujemo silo 30 kg).

Vrtljiva glava zaklepa

Zaklep ima vrtljivo glavo zaklepa s štirimi zaklepnimi bradavicami trapezaste oblike, ki so nameščene v dveh vrstah in se zaskočijo neposredno v cev. Površina naleganja je velika, kar zagotavlja natančnost in robustnost. Pri počasnem zapiranju je zaklepanje tiho. Zaklepa ni treba zapreti hitro, odločno, kot je nujno pri nekaterih premovlečnih risanicah. Na dnu glave zaklepa sta zatič izmetala in vzmetni izvlečnik. Glava zaklepa je samocentrična, kot zapiranja zaklepa je 90-stopinjski, kar vse zagotavlja natančnost in čvrstost sistema (slika 6).

Cevi in povezava s kopitom

Cev je v ležišče kopita povezana prek natančno brušenega in kaljenega cilindra, kar zagotavlja natančnost in prosto plavajočo cev. Cilinder ni občutljiv za morebitno olje, kar je lahko težava pri pravokotnih zagozdah, ki jo uporabljajo podobne risanice s hitro zamenljivimi cevmi.

Cev je vpeta v ležišče z dvema močnima vijakoma, ki ostaneta v ohišju, izguba je nemogoča. Pri menjavi cevi zamenjamo celoten del cevi z zaklepiščem (in ne le glava zaklepa), saj proizvajalec želi zagotoviti popolno prilaganje med deli. Cevi so na voljo v dolžinah: 44 cm, 48 cm, 52 cm in 58 cm ter imajo na ustju vedno navoj M14 x 1. Na voljo so tudi daljše cevi, dolžine 63 cm in 65 cm; dolžina je pogojena s kalibrom. V kalibru .300 Winchester Magnum na primer so na voljo samo cevi, ki so dolge 63 cm in 65 cm, v kalibrih 6,5 Creedmoor in .30-06 pa le cevi, dolžin 52 cm in 58 cm. Na cevi je nosilec za jermen. Če naročite novo risanico *Jakele J1*, lahko izberete, kje na cevi želite nosilec za jermen. Če imate dušilec poka, z izbiro mesta jermenice na cevi določite najboljše težišče. Cev je **nitirana**

Slika 7: Bavariska montaža podjetja Jakele (BPM)

Foto: Gregor Hodnik

po postopku BDC (Bavarian Diamond Coating), ki je prevleka kovinskih delov oziroma obdelava, ki zunanost otrdi in zaščiti pred rjo in praskami.

Risanica *Jakele J1* ima zmogljivost **treh strellov**: dveh v nabojniku in enega v cevi, kar je za večino ljudi dovolj. Gumb za sprostitvev nabojev na spodnji strani omogoča lažje praznjenje nabojnika, saj ga ob pritisku razširi v vrhnjem delu. Zasnova risanice je glede na težo, dolžino, videz in občutek v roki podobna elegantni enocevni risanici prelamači, a nudi dva dodatna naboja. V **Puškarnstvu Vute**, ki je uvoznik za znamko *Jakele*, so mi omenili, da ljudje na sejnih risanico *J1* zmotno pogosto enačijo in primerjajo z risanico *Blaser R8*, saj zaklep deluje na prvi pogled enako, kar je daleč od resnice. Uvoznik poudarja, da je bila risanica *Jakele J1* že

Slika 8: Risanica J1 na testu 24. 9. 2022

Foto: Gregor Hodnik

v osnovi zasnovana povsem na novo in namenjena drugačnemu načinu lova.

Montaža optike

Optiko z montažo namestimo neposredno na cev (v utor na cevi) s hitro snemljivo in 100-odstotno ponovljivo sedlasto montažo, ki jo podjetje *Jakele* imenuje »bavarska natančna montaža« oziroma BPM (angl. Bavarian Precision Mount). Montaža omogoča, da strelni daljnogled namestimo nizko nad cevjo, kar je idealno. Pri nekaterih premovlečnih risanicah z nizko nameščenim strelnim daljnogledom je dostop do napenjalnega vzvoda na zaklepu težji. To pri risanici *J1* ni razlog za skrb, saj ima napenjalni vzvod pod branikom sprožilca. Vzvoda za snemanje/nameščanje montaže sta namenoma na desni strani montaže. Zakaj? Zgornji in desni stranski stolpič na strelnem daljnogledu sta namenjena premiku križca gor/dol in levo/desno. Stranski levi stolpič je vse pogostejše namenjen osvetlitvi križca in izravnavi paralakse, zato najbolj štrli v stran. Če sta vzvoda na levi strani, zapiranje vzvodov ovira levi stolpič. Način montaže je identičen sistemu sedlaste montaže podjetja **Blaser**, tako da lahko uporabljamo vse montaže, ki so primerne za orožje znamke *Blaser* (slika 7).

Slika 6: Zaklep, zaklepišče, cylinder in spodnji del cevi

Foto: Gregor Hodnik

Test orožja

Za september dokaj hladno jutro na strelišču Mošnje je s 5 °C prav dišalo po hladni jeseni in skupnih lovih. Na testu je bila risanica *J1 All-Terrain* s polimernim rjavim kopitom v kalibru .308 Winchester. Izposojno orožje je omogočilo **Puškarstvo Vute**, ki je za test podarilo tudi omenjeno strelivo (*slika 8*). Na risanici je bil nameščen strelni daljnogled *Swarovski Z8i*, 1.7–13,3 x 42 P, ki je glede velikosti in optičnih lastnosti idealen za omenjeno risanico. Puška je bila popolnoma nova, še ne pristreljena. Prvi strelec je najprej izstrelil okoli petnajst strelcev, nato pa podobno število tudi jaz. Na razdalji 105 m sva izstrelila več skupin po tri, štiri strele s tovarniškim strelivom *Fox Classic Hunter* (9,7 g) in *Norma Oryx* (10,7 g) ter *S & B HPBT* (11,7 g). V času, ko sem streljal zadnje strele, je bila cev že vroča

in slika v strelnem daljnogledu je bila na največji povečavi na trenutke zamegljena. Kljub temu je risanica konstantno dosegala dobre skupine zadetkov in prav zadnja skupina treh strelcev je merila od centra do centra 2 cm. Odsun je bil za dokaj lahko risanico običajen, proženje gladko, vrhunsko. Nekaj privajanja je bilo potrebno za premik napenjalnega vzvoda, a po nekaj strelcih se strelna roka privadi in gib postane rutiniran, naraven (*slika 9*).

Zaključek

Risanica *J1* je inovativna, sodobna, a hkrati zelo klasičnega videza, zelo kompaktna in daje dober občutek v roki. Ob rokovanju z njo nehoti dobimo občutek, da v rokah držimo elegantno enocevno risanico prelamačo. Je lahka, a ne pretirano peresno lahka, kar je dobro. Čeprav je tehnično inovativna, oblika

Vir: Jakele

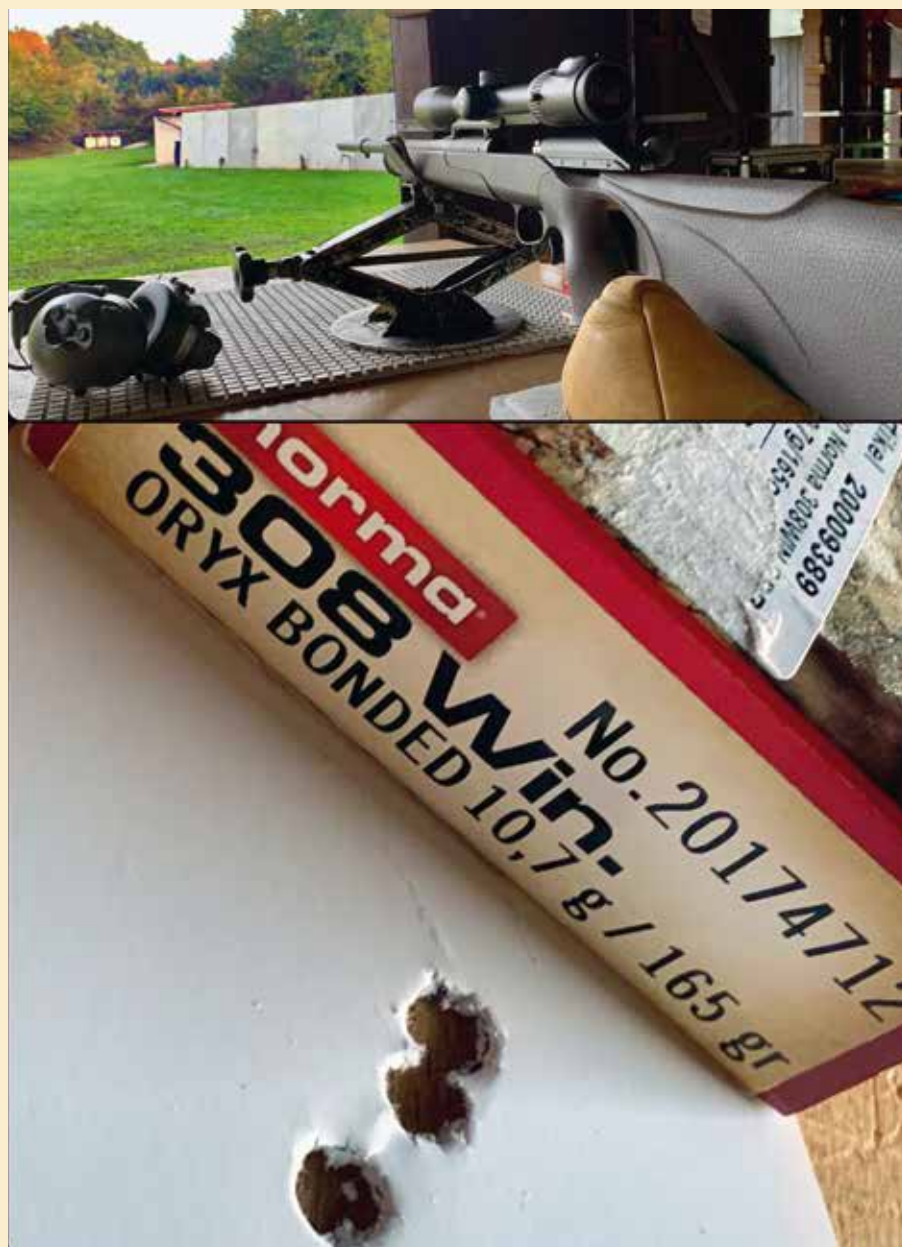
Slika 10: Risanica J1

risanice temelji na tradicionalnem slogu. Zasnovana je popolnoma na novo, ni kopija ali posodobitev katere druge risanice. Risanica *Jakele J1* je elegantna in lahka risanica, pregovorno nemške kakovosti. Uporabna za vse oblike lova pa je risanica *J1* idealna za srednje in visoko gorsko lovišče. Jasno je videti, da je bila varnost eno od vodil pri razvoju risanice. Risanica *J1* ima izviren in povsem nov način ročnega napenjanja udarne igle, inovativno je razstavljanje in tudi mnoge druge lastnosti, ki sem jih predstavil. V podjetju *Jakele* so dejali, da risanica *J1* temelji na več kot tridesetih letih iskanja najboljših rešitev, uvajanja izboljšav in pomeni preobrat v razvoju sodobnih lovskih pušk. Če iščete inovativno, unikatno, lahko, a hkrati solidno izdelano orožje s številnimi domiselnimi rešitvami, potem je risanica *Jakele J1* pravo orožje za vas (*slika 10*).

Cena za risanico *J1* se v Sloveniji giblje od 4000 do 6000 evrov, odvisno od kopita in drugih želja. Generalni zastopnik za risanice *Jakele* je podjetje **Puškarstvo Vute** iz Maribora.

Gregor Hodnik

Foto: Gregor Hodnik

Slika 9: Test risanice J1

Na kratko iz tujega tiska ...

Belgija: Zvezna agencija za gozdove in naravo (DNF) je sporočila nekoliko presenetljive rezultate preiskav 25 kadavrov poginulih lisic. Vsaj pri dveh kadavrih so kot vzrok smrti potrdili okužbo z virusom ptičje gripe (aviarna influenza). Domnevajo, da so se lisice okužile s prehranjevanjem s kadavri ptic, ki so poginile zaradi ptičje gripe, ali z bolnimi pticami, ki so bile okužene z omenjenim virusom.

(Wild und Hund, 17/2022)

Kanada: Raziskovalci univerze iz Quebeca, nasprotno od raziskav, ki so bile opravljene v Skandinaviji, niso uspeli potrditi negativnega vpliva navadne lisice na razširjenost polarne lisice. Skandinavski raziskovalci so, o čemer smo že poročali, ugotovili, da se življenjski prostor polarnih lisic zmanjšuje zaradi globalnega segrevanja in večje telesne mase ter velikosti navadne lisice, ki jo zaradi navedenega izpodriva vse bolj proti severu. Kanadski raziskovalci so za namen raziskave lisic obeh vrst, ki so živele na skupnem »mejnem« območju, kjer se prekrivata oba areala razširjenosti, opremili z GPS-oddajniki in proučevali njihovo sobivanje. Ugotovili so, da se meja prostorske razširjenosti navadne lisice ne povečuje na območje polarne in da obe vrsti živita na skupnem območju sorazmerno uspešno, torej brez bistvenega negativnega medsebojnega vpliva. Med osebki obeh vrst tudi ni bilo povečane medvrstne agresivnosti. Obe vrsti sta celo uporabljali iste lisičine, prav tako se v veliki meri prekrivata njuna prehranska baza. Ugotovili so tudi, da na mejnem območju del navadnih lisic prezimi več let zaporedoma, medtem ko se jih del pozimi premakne bolj proti jugu, nekatere pa zatajajo na ledene plosče, kjer poginejo.

(Wild und Hund, 17/2022)

Nemčija: V tej državi na leto registrirajo okoli tisoč primerov krivolova divjih živali, pri čemer poznavalci ocenjujejo, da je v resnici številka verjetno nekajkrat višja. Od omenjenih tisoč primerov krivolova storilce odkrijejo zgolj v slabi tretjini primerov. Številke zajemajo krivolov divjih živali – ptic in sesalcev. Ko so v statistiko krivolova vključene

Foto: Pixabay

tudi ribe, velja omeniti, da so v zvezni deželi Hessen od leta 2015 naprej zabeležili 1395 primerov krivolova, v večini primerov je bil krivolov rib. Od omenjenih 1395 primerov so našli 774 ubitih divjih živali; 416 je bilo primerov krivolova sesalcev in ptic, pri katerem pa so storilce odkrili v zgolj 125 primerih (30 %).

(Deutsche Jagd Zeitung, 8/2022)

Nemčija: V bližini kraja Ammerland v zvezni deželi Spodnja Saška je lovec z visoke preže preskušal svojo puško, pri čemer je oddal več strellov v papirnato tarčo, ki jo je postavil na tla. Pri tem se je v enem primeru del krogle odbil od tal (verjetno od kamna) in zadel streho približno 500 metrov oddaljenega avtodoma. V njegovi neposredni bližini je bilo tedaj šest odraslih oseb in trije otroci, vendar k sreči nihče ni bil poškodovan.

(Deutsche Jagd Zeitung, 8/2022)

Nemčija: Tragična nesreča s smrtnim izidom je nastala v bližini kraja Schweinfurt na Bavarskem. Konec junija so namreč našli mrtvega starejšega lovca, ki je bil zagoden v lisičino. Zakaj je lezel v lisičino, ni znano, dejstvo pa je, da se je pri tem tako zagodil, da se z lastnimi močmi

ni mogel rešiti. Nesreča s smrtnim izidom je nastala tudi pri lovu med žetvijo njive oljne repice v bližini kraja Grosskochberg v zvezni deželi Thüringen. Med lovom so nekateri udeleženci stali na tleh, kar samo po sebi povečuje nevarnost za tovrstne nesreče. Eden od lovcev je oddal strel s kroglo na bežečo lisico, pri tem pa je strel tako poškodoval 50-letnega lovca, ki je stal na drugi strani njive, da je pozneje zaradi poškodb glave v bolnišnici umrl.

(Deutsche Jagd Zeitung, 9/2022)

Nemčija: Rezultati ankete, ki jo je med nemškimi lovci izvedla nemška lovska zveza (DJV), so pokazali, da nemški lovci v povprečju preživijo 41 ur na mesec v loviščih. Od omenjenih 41 ur približno 25 ur porabijo za lov, 16 ur pa za različna dela v lovišču (reševanje srnjih mladičev pred košnjo, izdelava lovsko-tehničnih objektov in naprav, preprečevanje škode ...). Hkrati za to namenijo tudi veliko svojega denarja. Nemški lovci na leto vložijo 130 milijonov evrov za nego habitatov in varstvo vrst. Za preprečevanje škode po divjadi na leto porabijo 327 milijonov evrov, kar je skoraj trikrat več kot pred šestimi leti. Skupno nemški lovci in lovske organizacije na leto namenijo kar

okoli 1,8 milijarde evrov za lov in vse dejavnosti, povezane z njim, kar je približno 4500 evrov na lovca. Anketa je tudi pokazala, da ima 57 % lovcev (oziroma družin, kjer sta oba partnerja lovca) vsaj enega lovskega psa, in sicer približno 25 % ptičarjev, sledijo jazbečarji in terierji (obe skupini s po 9 %), prinašalci in krvosledci (vsaka s po 8 %), šarivci in goniči (7 %) in braki (6 %).

(Pirsch, 15/2022)

Nemčija: Neprijetno presečen je bil nemški lovec na letališču v Münchnu, ko ga je ustavila kontrola letališča. Lovec je bil sicer namenjen v Afriko v Zimbabve na lov bivola. Imel je ustrezno zapakirano orožje, veljavno evropsko orožno listino in potovalne dokumente, kljub temu pa bo kaznovan zaradi kršenja zveznih predpisov. Mejna policija mu je namreč povedala, da s prenosom svojega orožja v Zimbabve krši embargo uvoza orožja. Podobna prepoved trenutno velja tudi za Kongo, Somalijo, Srednjeafriško republiko ...

(Pirsch, 15/2022)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

FRANC ČERNIGOJ

Raša: rečica in soteska med Vrhémi in Krasom

Koliko Francev velja en Jože?

Ob koncu sušca v letu dvaindvajset smo se štirje lovci, Jože, Marjan, Rok in jaz,¹ odpravili proti toku hudourne rečice Gúrene Raše, med Vrhémi in Krasom. Danes ta struga razmejuje tri lovske družine: Lovsko družino Vrhé, Lovsko družino Raša-Štorje in Lovsko družino Senožeče.

Sončna nedelja je bila. Od dolge suše je bilo vse presušeno. Še ko smo hodili po okroglih prodnatih kamnih po sredi brezvodne rečne struge, se mi je zdelo, kot da šumi tudi pod našimi nogami.

Jože, krepak sedemdesetletnik iz Razgurov, vrhovske vasice, lovec in gonjač na skupnih in skupinskih lovih že od malih nog – paradór, kakor rečejo na Vrhéh, je rojen pripovednik. Ves čas je med hojo pripovedoval. O vsakem kraju ob poti je iz spomina izbrskal zgodbo.

Ob koncu poti je povedal še eno, ki pa ni povezana z Rašo – zakaj je imel avstroogrski cesar Franc Jožef² dve imeni!

¹ Jože Sanabor, Marjan Paljk, Rok Gec in Franc Černigoj, lovci Lovske družine Vrhé.

² Avstrijski cesar Franc Jožef se je rodil kot najstarejši sin nadvojvodu Francu Karlu. Takrat je

Vrhé se z roba v Rašo strmo spuščajo v sotesko. Prst in grušč zadržujejo tudi prepletene korenine dreves.

Ob rojstvu da so ga najprej poimenovali Franc. A so malo pomislili in rekli – še Jožef naj bo, da bo kot cesar tudi kaj naredil ... »Saj en Jože velja za sto Francev,« je še pribil ...

Po suhi strugi Raše gor ...

No, odpravili smo se gor po suhi prodnati strugi Gúrene Raše, po dnu doline med vrhovsko vasico Griže in kraško vasico Majcni. Tudi tod, pod Ran palano³, pobočjem pod Grižami, so imeli Griženci njive. Danes iz njih raste gozd.

Kraji so v Jožetovem pripovedovanju oživel žé na začetku poti ...

Ko smo šli čez strugo suhe Raše na drugo stran, kjer se svet začne dvigati v kraško planoto, je Jože povedal:

»Zdaj smo iz cone B prišli v cono A.«⁴

bila navada, da so prvorojnemu otroku pogosto dali očetovo ime.

³ Ran Palana – nekateri rečejo tudi Vran palana (Franc Kos, Griže), drugi Gran palana (na vzhodnem koncu Vrhov). To poimenovanje je primer, kako bogat in živ je naš jezik. (Primerjaj tudi Bojan Vovk: Stopinje v snegu, *Tod hodimo Vrhovci II*, zbornik LD Vrhé, 2016.)

⁴ Cona A in cona B: Svobodno tržaško ozemlje

Raša je bila meja med obema conama in tu čez je bilo na skrito speljanih več tihotapskih poti, po katerih so ljudje iz cone B naskrivaj nosili čez meso in drugo tihotapsko robo, kar je bilo tam pač dražje. Moj stric z Vrabč je na hrbtu pritovoril čez celo tele! Zaklano, seveda, in očiščeno. Vseglah je imelo skoraj kvintal! Tudi vole da so naskrivama gonili na drugo stran. 'Varuhi meje' so imeli tudi zemljanke, da so si v njih malo oddahnili. Na levem bregu Gúrene Raše je bila ena.

Tako, vidiš ... Dokler so mejo stražili domačini, je še šlo, a ko so prišli družeti, ni bilo več heca ...«

(STO) je bilo pod kontrolo Združenih narodov. Poleg Trsta je obsegalo obalni pas med kraško planoto in morjem. Vključevalo je Slovensko primorje ter SZ del Istre. STO je bilo ustanovljeno leta 1947 z mirovno pogodbo med Italijo in zavezniškimi silami. S t. i. *Londonskim sporazumom* v letu 1954 je STO prenehalo obstajati. Večji del cone A je bil dodeljen Italiji, cona B pa Jugoslaviji (oz. Sloveniji in Hrvaški). Meja med Italijo in Jugoslavijo je bila potrjena z Osimskim sporazumom, ki sta ga podpisali nekdanja Socialistična federativna republika Jugoslavija in Republika Italija, leta 1975, v italijanskem mestu Osimo. (*Vzeto s spleta.*)

Jože Sanabor, lovec in pripovedovalec

Vse foto: Franc Černigoj

Lovske zgodbe iz Raše in od drugod z Vrhov. In še druge ...

»Tudi o lovu se spomnim marsikaj ...

Eno zimo, snega je bilo v zametih do pasa in čez, sva šla z Orlom iz Griž naganjat. Jagalo se je v Ran palani, pod Grižami. Spustila sva se v Rašo. Ko sva šla čez vodo, je Orel naenkrat skoraj izginil v zametu – spodaj, pod snegom,

Še drugih lovskih pripetljajev se je spomnil Jože ...

»Eden od naših starejših lovcev je pod Gradiščem na Vrhéh uplenil težkega merjasca. Še iztrebljen je mogoče vaginal ne dosti manj kot devetdeset kil. Z lovцем Pepetom sva ga nesla do ceste. Kako – še danes ne vem. Tam so ga naložili v avto in peljali na Vrabče, kjer so ga razdelili. Nama dvema niso dali niti ščetine ...

Čez strugo Raše: padlo drevje ...

je bila luknja. »Jože,« je skoraj zakričal, »pomagaj mi, da rešim vsaj puško!«

Pomagal sem mu iz zameta in dvignila sva se v pobočje proti Krasu. Kot na dlani sva videla, kaj se dogaja na drugi strani Raše. Ja, trikrat toliko časa sva hodila v snegu kot v kopnem. To so bile muke, ti rečem!

Ali pa tista, ko je našemu lovcu Aldotu s Pulen⁵ breja kobila padla v Rašo, tista, vidiš!

Gor na robu Vrhov, pod Šalovčnim žlebom, je bil zadet jelen. Pritekel je dol do vode, tu je bil s strelom ustavljen. Zdaj, kako ga spraviti ven? V dolino Raše ni speljana nobena vozna pot. »Ja, nič,« pravi Aldo, grem domov po kobilo. In je res pripeljal kobilo, visoko je bila breja. Za njo so navezali jelena, kobila je povlekla in – a se ni zvrnila v vodo, v Rašo! Joj, zvrгла bo! smo se ustrašili, še najbolj seveda Aldo. A kobila se je pobrala in brez postanka povlekla jelena do roba. Srečen konec, vse dobro ...«

⁵ Pulene, s Pulen – Veliko Polje, z Velikega Polja, vas na Vrhéh (narečno).

Ja, takrat sem bil mlad, morebiti sem imel kakih osemnajst let ...

In še eno bom povedal, ta je bila moja najhujša. Dvaindvajset let sem imel ...

Skupni lov smo imeli, tri pogone smo naredili. Zjutraj so nas, paradórje, peljali na Krtinovco, v zahodni del našega lovišča. V prvem pogonu smo prišli na Vrh prsunca. Drugi pogon smo naredili v Málenci, tretji pa Zajárovco, skoraj na vzhodnem koncu Vrhov. Od tu sva Joško Maščev iz Grižen⁶ in jaz šla na Pulene, tam ni bilo nobenega lovca več, zato sva šla nazaj na Vrabče. Seveda tudi tam že dolgo ni bilo nobenega. Niso nas čakali. Samo midva sva prišla do konca ...

Pa prehodi to pot! Še po cesti je strašno daleč! Paradórji pa smo prehodili gotovo več kot dvajset kilometrov, tadúleni morebiti tudi petindvajset! In to kar počez, iz grape v breg, gor in dol ...«

Štirinajst vetrnih elektrarn

Tudi na naši levi strani se nad strugo Gornje Raše dviga svet. Vrhé se tod z

⁶ Iz Grižen – iz Griž, vas na Vrhéh (narečno).

roba strmo spuščajo v sotesko, tudi v podobi melišč. Gor so Dobravce, Trnova meja, je Debel kamen, malo više so Police, gor so Šalovce in je Šalovčni žleb, sta Viden breg in Duca, je hrib Ter in je Kraškršija ... Za robom živijo svoje tiho življenje vrhovske vasi in vasice Griže, Poljane, Razguri, Stomaž, Sela, Vrabče, Jakovce, Tabor, Veliko Polje. Gor so razhodna vetrna prostranstva, so meje iz nizkega hrastičja, gabrovja in mókole, so mejice iz rijeve, iz drenovih, šipkovih, brinovih in drugih od vetra in burje skri-venčenih grmov. Vmes so shojene poti divjih bitij: jelenjadi, prašičev, srnjadi, jazbecev ...

In tod bodo stale vetrne elektrarne! Štirinajst da jih bo, tako načrtujejo. Zarezale bodo v srce našega lovišča. Prav sém se v septembru in oktobru stekajo stečine rukajočih jelenov s celih Vrhov in z dela Krasa. Dolina Raše v tem času odmeva od njih rukanja. Tudi več kot deset hkrati se jih oglašajo, da bobni v soteski in pljuska čez njen rob.

»Nič nimam proti vetrnim elektrarnam,« pravi Marjan. »Od nekod bomo morali jemati električno energijo. Tako smo nanjo navajeni, da niti razmišljamo ne več, od kod elektrika prihaja. A zakaj bi elektrarne postavili v ta še neokrnjeni svet? Bolj bi sodile na že degradirana območja, na primer ob avtocesto proti obali.«

»Ali pa če bi naredili sončne elektrarne. Tod je sonca dosti. Ogradili bi jih, nobenega ramóvša ne bi bilo ...,« je dodal Jože.

Vojaški vodovod NANOS – KRAS

Bližali smo se cesti Veliko Polje – Dolenja vas, ki z mostom premaguje strugo Raše. Niže od mosta, v strugi, smo obstali ob velikem kamnu, vanj je vklesano:

NANOS
WASSER LEITUNG
erb.vd.Ing.Gruppe GM. Trieb
1917 GG

Na drugi strani pa sta vklesani črki: G. N.⁷

Ta vodovod so imenovali tudi Vojaški vodovod, saj je bil grajen v daljnem voj-

⁷ Mogoče krajsave pomenijo: *Erbaut von der Ingenieur Gruppe Generalmajor Trieb (Vzeto s spleta.)* Kaj pomenita črki na drugi strani kamna, ni znano. Verjetno sta začetnici imena tistega, ki je napis klesal v kamen ...

Pred leti so tam podirali drevje in eno drevo naj bi padlo na z mahom obraščeno skalo in jo deloma ogolilo. Drvar je tam opazil črke in nato odkril celoten napis. Blizu Razdrtega, v Rebrnicah, ob enem od zajetij, naj bi bila še plošča z nemškim napisom o tem vodovodu, ki pa naj bi jo po drugi vojni razbili. (Po zapisu Božidarja Premrla.)

skinem letu 1917 in je vodil vodo izpod Nanosa do Komna. Zajetji vode zanj sta bili v Rebrnicah pod Nanosom, nad današnjo hitro cesto. Od tam je voda padala do vasi Otošče, v skrajnem zahodnem koncu Zgornje Vipavske doline, od tod pa se je pod pritiskom prostega pada s pobočij Nanosa dvignila na Vrhé. Naprej je tekla

Ko bi spustili vodo v cevi, naj bi se le-te zaradi zračnega upora polnile počasi, tako da bi voda pritekla do konca skoraj istočasno, kot bi tja prišel človek peš – seveda ne od zajetja, tista pot je dolga in ponekod tudi zelo strma, v breg speljana. In – vodja gradnje naj bi se, ko so vodo spustili v cevi, odpravil ob ceveh na pot.

V besedilu je kar nekaj imen manjših krajev, ledinskih imen in drugih poimenovanj, za katere bralci iz širše Slovenije skoraj zagotovo še niso slišali – da začitimo sočnost in bogastvo našega skupnega jezika. S tem namenom so uporabljene tudi manj znane in na rečne besede:

Napis v kamnu

po Krasu do Kostanjevice.⁸ Od zajetij do tega dela zaledja Soške fronte je morebiti petdeset kilometrov, mogoče kaj manj.

Vodovod so gradili ruski vojni ujetniki. Ob gradnji jih je kar nekaj umrlo in so še danes tam neke pokopani.⁹ Cevi so večinoma vkopane v gozdna tla, ponekod gledajo tudi ven. Na spojih cevi kot da je nabit trd les – morebiti hrastov?, ki še do danes ni razpadel.

⁸ Po Jožetovem pripovedovanju naj bi bil vodovod speljan do Kostanjevice na Krasu, v bližino fronte. Prav taka neskladja v spominjanju in dejstvih naredijo zgodbo še bolj skrivnostno.

⁹ Umrli ruski vojni ujetniki iz prve vojske (1914–1918) naj bi bili pokopani nad cesto Veliko Polje–Dolenja vas, na Usárskem, blizu tromeje med notranjsko Lovsko družino Senožeče, vipavsko Lovsko družino Vojkovo in Lovsko družino Vrhé, v kraju, ki mu rečejo V smrekah. Tam da so ruski ujetniki živeli v barakah. Mrtvi iz druge vojne (1941–1945) pa naj bi bili pokopani niže. Pri mrtvih se reče temu kraju.

Od kod naj bi šel, ljudsko izročilo ne pove. Prišel da je do konca vodovoda, a voda še ni pritekla, saj je iz cevi le počasi izpodri-vala zrak. Čakal je in čakal, vode ni in ni bilo. Da je vzel pištolo in se ustrelil, kot je obljubil, če voda ne priteče. In kmalu po tem da je voda pritekla ...

Tri ure smo se vzdigávali ...

Tri ure smo se vzdigávali po tem delu suhe struge Raše tisti dan. Štirje lovci. Hodili smo počasi, vmes smo se ustavljali in doživljali pot in svet okoli nas. Jože je pravil in pravil in pripovedoval, drugi trije smo poslušali. Vsak pri sebi smo si mislili, morebiti je kdo to rekel tudi naglas – vsi lovci iz Lovske družine Vrhé bi morali prehoditi to pot. Če drugače ne, vsaj v mislih ...

Da začitimo: pot samo in ta divji svet. In skozenj srce našega lovišča ...

*čéz – na drugo stran meje
družeti – vojaki jugoslovanske vojske; iz
shrv. besede ,družē', kar pomeni ,tovariš'
kvintal – cent, stot
mendē – menda
mókola – mokovec (drevo)
naskrívama – skrivaj
paradór – gonjač na skupnih in sku-
pinskih lovih
ramóvš – hrup
ríjevna – ruj
tadúleni paradór – spodnji gonjač; tisti,
ki je poganjal na spodnji strani
vagati; je vagal – tehtati; je tehtal
vseglíh – vseeno
vzdigávati se – dvigati se, vzpenjati se
zvrgla bo; zvreči – zgubila bo žrebe
(kobila); zvreči*

STANKO GRL

Mnogo vejic

Mnogo vejic tam z borovca
dal za zadnji sem grižljaj;
vse so enkrat se osule,
spomin ostane vekomaj.

Zamenjal dosti sem klobukov,
strgal dosti lovskih hlač,
dosti čevljev, nekaj nožev,
zato nisem še berač.

Videl vzhajati sem sonce,
vsa ta leta, dan za dnem,

gledal, ko iz zemlje leze –
kaj lepšega bi dal očem?

Neštetokrat se zbujal v gori,
kdo bi vedel, kdaj in kje,
večkrat lačen, večkrat žejen,
a sem gori dal srcé.

Vse bo enkrat šlo v pozabo,
kost na steni bo zbledela,
kar smo enkrat gori vzeli,
spet nazaj bo zemlja vzela ...

Igor Pičulin

Narisal: Igor Pičulin

ZLD Notranjske in KD Notranjski rogisti organizirala dobrodelni koncert za Kras

Na Notranjskem se je začel jelenov ruk, ko je v nedeljo, 11. septembra, v **Kulturnem domu v Cerknici**, katerega uporabo je brezplačno omogočila **Občina Cerknica**, potekal dobrodelni koncert. Namen koncerta je bil zbrati sredstva za v poletnem požaru prizadeti kraški lovski družini (LD) **LD Trstelj Kostanjevica** in **LD Fajti hrib Renče**.

Predsednik Zveze lovskih družen (ZLD) Notranjske Cerknica **Rajko Kovačič** je na pobudo več članov in **Kulturnega društva (KD) Notranjski rogisti**, da bi se

ZLD Notranjske Cerknica vključila v pomoč prizadetima lovskima družinama, v začetku avgusta sklical sejo upravnega odbora te območne lovske zveze. Na seji so se odločili, da bo notranjska lovska zveza pomagala z donacijo dvema lovskima družinama: LD Trstelj Kostanjevica in LD Fajti hrib Renče, ki sta zaprosili za pomoč po poletnem požaru, ki je divjal na Krasu. Odločili so se, da bi se lovskim družinam članarina v ZLD Notranjske Cerknica povečala za višino donacije omenjenima lovskima družinama, nekaj pa bi dodala še sama območna lovska zveza, s čimer bi po ocenah zbrali skoraj 5000 evrov.

Predsednik KD Notranjski rogisti **Robert Ule** je na omenjeni seji predsedniku Kovačiču predlagal, da bi rogisti organizirali dobrodelni koncert in tako je ZLD

Notranjske Cerknica pomagala Notranjskim rogistom pri njegovi organizaciji. Vstopnine ni bilo, navzoči pa so po svojih močeh pomagali s prostovoljnimi prispevki. Na odlično pripravljenem koncer-

zoči tudi podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc**, **Janez Kaiser** iz Kluba prijateljev lova iz Celovca, predsednik LD Trstelj Kostanjevica **Jelko Lapajne** in predsednik LD Fajti hrib Renče **Marjan Lasič**.

Predsednik ZLD Notranjske Rajko Kovačič je pozdravil navzoče in opisal pomen prireditve.

Vse foto: Jane Weber

Notranjski rogisti med nastopom na dobrodelnem koncertu ZLD Notranjske za Kras

tu, ki se ga ne bi sramovali niti v kakšnem večjem kraju ali celo prestolnici, so zbrali 880 evrov. Dve tretjini sredstev je dobila LD Trstelj Kostanjevica, eno tretjino pa LD Fajti hrib Renče.

Koncert, ki ga je vodila lovka **Vesna Kovač**, je potekal po skrbno določenem protokolu. Po uvodnem nastopu oziroma fanfarah Notranjskih rogistov sta ga odprla predsednik notranjske lovske zveze Kovačič in predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Lado Bradač**. Na koncertu so bili nav-

Lahko smo prisluhnili tudi ubranemu petju **Lovskega pevskega zbora Martin Krpan Bloke**, ki je tik pred izidom nove zgoščenke in ga tudi podpira ZLD Notranjske Cerknica. Septembrskemu obdobju primerno smo nato prisluhnili članom sekcije oponašalcev jelenjega rukanja pod vodstvom **Jožeta Grila**, ki so se skozi leta razvili v odlične oponašalce rukanja. Njihova predstava zveni skoraj kot spretna uglasbitev ali minimuzikal s spremnim besedilom.

Ko se na odru srečajo rukač Tadej Klemenšek in narodno-zabavni Ansambel Jelen.

LPZ Martin Krpan Bloke je polepšal večer z ubranim petjem lovskih pesmi. Kmalu bo izdal novo zgoščenko.

Sledila je projekcija fotografij iz opustošenih lovišč, ob katerih smo lahko dojel, kolikšna je bila razsežnost največjega požara v Sloveniji. V kraških loviščih je bil poleg rastlinja in divjadi uničen tudi dobršen del lovske infrastrukture (krmišča, preže, solnice ...). Na koncertu so se nato predstavili **Brkinsko-Kraški rogisti**, za sproščeno razpoloženje pa so proti koncu prireditve poskrbeli člani domačega narodno-zabav-

nega **Ansambela Jelen**. Po zahvali predstavnikov v požaru prizadetih družin je dogajanje sklenil skupni nastop Notranjskih in Brkinsko-Kraških rogistov.

Ker v opustošenih loviščih več let ne bo mogoče loviti, so na Upravnem odboru ZLD Notranjske Cerknice sprejeli sklep, da bodo posamezne lovske družine na jesenske skupne love povabile po nekaj lovcev iz prizadetih družin, ki v danih

razmerah ne bodo mogle organizirati skupnih pogonov v svojih lastnih loviščih. V ZLD Notranjske Cerknice bodo nekaj kraških lovcev povabili tudi na tradicionalni lov te območne lovske zveze, ki bo 26. novembra v lovišču **LD Iga vas**. Škoda je le, da se koncerta ni udeležilo še več lovcev in njihovih družinskih članov, a led je prebit in podobne dobrodelne prireditve zdaj lahko organiziramo tudi drugod po

Sloveniji. Kraševci in divjad, za katero skrbijo, nam bodo hvaležni. Ne smemo pozabiti, da so pri gašenju požara na Krasu s svojim odličnim poznavanjem terena odločilno pomagali tudi člani zelene bratovščine. Za promocijo lovske kulture in omenjenemu koncertu podobnih prireditev pa bo treba še veliko narediti. Lovstvo že dolgo ni samo streljanje!

*Jane Weber,
tajnik LD Babno Polje*

Strelsko tekmovanje ZLD Prekmurje 2022

V nedeljo, 3. julija, je na strelišču v Rakičanu potekalo strelsko tekmovanje **Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje**. Udeležba je bila dobra v vseh tekmovalnih kategorijah, kar je

sicer že tradicija, posledično pa so bili dobri tudi rezultati.

Tekmovanje je potekalo v sproščenem duhu, tudi po zaslugi marljivih organizatorjev: vodje organizacije prireditve **Daniela Šinka**, predsednika Komisije za lovsko strelstvo pri ZLD Prekmurje, in dr. **Arpada Köveša**, novega predsednika ZLD Prekmurje.

V disciplini trap je bil sodnik

Vse foto: Peter Novak

Najuspešnejša ekipa je bila spet iz LD Križevci v Prekmurju.

Franc Tomažič, v disciplini streljanja z malokalibrsko puško pa **Branko Bartolič**.

Strelišče so pripravili člani

strelske sekcije in lovski pripravniki pod vodstvom vodje prireditve Šinka. Prijavljenih je bilo 60 tekmovalcev iz 17 lovskih

Rezultati

Streljanje na glinaste golobe

Člani: **1. Franc Vidonja**, LD Križevci v Prekmurju (24 točk), **2. Simon Kočar**, LD Rankovci (22 točk) in **3. Denis Pobjbič**, LD Križevci v Prekmurju (20 točk).

Veterani: 1. Jože Korunič, LD Prosenjakovci (20 točk), **2. Valentin Trajbar**, LD Cankova (18 točk) in **3. Anton Gabor**, LD Dobrovnik (18 točk).

Superveterani: 1. Franc Tomažič, LD Petišovci (21 točk), **2. Zoltan Polanec**, LD Prosenjakovci (20 točk) in **3. Janez Ružič**, LD Ivanovci (19 točk).

Ekipno: 1. LD Križevci v Prekmurju (248 točk), **2. LD Rankovci** (236 točk) in **3. LD Pečarovci** (236 točk).

Streljanje z malokalibrsko puško

Člani: **1. Matej Grah**, LD Radovci (78 točk), **2. Dejan Gomboc**, LD Križevci v Prekmurju (72 točk) in **3. Vinko Bežan**, LD Tišina (66 točk).

Veterani: 1. Štefan Hoheger, LD Murska Sobota (83 točk), **2. Alojz Kovač**, LD Brezovci (83 točk) in **3. Nermin Nuhanović**, LD Ivanovci (83 točk).

Superveterani: 1. Janez Ružič, LD Ivanovci (94 točk), **2. Marjan Burjan**, LD Prosenjakovci (90 točk) in **3. Milan Svetanič**, LD Radovci (87 točk).

Ekipno: 1. LD Križevci v Prekmurju (197 točk), **2. LD Tišina** (186 točk) in **3. LD Rankovci** (155 točk).

Kombinacija

Člani: **1. Denis Pobjbič**, LD Križevci v Prekmurju (155 točk), **2. Marjan Huber**, LD Pečarovci (151 točk) in **3. Vinko Bežan**, LD Tišina (150 točk).

Ekipno: 1. LD Križevci v Prekmurju (445 točk), **2. LD Rankovci** (391 točk) in **3. LD Tišina** (378 točk).

Veterani: 1. Valentin Trajbar, LD Cankova (154 točk), **2. Jože Korunič**, LD Prosenjakovci (153 točk) in **3. Štefan Hoheger**, LD Murska Sobota (151 točk).

Superveterani: 1. Janez Ružič, LD Ivanovci (170 točk), **2. Zoltan Polanec**, LD Prosenjakovci (164 točk) in **3. Milan Svetanič**, LD Radovci (159 točk).

Tudi pri sodniški mizi je bilo napeto.

Polnjenje na liniji je vedno resno opravilo.

družin, kar je tako rekoč stalnica tekmovanja.

Sledil je zaključni del s pode-

litvijo priznanj in pokalov. Seveda ni manjkalo dobre lovske malice in kozarčka rujnega, s katerim

so nazdravili zmagovalci. Tudi letos so dosegli najboljše rezultate strelci iz **Lovske družine (LD)**

Križevci v Prekmurju, pred LD Prosenjakovci.

Peter Novak

Nov prapor ZLD Gorenjske

V soboto, 11. junija 2022, smo se gorenjski lovci zbrali v prelepem Bohinju, kjer smo končno, po dveh letih prestavljanja datuma, razvili nov prapor **Zveze lovskih družin (ZLD) Gorenjske**. Prireditev je potekala v dvorani v **Kampu Danica**. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo županu **Občine Bohinj**, ki nam je dvorano dal v uporabo popolnoma brezplačno.

Začetek prireditve so naznanili **Rogisti Lovske družine (LD) Selca in Društvo Lovski rogisti Bohinj**, s pozdravnimi govori pa so nadaljevali **Peter Belhar**, predsednik ZLD Gorenjske, mag. **Božo Zakrajšek**, direktor Strokovne službe na Lovski zvezi Slovenije, in **Jože Sodja**, župan Občine Bohinj, ki je v svojem govoru poudaril pomembnost sodelovanja ter podelil trajnostno delo in naravovarstveno poslanstvo lovcev. Za glasbeni predah je poskrbel **Škofjeloški lovski pevski zbor**. Zapeli so pesmi *Pozdravljeni nam lovci vsi* in *Zeleni gozd*. Gorenjske lovske družine so svoje prapore razvile ob različnih priložnostih in v različnih časih, prve že leta 1946, prvi prapor ZLD Gorenjske pa so razvili 21. julija 1970 na *Zboru gorenjskih lovcev in gozdarjev v Ribnem*. Lovski prapor je razpoznavni znak lovske družine ali lovske organizacije ter je nepogrešljiv spremljevalec žalostnih in tudi veselih dogodkov v lovski družini pa tudi zunaj nje. Zato mora biti deležen posebne pozornosti. Je namreč del lovskega šega in navad ter krepki občutek pripadnosti in

Foto: Arhiv ZLD Gorenjske

Prireditev v čast novemu in v slovo staremu praporu ZLD Gorenjske je bila junija v Bohinju.

tovarištva, opominja pa tudi na našo naravovarstveno poslanstvo.

Prvi prapor naše območne lovske zveze so torej razvili pred 52 leti, po toliko letih uporabe pa je napočil čas, da gre v zasluženi pokoj, saj njegovo delo ozaveščanja prevzema novi prapor, katerega izdelavo smo zaupali podjetju **Vezenje Ercigoj, d.o.o., iz Ljubljane**. ZLD Gorenjske nima svojega praporščaka, zato je za pravičen potek slovesnosti začasno vlogo praporščaka prevzel **Drago Goričan**, strokovni tajnik zveze. Z **Brankom Galjotom**, nekdanjim tajnikom ZLD Gorenjske, sta zvala stari prapor in z njega snela vse trakove. Potem sta ga v hrambo in spomin, skupaj s trakovi, izročila predsedniku ZLD Gorenjske **Belharju**.

Na oder so nato povabili **Branka Žiberno**, botra novega prapora, ki je ob spremljavi pesmi *Pozdrav praporu* v izvedbi bohinjskih rogistov slavnostno razvil novi prapor. Ob besedah: »Pozivam

Foto: Arhiv ZLD Gorenjske

Prapori gorenjskih lovske družin

praporščaka ZLD Gorenjske, da mu slavnostno izročim pravkar razvit prapor,« je prapor predal trenutnemu praporščaku, ki mu je odgovoril: »Obljubljam, da bom prapor zvesto varoval in ga nosil v čast ZLD Gorenjske.« Svoje trakove so nato obesili boter prap-

pora Žiberna in donatorji prapora: predsednik **Belhar**, predstavnik podjetja **NIMROD, d.o.o.**, predstavnik Lovsko-kinološkega društva Gorenjske, predstavnik **LD Kokra** in predstavnik **LD Preddvor**.

Sledil je najpomembnejši in najslavnejši trenutek popoldneva: novi lovski prapor ZLD Gorenjske je bilo treba pobratiti s prapori lovske družin, zato so praporščaki lovske družin naglili svoje prapore proti novemu praporu in ob spremljavi selških rogistov potrdili ter sprejeli novi lovski prapor ZLD Gorenjske. Lovci namreč s pobratenjem vseh praporov izražajo svojo priprav-

ljenost, da bodo skupaj tvorno delovali v pomenu varstva in trajnostnega upravljanja z divjadjo ter se zavzemali za varstvo narave v najširšem pomenu.

Pripadnost zvezi so dokazale vse lovske družine Gorenjske z zlatimi žebeljčki, ki sedaj krasijo

novi prapor gorenjske območne lovske zveze. Zlate žebličke za lovski prapor so prispevale: **LD Begunjščica, LD Bled, LD Bohinjska Bistrica, LD Dobruha, LD Dovje, LD Gorenja vas, LD Jelovica - Ribno, LD Jesenice, LD Jezersko, LD Jošt - Kranj,**

LD Kokra, LD Kranjska Gora, LD Križna Gora, LD Kropa, LD Krvavec, LD Nomenj - Gorjuše, LD Poljane, LD Predvor, LD Selca, LD Sorica, LD Sorško Polje, LD Sovodnj, LD Stara Fužina, LD Stol - Žirovnica, LD Storžič, LD Šenčur, LD Škofja

Loka, LD Tržič, LD Udenboršt in LD Železniki.

Srčika celotne prireditve sta bila povezanost in zavedanje, da resnično velja, da smo pod okriljem zveze močnejši in boljši. Kot potrditev tega so skupaj nastopili selški in bohinjski rogisti

ter pevci Škofjeloškega lovskega pevskega zbora; zaigrali in zapeli so pesem *Mi smo lovci*. Večer se je končal v prijetnem in prijateljskem vzdušju ter z mnogimi stiski rok tovarišev, ki se že nekaj časa nismo videli.

Katja Bevk

Podelitev lovskih spričeval in podpis zaprisege novih lovcev in lov v Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje

Na podlagi razpisa **Lovske zveze Slovenije** smo v **Savinjsko-Kozjanski zvezi lovskih družin (ZLD) Celje** 12. marca začeli s predavanji za lovski izpit, s katerimi smo končali 21. maja. Preizkusi znanja iz posameznih učnih tem so bili razporejeni tako, da so kandidati imeli dovolj časa za pripravo. Kandidati so zaključni izpit opravljali od 13. do 17. junija.

Na tečaj je bilo prijavljenih trideset slušateljev. Enemu je bil

v skladu z dopolnitvijo 61. člena *Zakona o divjadi in lovstvu* priznan lovski izpit. Predavanja je tako obiskovalo 29 slušateljev, ki so vsi uspešno opravili predhodne izpite in tako zadostili pogoju za opravljanje zaključnega izpita. Komisijo za zaključni izpit so sestavljali predsednik izr. prof. dr. **Boštjan Pokornj**, člana mag. **Nataša Oven** in **Peter Terjav** ter namestnika članov dr. **Ida Jelenko Turinek** in **Zdravko Mastnak**.

Tudi letos je bila močna zasedba nežnega spola, saj je tečaj obiskovalo pet kandidat. Po dveh letih epidemije smo predavanja in izpite zopet izvedli po starem načinu, torej v živo. Vsi, slušatelji in predavatelji, smo bili enotnega mnenja, da je neposredna komunikacija, ne glede na tehnologijo,

Del predavateljskega aktiva Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje

Najboljši slušatelji generacije 2022

Vse foto: Stane Ivanšek

Generacija novih lovcev in lov 2022

Udeleženke letošnjega tečaja v družbi Mirana Freitaga (levo) in izr. prof. dr. Boštjana Pokornj (desno)

ki omogoča šolanje na daljavo, še vedno najboljša, kar se je nenadno potrdilo pri znanju, ki so ga pokazali slušatelji; dosežena je bila namreč povprečna ocena celotnega tečaja 4,06, kar je doslej najboljša. Povprečna ocena zaključnega izpita pred komisijo je bila 4,07.

Slovesno prireditev podelitve spričeval in podpis zaprisege mladih lovcev smo imeli v petek, 1. julija, v Gostišču Hohkraut v Tremerjah. Poleg slavlencev so se dogodka udeležili njihovi mentorji, družinski člani, člani predavateljskega aktiva in starešine lovskih družin, iz katerih so bili tečajniki. Po uvodni melodiji **Štajerskih rogistov** je zbrane najprej pozdravil predsednik Upravnega odbora Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje **Miran Freitag**, ki je spregovoril o poti,

ki so jo pripravniki prehodili od vstopa v lovsko družino, času pripravništva do lovskega izpita, za kar jim je iskreno čestital.

Predsednik izpitne komisije izr. prof. dr. Pokornj je podal kratko analizo doseženega uspeha in izkazanega znanja slušateljev, ki je bilo najboljšo doslej. Strokovni tajnik **Zdravko Mastnak**, ki je povezoval celotno prireditev, je poudaril, da so v življenju vsakega človeka trenutki, ki mu ostanejo v spominu in se jih v življenju vselej spominja z veseljem in ponosom. Eden od takšnih je gotovo dan, ko novi lovec dobi spričevalo o opravljenem lovskega izpitu, prejme *Etični kodeks slovenskih lovcev* in podpiše *Zaprisego slovenskega lovca*. V imenu novo izprašanih lovcev je zaprisego prebrala **Maruša Krajnc**, članica Lovske družine (LD) Loče.

Nato sta predsednik komisije izr. prof. dr. Pokorny in predsednik Upravnega odbora Savinjsko-Kozjanske ZLD Freitag vsakemu posebej čestitala k doseženemu uspehu, mu izročila lovsko spričevalo, podpisano zaprisego in *Etični kodeks slovenskih lovcev*. Prisotni predstavniki lovskih družin so jim izročili še lovsko

izkaznico. Tako so novi lovci postali enakovredni člani lovske organizacije s pravico do samostojnega lova.

Tako kot vsa leta smo tudi letos imeli nekaj slušateljev, ki so po znanju pri posameznih izpitih izstopali od preostalih; taki so bili: **Gregor Križnik** iz LD Ljubno z doseženo povprečno oceno 5,00,

Maruša Krajnc iz LD Loče z doseženo povprečno oceno 4,73 in **Matjaž Zupanc** iz LD Jurklošter prav tako z doseženo povprečno oceno 4,73.

Kot velevala tradicija, smo najboljšim v spomin izročili darilo, lovski trinožni stol, ki jim bo gotovo koristil pri lovu. Nagrade sta jim izročila izr. prof. dr. Pokorny

in predsednik Freitag. Vseh pet mladih lovčev je prejelo še šopek cvetja.

Prireditelj je zaključil strokovni tajnik Savinjsko-kozjanske ZLD Celje, ki je novim lovčcem in lovkam zaželel veliko uspehov ter lepih trenutkov v naravi in pri lovu.

Zdravko Mastnak

Liga ZLD Ljubljana 2022

Pomlad leta 2022 je strelcem lige **Zveze lovskih družin (ZLD) Ljubljana** naklonila lepe sončne vikende, ki smo jih z veseljem preživeli na streliščih v družbi lovskih tovarišev. Poleg odličnih vremenskih razmer je zadovoljstvo prineslo tudi sproščanje protikoronskih ukrepov, saj smo lahko tekmovanja izpeljali povsem sproščeno tako kot pred časom virusa.

Prvo, drugo, tretje, četrto in posebno kolo lige

S prvim kolom lige smo začeli dan pred uradnim začetkom pomladi, 20. marca 2022, v **Lovski družini (LD) Medvode**. Zbiranje lovcev se je po ustaljeni navadi iz prejšnjih let tudi letos na vseh kolih lige začelo ob osmih zjutraj. Čas do uradnega začetka tekmovanja ob 9. uri so strelci izkoristili za prijavo posameznih tekmovalcev ali ekip, plačilo štartnine pri blagajniku gostujoče lovske družine in za klepet s kolegi. Ob uradnem začetku *Lige ZLD Ljubljana 2022* je predsednik Komisije za strelstvo pri ZLD Ljubljana **Jani Šivc** na kratko nagovoril zbrane tekmovalce. Predstavil je potek letošnje lige in sodnike, ki so bili: **Simon Japelj** (LD Vrhnika), **Evgen Makuc** (LD Rakitna), **Janez Marinč** (LD Grosuplje) in **Milko Vrbinc** (LD Grosuplje). Šivc je pojasnil tudi nekaj novih pravil in vsem zaželel dobre rezultate. Takoj nato smo se polni pričakovanj lotili streljanja glinastih golobov na strelišču za A-trap in tarč na strelišču malega kalibra.

Za drugo kolo lige smo se strelci zbrali v gosteh pri **LD Lukovica** 27. marca, kjer so nas prijazno postregli z jutranjo kavo in celo s svežimi, še toplimi trojanskimi krofi. Na strelišču LD Lukovica, ki leži precej visoko, smo lahko med tekmo uživali v prav posebnem razgledu na okoliške kraje v dolini in cerkvice na vrhovih bližnjih hribov.

Naslednje kolo je 3. aprila go-

stila **LD Grosuplje**, kjer smo na lepo urejenem strelišču ob lovski koči prešli v drugo polovico letošnje lige. Po objavi rezultatov ob koncu tekme se je že nakazalo, kdo so letos potencialni favoriti v posameznih kategorijah. To je še podkrepilo tekmovalni duh zagrizenih strelcev, da smo komaj čakali naslednjih tekem.

Foto: Ana Černič

Liga ZLD Ljubljana 2022

Četrtri smo se zbrali 10. aprila na strelišču **LD Rakitna**. Kljub nizkim jutranjim temperaturam – okoli minus štiri stopinje Celzija – je bila na tekmi prava zimska idila z 20 centimetri snega, ki se je lesketal v pomladnem soncu. Požrtvovalni pripravniki LD Rakitna so skrbeli za čim hitrejšo menjavanje tarč na strelišču, prav tako so imeli veliko dela tudi sodniki oziroma člani Komisije za strelstvo pri ZLD Ljubljana, ki so vestno in natančno ocenjevali vsak v svoji kategoriji.

Na strelišču na Rakitni je bilo nekaj tednov pozneje (7. maja) posebno kolo lige, in sicer so tekmovalci tekmovali v kategoriji velikega kalibra na sto metrov. Rezultati so štel kot izbirni za državno prvenstvo.

Zaključek lige

Naslednji smo se 15. maja ponovno zbrali v gosteh pri LD Grosuplje na Ilovi gori, kjer že nekaj let poteka zaključek naše lige.

Napetost v zraku pred začetkom zadnje tekme je bila velika. Tesni tekmečji so bili na trnih, komu bo uspelo zbrati več točk v končnem seštevku za osvojitve medalj in ekipa katere lovske družine bo letos tista, ki si bo prislužila čast, da odnese domov veliki prehodni pokal lige. Vse je potekalo hitro in po ustaljenem redu. Potem ko

Rezultati

Naj omenimo nekaj najboljših rezultatov, vse preostale si lahko ogledate na spletni strani ZLD Ljubljana pod zavihkom *Dogodki*.

Najboljši med superveterani: v kategoriji A-trap **Janez Kramar** (LD Tomišelj), v kategoriji malega kalibra **Ljubiša Pavlovič** (LD

smo se vsi zvrstili na strelišču, smo si privoščili zaslužen malico, ki jo je prijazno pripravila ekipa članov in članic gostujoče lovske družine. Kakor hitro smo pojedli, so nas noge kar same odnesle proti računalnikom. Tam je ekipa za vnos rezultatov hitela z delom, da je vnesla rezultate še zadnjega kola, odštela najslabši rezultat v posamezni kategoriji in opravila vse seštevke s končno razvrstitvijo. Nekaj minut in natisnili smo rezultate ter jih izobesili vsem na ogled. Takoj nato je sledila končna podelitev prisluženih medalj, pokalov in nagrad za najboljše strelce.

Kot poslednje dejanje v letošnji seriji kol lige ZLD Ljubljana je bil 29. maja še *Grand prix* v Grosuplju, kjer so tekmovalci tekmovali v kategoriji malega kalibra (štiristav) in kompak (dvakrat po 25 glinastih golobov). Rezultati kompaka so prav tako štel kot kvalifikacija za državno prvenstvo.

Ig) in v kombinaciji A-trap in mali kaliber **Ljubiša Pavlovič** (LD Ig).

Najboljši med veterani: v kategorijah A-trap, mali kaliber in tudi v kombinaciji **Tomaž Korošec** (LD Lukovica).

Najboljši med člani: v kategoriji A-trap **Milko Vrbinc** (LD Grosuplje), v kategoriji malega kalibra **Marko Fujan** (LD Grosuplje) in v kombinaciji **Milko Vrbinc** (LD Grosuplje).

Pokal za najboljšo tekmovalko v ženski konkurenci je prejela **Ana Černič** (LD Ig).

Izbirna tekma za državno prvenstvo (veliki kaliber): tekmo z velikim kalibrom je dobil **Mitja Kersnik** (LD Lukovica).

V kombinaciji A-trap in mali kaliber so bili najboljši: 1. **Milko Vrbinc** (LD Grosuplje), 2. **Marko Fujan** (LD Grosuplje) in 3. **Damjan Porenta** (LD Rakovnik).

V kombinaciji A-trap in kompak so bili najboljši: 1. **Evgen Makuc** (LD Rakitna), 2. **Damjan**

Porenta (LD Rakovnik) in **3. Tomaž Korošec** (LD Lukovica).

V kvalifikacijah za državno prvenstvo so bili najboljši trije: **1. Damjan Porenta** (LD Rakovnik), **2. Milko Vrbinc** (LD Grosuplje) in **3. Tomaž Korošec** (LD Lukovica).

Rezultati ekip: najboljši v kategoriji A-trap so bili člani **LD Grosuplje**, enako v kategoriji malega kalib-

ra in posledično prav tako po skupnem seštevku, zato je bila ekipa iz Grosuplja tista, ki si je letos prislužila veliki pokal lige ZLD Ljubljana.

Za nami je še ena uspešna liga

Predsednik Komisije za strelstvo pri ZLD Ljubljana Šivc je ob koncu dejal: »V imenu Komisije za strelstvo pri ZLD Ljubljana in svojem imenu se vam, spošto-

vani strelki in spoštovani strelci, najlepše zahvaljujem za vašo udeležbo in dosežene rezultate! Zahvala gre seveda tudi vsem letošnjim gostiteljem (LD Lukovica, LD Medvode, LD Rakitna in LD Grosuplje), da smo lahko tekmovali na njihovih streliščih ter bili deležni njihove postrežbe in gostoljubja. Hvala vodstvu ZLD Ljubljana na čelu z mag. **Ladom**

Bradačem, strokovnemu tajniku Francu Kerinu in vsem predsednikom za vso finančno in moralno podporo in ne nazadnje hvala članom Komisije za strelstvo pri ZLD Ljubljana **Evgenu Makucu, Janezu Marinču, Simonu Japlju in Milku Vrbincu**, brez katerih naša liga ne bi bila to, kar je!

Ana Črnič,
LD Ig

Delovni posvet na temo problematike obveščanja in ukrepanja ob izgubah divjadi na lovni in nelovnih površinah

Obveščanje upravljavcev lovišč ob prijavah povožene ali mrtve najdene divjadi je že nekaj časa v domeni **Regijskih centrov za obveščanje** (ReCO). Zakonsko podlago za to nalogo primarno najdemo v 45. členu *Zakona o divjadi in lovstvu*, dodatno pa v nekaj splošnih in internih aktih s področja delovanja ReCO, ki operaterjem določajo postopke obveščanja in alarimiranja po prejemu obvestil o dogodkih glede na njihovo vrsto.

V letu 2021 smo sprejeli 943 klicev, s katerimi so občani sporočili povoz divjadi na prometnih površinah oziroma druge najdbe mrtve divjadi, kar je povprečno 2,58 na dan (*graf*). V preteklosti je obveščanje upravljavcev lovišč potekalo izjemno tekoče. Upravljalci lovišč so v veliki večini primerov korektno poskrbeli tudi za odstranitev kadavra, bodisi sami z zbiranjem in predajo ali pa z nadaljnjim obveščanjem veterinarsko-higienske službe, ki ga je odstranila na kraju samem.

Spremenjena praksa ravnanja s stranskimi živalskimi proizvodi

S spremembo prakse, torej s prenosom naloge odstranitve kadavrov na upravljavce prometne infrastrukture z dopisom **Uprave Republike Slovenije za**

Foto: Gregor Križnik

Skupni delovni posvet je bil 4. julija 2022.

Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR) Celje, 4. julija 2022 sklican skupni delovni posvet, na katerega so bili poleg predstavnikov organizatorja na regionalnem nivoju vabljeni predstavniki **Polijske uprave Celje** in njenega **Operativno-komunikacijskega centra 113**, **Savinjsko-Kozjanske zveze lovskih druženj (ZLD) Celje**, **Kamniško-Savinjskega območnega združenja upravljavcev lovišč**, **Savinjsko-Kozjanskega območnega združenja upravljavcev lovišč**, **Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo**, **Družbe za avtoceste Republike Slovenije** ter **Veterinarsko-higienske službe Nacionalnega veterinarskega inštituta**. Žal so predstavniki slednje institucije opravičili udeležbo tik pred samim posvetom.

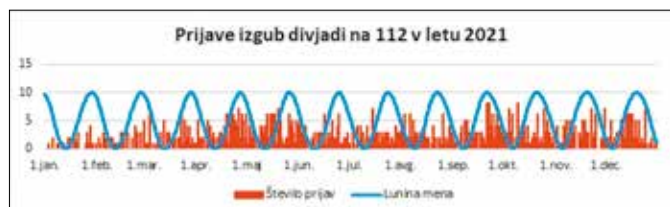
Posvet zaradi nevzdržnih razmer na terenu

Udeležence posveta je pozdravil **Dejan Žele**, vodja ReCO Celje, nadaljnje vodenje pa je s predstavitvijo dela centra in obravnavane problematike prevzel **Gregor Križnik**, ki je ob koncu predstavitve poudaril, da je nedopustno, da ima zaradi nastale situacije operater v ReCO praktično časovno več opraviti s povoženimi osebkom divjadi kot denimo požarom stanovanjske hiše. Zapleti pri odstranitvi kadavrov in izjemno negativnega

odziva občanov namreč niso nastajali zato, ker operaterji ReCO ne bi vedeli, koga obveščati, temveč ker večina upravljavcev prometne infrastrukture, zlasti na lokalni ravni, o spremenjenem načinu zbiranja in odvoza sploh ni bila ustrezno obveščena, kaj šele na to ustrezno pripravljena s primerno opremo in morebitno infrastrukturo glede zbirnih mest.

Že v uvodu so se vsi navzoči strinjali, da je obravnavano problematiko treba izpostaviti in nujno urediti na državni ravni, ob tem pa izrazili zadovoljstvo nad dogodkom, ki ga je organizirala **Izpostava URSZR Celje**. Le-ta je prva na tem področju ne le v regiji, temveč širše in kaže zanimanje vseh udeležencev, da bi izboljšali sodelovanje. Izjemen prispevek pri izmenjavi mnenj in iskanju možnih operativnih rešitev sta podala tudi prisotna lovška inšpektorja.

Udeleženci posveta so po delovnih področjih predstavili svoje videnje problematike pa tudi nakazali nekatere morebitne rešitve. Prav tako so se zavezali, da bo vsak v okviru svojih pristojnosti in zmognosti hierarhično apeliral za pospešitev celostne ureditve problematike, da bi se izognili nadaljnjim težavam vseh udeležencev in tudi morebitnim negativnim medijskim izpostavljanjem tako vpletenih organizacij kot lovcev, ki v prostem času brez povračila stroškov opravljajo dela s področja javne službe.

Pripravi: Gregor Križnik

Graf prijave izgub divjadi na št. 112 v letu 2021

V Sloveniji je trenutno 13 ReCO, v njih pa operaterji, praviloma po dva na 12-urno izmenno, ob klicu na 112 (klic v silo) sprejemajo prvenstveno klice za nujno medicinsko pomoč, pomoč gasilcev, gorskih reševalcev in vseh drugih služb s področja zaščite in reševanja. **ReCO Celje** je po številu takih dogodkov drugi največji v Sloveniji in zajema območje 33 občin zahodnoštajerske pokrajine, v katerih brez vstetih migracij zaradi službe oziroma počitničevanja prebiva 257.000 prebivalcev. V letu 2021 smo sprejeli in obdelali 2406 dogodkov, ob katerih so posredovali pripadniki gasilskih enot in drugih enot za zaščito, reševanje in pomoč. V to pa niso všteti klici oziroma preveze, kjer je šlo izključno za potrebo po nujni medicinski pomoči, ki jih je bilo v minulem letu kar 23.229.

varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) št. U014-10/2022 z dne 1. 7. 2022 in predvsem z *Uredbo o načinu, predmetu in pogojih izvajanja gospodarske javne službe ravnanja s stranskimi živalskimi proizvodi kategorije 1 in 2*, kar je na terenu postavilo stvari na glavo in izjemno podaljšalo čas obveščanja o povozu do odstranitve kadavra, so se stvari začele zapletati do te mere, da je tekoče obveščanje ReCO postalo nočna mora tako za operaterje kot za vse druge deležnike na terenu. Izjemno se je povečal negativen odziv občanov, ki so nemalokrat prek telefona povsem neupravičeno znesli gnev na operaterje in lovce.

Da bi vsaj operativno izboljšali stanje na terenu in izmenjali mnenja, je bil na pobudo vodje izpostave mag. **Natalije Plemenitaš Fuchs**, Izpostave

Sklepi, ki so jih sprejeli udeleženci posveta

Udeleženci delovnega posveta na regijski operativni ravni so sprejeli sklepe, ki jih ob tej priložnosti velja izpostaviti.

– Savinjsko-Kozjanska ZLD Celje vsem upravljavcem lovišč pošlje dopis o osvežitvi podatkov kontaktnih oseb upravljavcev lovišč in pripombo, naj se zagotovijo osebe, ki bodo dejansko na navedenem stiku tudi vedno dosegljive.

– V primeru poginule divjadi ob cestišču, ko le-ta ni ovira za promet, se upravljavca lovišča obvešča med 6. in 22. uro, v primeru še žive živali pa tudi ponoči. Enako velja za obveščanje ustrezne službe – upravljavca prometne infrastrukture, ko je potrebna odstranitev kadavra s cestišča in če je le-ta na prometni površini, se zaradi zagotovitve varnosti v

cestnem prometu obvešča nemudoma, upravljavca lovišča pa v prej navedenem času.

– V primeru žive poškodovane divjadi na prometni površini se upravljavca lovišča in upravljavca prometne infrastrukture oziroma drugo, za odstranitev pristojno službo obvešča nemudoma.

– V primeru mrtve ali poškodovane divjadi v naravi se obvešča le upravljavca lovišča, razen če je očiten sum na bolezen.

– Izjema pri obveščanju so, tako na prometnih površinah kot v naravi, najdeni kadavri divjega prašiča, ko se obvešča tako upravljavca lovišča kot tudi **Nacionalni veterinarski inštitut** oziroma **Državno središče za nadzor bolezni** skladno z navodili.

– ReCO Celje oziroma Izpostava URSZR Celje pošlje občinam oziroma vzdrževalcem cest dopis za pridobitev stikov 24-urne služ-

be in z navedenim sklepom glede obveščanja upravljavcev lovišč seznaniti operaterje.

– Zapisnik sestanka je treba poleg vsem udeležencem poslati tudi na **Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano** ter **Lovski zvezi Slovenije**.

Želja po občasni ponovitvi posvetov

Ob koncu sestanka so navzoči izrazili željo po občasni ponovitvi srečanja v enakem obsegu, saj je le z izmenjavo mnenj, izkušenj in konstruktivnim sodelovanjem mogoče ne le olajšati delo vseh deležnikov oziroma služb, katerih delo se prepleta znotraj obravnavane problematike, temveč tudi izboljšati samo učinkovitost in odzivnost v korist civilne javnosti.

V Izpostavi URSZR Celje smo ob koncu posveta upali, da bo nastala zmeda pri obveščanju in

posredovanju ob povozih divjadi v najkrajšem času razrešena na državni ravni, saj se je gnev občanov zaradi kadavrov, ki so v vročih poletnih dneh čakali na odstranitev tudi po nekaj dni, neupravičeno prenašal na operaterje v ReCO, policiste in seveda lovce. Zadovoljni smo, da so v času pisanja in oddaje prispevka že prispela spremenjena navodila, bržkone kot posledica resnično slabega stanja na terenu. Zato z veseljem pozdravljamo odločitve **Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano**, ki je z 11. avgustom 2022 zadevo vrnilo v prvoten način in tako končno jasno uredilo obveščanje ter ukrepanje deležnikov ob tovrstnih dogodkih.

Gregor Križnik,

Regijski center za obveščanje, Izpostava URSZR Celje

Prireditve ob 50. obletnici naselitve muflona na Boču

V izjemno lepi Kavklerjevi kleti v Makolah, ki je zavarovana kot **kulturni spomenik lokalnega pomena**, je v letošnjem poletju potekala prireditev ob 50. obletnici naselitve muflona na Boču. **Lovska družina (LD) Boč, LD Makole, LD Poljčane** in **LD Rogaška Slatina** so proslavile pol stoletja od naselitve prvih muflonov na pogorje Boča. Prireditve je bila razdeljena na štiri sklope, in sicer na akademski del, na del s podelitvijo priznanj in zahval, na ogled lovske razstave ter kulinarčni zaključek.

V uvodu so najprej zaigrali **Rogisti Lovske zveze (LZ) Maribor** in njihov *Jagermarš* je v številnih obiskovalcih vzbudil številna pozitivna čustva. Nato sta zapela **Tinka Trefalt** in **Sandi Kavkler**. V izjemno akustični Kavklerjevi kleti je pesem *Zelenica* v njuni izvedbi odmevala kot že dolgo ne. Gostitelj **Sandi Kavkler** je vsem zbranim predstavil zgodovino kleti, korenine, ki segajo že daleč nazaj, v leto 1842, kot je mogoče razbrati iz najdenih prvih zapiskov o kleti, in potek obnove. Številni obiskovalci so bili že priča koncertom, najrazličnejšim prireditvam, proslavam in celo porokam v kleti.

Sledili so pozdravni govori starešine LD Makole **Aljoše Tovornika** in predsednika LZ Maribor **Marjana Gselmana**. Nato je **Tomislav Kovačič**, starešina LD Poljčane, ob slikoviti multimediji predstavil govoril o

Za lovske družine, povezane z Bočem, je bilo letošnje leto prav posebno leto: obeležili so 50 let od naselitve muflona na Boču.

zgodovini naselitve muflonov na Boču. Med drugim je povedal, da je muflon po glavnih telesnih značilnostih podoben domači ovci. Rogove imajo ovni in tudi določen delež ovc; najhitreje rastejo v prvih treh letih, potem pa se rast upočasnuje. S starostjo se muflonovi rogovi polžasto ukrivijo in v nekaterih primerih pri starih ovnih presežejo poln krog in se začno zavijati navzven, je še povedal. Muflon je izrazito pašna žival, ki občasno objeda tudi grmovje in drevje ter živi v tropih. Izjema so stari ovni, ki so lahko samotarji.

V Sloveniji muflon ni domorodna vrsta divjadi, vendar jim življenjski prostor na Boču zelo ustreza, zato so se marca leta 1972 LD Boč, LD Rogaška Slatina, LD Poljčane in LD Makole organizirale ter sklenile, da bodo na pogorje Boča naselile muflona. In tako so podpisali dokumente o upravljanju z mufloni. Soglašali

sta tudi celjska in mariborska območna lovska zveza. Nato se je število muflonov večalo iz leta v leto. Zdaj je na Boču stabilna populacija muflonov, v dobri telesni kondiciji, nekateri so celo nadpovprečni. Vse štiri lovske družine so z mufloni dobro upravljale in sodelovale z vsemi institucijami.

Druga tema predavanj je bilo predavanje izr. prof. dr. **Boštjana Pokornjaka**, ki je prava zakladnica znanja o muflonu v državi. **Gabriel Omerza** je v svojem predavanju predstavil primere dobrih praks upravljanja z muflonom. Gostili so tudi sosede iz Hrvaške in prof. dr. **Nikica Šprem** je predstavil upravljanje z mufloni na Hrvaškem ter najnovejšo ugotovitve raziskav in GPS-sledenje. Sledila je razprava po predavanjih in Omerza, ki je tudi dolgoletni predsednik območnega združenja upravljavcev lovišč, je odgovarjal na vprašanja, ki so zanimala lovce.

Zatem je bila strokovna predstavitev razstavljenih muflonjih polžev s pogorja Boča, ki jo je predstavil **Branko Reisman**. Ob tem se ni mogel izogniti številnim težavam, ki jih imajo lovske družine s krivolovom, potepuški psi in številnimi planinskimi potmi. Nato so podelili številna priznanja za pomoč pri naselitvi muflona in tudi pohvale za upravljanje z njim na Boču. Na koncu prireditve je sledilo še povabilo za ogled razstave, ki prikazuje pristno lovsko zgodbo o muflonih na območju Boča. Razstavo sta vrhunsko pripravila **David Gazvoda** in cvetličarka **Tinka**. Sponzorji prireditve so bili: **Sandi Kavkler, Marko Skerbiš, Danilo Lončarič, Prostovoljno gasilsko društvo Makole, Gostinstvo dvorec Štatenberg** in **Miha Vantur**.

Po zaigranem *Hubertovem maršu* je sledil le še kulinarčni zaključek, za katerega so poskrbeli lovci LD Makole. **Sašo Veilguni** je s pomočniki skuhal odličen srnji golaž, ob katerem se je prilegla kapljica rujnega domačega Skrbiševega vina iz makolskega vinorodnega okoliša. Domača gibanica in klepet med lovci pa sta bila zadnje dejanje prireditve.

Prireditve je lepo vodila **Mateja Marot** in v poznih popoldanskih urah se je druženje končalo. Kot je navada v Makolah, so za usmerjanje prometa in pravilno parkiranje poskrbeli gasilci. Žene in partnerke makolskih lovcev so bile zadolžene za postrežbo in resnično zgodba o muflonih bo v naslednjih letih na Boču potekala naprej.

Marjeta Klajnshek

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Franc Gracun, LD Luče
Andrej Peric, LD Padež
Andrej Rebolj, LD Medvode

90 let

Martin Gilčvert,
LD Slovenske Konjice
Martija Jenko, LD Motnik - Špitalič
Darko Mavrič, LD Sabotin
Jožef Movja, LD Dobrovo

85 let

Štefan Bukvič, LD Brezovci
Franc Dolenc, LD Hotedršica
Leopold Kogovšek, LD Medvode
Mirko Koritnik, LD Vojkovo
Jožef Milek, LD Gradac
Ferdinand Starin, LD Jurklošter
Martin Tevž, LD Gornji Grad
Miroslav Tomanič, LD Ptuj

80 let

Geza Bačič,
LD Križevci v Prekmurju
Otmar Čander, LD Ruše
Mihael Gregorčič, LD Trdinov vrh
Franc Likar, LD Trnovski gozd
Martin Loparnik, LD Jošt Kranj
Jožef Lukač, LD Radenci
Martin Mrzdovnik,
LD Slovenske Konjice
Albert Pesek, LD Rače
Martin Pfeifer, LD Boštanj
Janez Poll, LD Radovci
Stanislav Sterle, LD Iga vas
Edvin Tovornik, LD Ljubno
Andrej Troha, LD Brje - Erzely
Bogomir Vrečer,
LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini
Edvard Želko, LD Videž - Kozina

75 let

Silvo Abram, LD Senovo
Janez Antolinc, LD Žetale
Geza Bagari, LD Bakovci - Lipovci
Alojzij Bizjak, LD Col
Emil Boc, LD Kočevje
Stanko Brezavšček, LD Jelenk
Maks Čerič, LD Pobrežje - Miklavž
Franc Černe, LD Polšnik
Janez Drevnšek, LD Boris Kidrič
Branko Franetič, LD Senožeče
Viljem Haki, LD Dolina
Janez Kovač, LD Kresnice
Dušan Lisjak, LD Brje - Erzely

Štefan Paradiž, LD Puščava
Janko Plavec, LD Ormož
Milan Pokorny, LD Oljka
Ervin Primc, LD Bukovca
Franc Pšeničnik, LD Novo mesto
Edvard Rihar, LD Dobrova
Niko Rušt, LD Kobarid
Franc Branko Selak, LD Poljane
Ladislav Tekavec, LD Ribnica
Anton Vencelj, LD Dobrnič
Branko Vogrin, LD Voličina
Silvester Zupančič,
LD Višnja Gora

70 let

Srečko Bajc, LD Col
Boris Birsar,
LD Tabor Dornberk - Branik
Alenka Butalič, LD Vodice
Franc Cizerle,
LD Studenec - Veliki Trn
Silvo Frešer,
LD Šmartno na Pohorju
Anton Hrovat, LD Suha krajina
Marjan Intihar, LD Žilce
Janez Jakše, LD Padež
Ernest Kerčmar,
LD Kompas Peskovci
Franc Kocijančič, LD Veliki Gaber
Karol Kočar, LD Turjak
Stanislav Kolar, LD Muta
Franc Kožar, LD Krka
Anton Kralj, LD Ivančna Gorica
Daniel Kugovnik, LD Braslovče
Rudi Lanišnik, LD Tabor
Marko Leban, LD Ljubinj
Maksimiljan Leban, LD Planota
Andrija Markovčič, LD Osilnica
Rugero Pavlič, LD Istra Gračišče
Stanko Podržaj, LD Krka
Emil Polanec, LD Cigonca
Stanislav Resnik, LD Tabor
Milan Rudež, LD Videž - Kozina
Franc Slekovec, LD Dobrava v
Slovenskih goricah
Anton Stritih, LD Dobrča
Alojz Tepeh,
LD Gaj nad Mariborom
Stanislav Uršič, LD Tabor Sežana
Jožef Vahtar, LD Mengeš
Karl Veithauser,
LD Smrekovec Šoštanj
Ivan Volker, LD Hrastnik
Stanislav Žagar,
LD Bohor - Planina
Franc Žužek, LD Tabor Zagorje

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

dušil pa ga je tudi njegov brat Stane, ki je že bil lovec, je naš Tone kmalu postal ljubitelj zelene bratovščine.

Tako je leta 1959 postal član oziroma pripravnik LD Mislinja. V času pripravnštva si je pridobil veliko potrebnega lovskega znanja in izkušenj, ki jih je po opravljenem lovskega izpitu leta 1963 z veseljem prenašal na mlajše rodove. Po opravljenem lovskega izpitu so mu lovci zaupali funkcije v izvršnem odboru lovske družine, ki jih opravlja še vedno.

Njegove funkcije v naši lovski družini so bile: od leta 1963 do leta 1965 je bil kinolog, od leta 1965 do leta 1969 strelski referent, od leta 1985 do danes preglednik divjačine, od leta 1969 do leta 1972 upravnik lovskega doma Ponikva, od leta 1972 je upravnik lovskega doma v Završah, ki ga še vedno upravlja s svojo izvoljenko Bibijano, od leta 1975 in še vedno pa je praporščak. Vsa leta je bil član strelske ekipe, ki je uspešno polnila steklene vitrine s pokali. S svojo strokovnostjo je izšolal veliko lovske psov za skupne love in krvno sled zase in za solovce v lovske družini. Mentorstva se ni izogibal, saj je bil mentor šestnajstim lovskega pripravnikom. Delo revirnega vodje je opravljal od leta 1975 do leta 2002. V vseh letih je bil uspešen vodja lova na skupnih lovih, član gradbenih odborov ob novogradnji in adaptaciji lovskega doma, opravil je več kot tisoč ur prostovoljnega dela pri lovskega domu;

še vedno vzorno vzdržuje lovskega doma in skrbi za urejeno okolico.

Leta 1963 je opravil lovskega izpit, leta 1969 kinološki tečaj, leta 1985 tečaj za preglednika divjačine, obnovitveni tečaj za preglednika je opravil v letih 2004, 2009, 2014 ter 2019, izpit za strelskega sodnika pa je opravil leta 2001.

V vseh letih je prejel veliko priznanj in pohval lovske družine na področju strelstva in kinologije, gospodarjenja v lovskega domu ter priznanje za 70-, 80-, 85- in 90-letni jubilej. Leta 1987 ga je lovskega kinološko društvo odlikovalo s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

Leta 2014 ga je območna lovskega zveza odlikovala s priznanjem območne lovske zveze II. Leta 1981 ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge, leta 2001 z redom za lovske zasluge III. stopnje in leta 2013 z redom za lovske zasluge II. stopnje ter mu podelila jubilejna znaka za 50 in 60 let članstva v lovskega organizaciji.

Dragi Tone, želimo ti, da bi še dolgo skrbel za naš lovskega doma, ki je ponos naše lovske družine daleč naokoli. Tvoj okusni divjačinski golaž pa naj še dolgo polni želodce nas lovcev in drugih obiskovalcev iz širše okolice. Veliko sreče, zdravja, lovskega užitek in skupnih srečanj ti želimo člani LD Mislinja.

LD Mislinja – J. S.

Narisiel: Milan Samar

V krogu lovskega prijateljev Lovske družine (LD) Mislinja je junija svojo 90-letnico praznoval naš dolgoletni upravnik in gospodar lovskega doma **Anton Šertl**.

Rodil se je 1. junija 1932 v Mislinji v delavski družini kot zadnji od petih otrok. Njegovo otroško življenje je bilo dokaj težko. Njihova družina se je morala kar trikrat seliti zaradi požarov,

ki so jih prizadeli. Kot osemletni otrok je moral na služenje na kmetijo Adam nad Mislinjo, kot še ne petnajstletni fantič pa se je zaposlil najprej na gozdnem obratu in nato v tovarni lepenke, v elektro centrali, sodarni, ki so bili pred vojno last dr. Arturja Pergerja, veleposestnika v Mislinji. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil v tekstilni tovarni Mikon in tam do upokojitve leta 1991 opravljal delo nočnega čuvaja.

Zaradi lepote zelenih pohorskih gozdov, ki je takrat privabljal mlade fante, veselja do narave in divjadi, nav-

Osmi Tabor mladih v Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje

Tudi letos smo od 18. do 20. avgusta v okviru Savinjsko-Kozjanske zveze lovskih druščin (ZLD) Celje s sodelovanjem članov Lovski družine (LD) Rečica pri Laškem organizirali 8. Tabor mladih, ki se ga je udeležilo 22 otrok iz različnih krajev celjske regije. Tako kot vsa leta doslej smo bili tudi letos nastanjeni v planinskem domu na Šmohorju.

Drugi dan je bil namenjen spoznavanju lovsko-tehničnih objektov in njihove uporabe. Za letos je bila načrtovana postavitev senene kope, ki bo pozimi služila kot dodatni vir hrane za muflone, živeče na tem območju. Ponoči nam jo je žal nekoliko zagodlo vreme; padlo je ravno toliko dežja, da je zmohilo že pripravljeno seno, zato kope nismo mogli postaviti. Kljub temu so otroci s pomočjo lovcev pripravili leseno ogrodje, na katerem bo stala kopa, ko bo seno suho. Ker pa ima lovška družina precej krmnih njiv, so otroci pomagali

Foto: Boštjan Šmerc

LD Rečica pri Laškem ima precej krmnih njiv, zato so otroci pomagali pri njihovem čiščenju. Tudi del gozdnega roba, kjer smo pokosili praprot, so počistili, ena skupina otrok pa je založila krmišče za muflone.

Foto: Boštjan Šmerc

Ponoči je padlo ravno toliko dežja, da je zmohilo že pripravljeno seno, zato senene kope nismo mogli postaviti. Kljub temu so otroci s pomočjo lovcev pripravili leseno ogrodje, na katerem bo stala kopa, ko bo seno suho.

V četrtek, 18. avgusta, smo se po prihodu v planinski dom najprej namestili na skupna ležišča. Potem je sledil zajtrk in takoj po njem smo začeli z delom, ki je bilo načrtovano za tisti dan. Uvodno predavanje je bilo namenjeno predstavitvi lovstva kot dejavnosti, zgodovini lova, lovskega orožja, šeg in navad ter uporabi lovskega roga. Po kosilu je bil čas namenjen predstavitvi lova s sokoli, kjer so se otroci seznanili, s katerimi vrstami ptic ujed je pri nas dovoljeno loviti. Sam lov s sokoli sta predstavila člana Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed **Vilma Alina Šoba** in **Herbert Goriup**. Po končani predstavitvi smo z revirnim gozdarjem **Rokom Golobom**, ki je tudi član LD Rečica pri Laškem, odšli na enourni sprehod po gozdu, kjer je otroke seznanil s pomembnostjo in vlogo gozdnega ekosistema ter drevesnimi vrstami, ki rastejo na območju Šmohorja. Zvečer pa je bil z lovci izhod v lovišče, kjer so otroci z visokih prež opazovali večerni izstop divjadi na pašo.

pri njihovem čiščenju. Tudi del gozdnega roba, kjer smo pokosili praprot, so počistili, ena skupina otrok pa je založila krmišče za muflone. Po kosilu je sledilo predavanje, ki je bilo namenjeno spoznavanju divjadi, ki živi na območju Slovenije, ter vrstam in načinom lova. Po popoldanskem počitku in prostih aktivnostih je bil v spremstvu lovcev večerni izhod v lovišče.

Zadnji dan je bil namenjen lovski kinologiji in streljanju z malokalibrsko puško na tarčo srnjaka. Po zajtrku smo se odpravili v lovski dom LD Rečica pri Laškem, kjer so nas že čakali vodniki lovskih psov. Vodnik psa in dolgoletni kinolog **Anton Savorgnani** jim je predstavil vrste lovskih psov in njihovo delo. Nato so vodniki s svojimi štirinožci prikazali še vaje iz poslušnosti in ubogljivosti. Na koncu je bil prikaz dela lovskega psa na umetni krvni sledi. Po zaključku kinološkega dela je bilo tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško na tarčo srnjaka, ki so ga otroci vzeli zelo resno, saj so bili za prva tri mesta pripravljeni pokali.

Po končanem streljanju smo se vrnili v planinski dom, kjer je bil zaključek tabora. Vse prisotne je najprej pozdravil podpredsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje **Darko Kolar**. V imenu LD Rečica pri Laškem, katere člani so v večernih urah peljali udeležence tabora na preže, je starešina **Gregor Horjak** pohvalil vse udeležence tabora za disciplino in zavzetost, ki so jo pokazali na taboru. Posebej je poudaril njihove strelske sposobnosti, saj so nekateri dosegli zavidljiv rezultat, ki se ga se ne bi branil noben lovec. Strokovni tajnik **Zdravko Mastnak**, ki je bil vse dni tabora z njimi in skrbel, da je bilo vse tako,

kot mora biti, se jim je zahvalil za poslušnost in disciplino. Na koncu so vsi prejeli posebno priznanje za udeležbo na taboru, najboljši v streljanju pa pokal za prvo, drugo in tretje mesto. Prvo mesto je dosegel **Eon Miklavžina**, drugo **Nace Zerdoner** in tretje **Maks Jager**.

Da smo lahko tudi letos uspešno izvedli tabor, se moram na tem mestu zahvaliti vsem predavateljem in prizadevnim članom LD Rečica pri Laškem, ki so otroke oba večera varno peljali na visoke preže, od koder so lahko opazovali divjad.

Zdravko Mastnak,
strokovni tajnik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje

Narisal: Vital Šuligoj

ZAVAROVANE ŽIVALI NAŠIH GOZDOV

V Sloveniji živi kar nekaj živalskih vrst, ki so zavarovane in ogrožene. Prav je, da jim pomagamo preživeti v našem okolju. Nekatere izmed takih vrst je na rob izginotja iz naše države privedel prav človek s svojim slabim vplivom na okolje in naravo. Vrste, ki so nekoč skoraj povsem izginile iz naših gozdov, so vidra, bober, pa tudi ris. Pred stoletji so ljudje zelo preganjali vidro in bobra ter ju lovili za svojo hrano. Sedaj se obe živalski vrsti vračata in ju lahko opazujemo ob čistih slovenskih rekah. Tudi ris je nekoč že izginil, dandanes pa mu lovci in gozdarji pomagajo pri njegovi ponovni vrnitvi v prostrane slovenske gozdove. Prav je, da se vsi skupaj potrudimo, da bodo naši gozdovi še naprej čim bolj čisti in neokrnjeni, da bodo v njih naše svoj življenjski prostor raznolike živalske vrste.

PREBERI SPODNJE STAVKE IN SI OB TEM DOBRO OGLED ILUSTRACIJE. MANJKAJOČE BESEDE VPIŠI NA ČRTE. POPOLN STAVEK ŠE ENKRAT PREBERI.

V ČISTIH ŽIVIMO ZAVAROVANE IN , KI OBJEDAO DEBLA .

, KI SE HRANIJO Z .

V ČISTIH _____ ŽIVIMO ZAVAROVANE _____ , KI SE HRANIJO Z _____ , IN _____ ,
KI OBJEDAO DEBLA _____ .

JE ZELO REDKA VRSTA NAŠEGA , KI SE PREHRANJUJE Z , IN .

_____ JE ZELO REDKA VRSTA NAŠEGA _____ , KI SE PREHRANJUJE Z _____ , _____ IN _____ .

VČASIH SE JEZIO NA , SAJ SE HODIJO HRANIT NA NJIHOVE NJIVE S .

VČASIH SE _____ JEZIO NA _____ , SAJ SE HODIJO HRANIT NA NJIHOVE NJIVE S _____ .

Domača naloga za mladega lovca

Mladi lovci bodo z zabavnimi in poučnimi domačimi nalogami spoznavali gozdni prostor ter živali v njem. Vsaka domača naloga naj bo napisana na svojem listu in vložena v mapo z naslovom Mladi lovec.

Ali tudi v tvojem okolju živijo zavarovane in ogrožene živalske vrste? Z lovcom prelistajta lovske knjige in ugotovita, katere skrivnostne vrste živijo v vaših gozdovih. S sprehodom skozi gozd poskušajta ugotoviti, kje bi se take živali lahko skrivale. Zagotovo bosta kje videla zavarovane in ogrožene ptice, ki gnezdijo v krošnjah dreves, ali pa manjše živali, ki se skrivajo v svojih gozdnih skrivališčih. Na list papirja nariši živali, ki sta jih z lovcom videla, in pripiši, kako bi ljudje lahko poskrbeli zanje, da bi jim pomagali preživeti.

LD Trdinov vrh odprla svoj novi dom

Konec avgusta, natančneje 28. avgusta, so lovci **Lovske družine (LD) Trdinov vrh** v kraju Dula v osrčju rajskega vinogradniških Kavc in v neposredni bližini vasi Gabrje pod Gorjanci uradno odprli svoj novi lovski dom. Odprtja so se udeležili številni lovci od Metlike in hrvaškega Žumberka s pobratenim hrvaškim **Lovskim društvom Radatovići** do Brežic, med njimi tudi deset starešin okoliških lovskih družin. Med številnimi

uglednimi gosti je treba omeniti župana Mestne občine Novo mesto **Gregorja Macedonija** ter dolgoletnega tajnika Zveze lovskih družin (ZLD) Novo mesto **Staneta Gabrijela** in predsednika ZLD Novo mesto **Franca Jarca**, predvsem pa predsednika Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Lada Bradača**. Poleg naštetih se je slovesne prireditve udeležilo tudi številno prebivalstvo iz bližnjih in oddaljenih krajev.

O množičnosti udeležbe na proslavi ob odprtju mogoče še najbolj zgovorno pričajo naslednji podatki: lovci LD Trdinov vrh so

Z leve: Vlado Bahč, Gregor Macedoni, mag. Lado Bradač in Ivi Kralj med intonacijo himne Republike Slovenije

Vse foto: Tanja Jakše

Podgurska godba pred lovskim domom LD Trdinov vrh

skuhalo in podarilo več kot šeststo porcij zelookusnega lovskega golaža, spekli deset odojkov in janjcev ter stočili ogromno količino različnih pijač.

Med govorniki je treba v prvi vrsti omeniti predsednika LZS mag. Bradača, ki je bil dobesedno vzhichen nad novim lovskim domom LD Trdinov vrh, njegovo zunanjo in notranjo urejenostjo, prenočitvenimi zmogljivostmi ter spremljajočimi objekti s hladilnico za uplenjeno divjad in novim streliščem. Predsednik LZS je poleg pohval LD Trdinov vrh, njenega vzornega upravljanja z divjadjo

in vpetosti v razvoj krajev pod Gorjanci, velikega prispevka k samostojnosti in osamosvojitveni vojni za Slovenijo posebej poudaril prizadevanja LZS za nujno spremembo zakona o lovstvu in njegove nevzdržne opredelitve lastništva nad divjadjo, ki bi lahko povzročalo številne škodljive posledice. Požel je buren aplavz pozornih udeležencev.

Starešina LD Trdinov vrh **Miro Kuljaj** je na prireditvi izročil 12 zahval podpornikom pri gradnji doma, med katerimi je treba posebej omeniti podjetnika **Ivija Kralja**, ki je nosil največje fi-

Lovci LD Trdinov vrh so skuhali in razdelili več kot šeststo porcij zelo okusnega lovskega golaža.

nančno breme pri uresničitvi zahtevnega projekta, ter njegovega sina, arhitekta **Miha Kralja**, ki je zasnoval in skupaj z **Natašo Tratar** pridobil vsa soglasja in potrebna gradbena dovoljenja.

Tajnik ZLD Novo mesto **Gabrijel** pa je LD Trdinov vrh izročil posebno priznanje in sliko

z motivom letčih sokolov, za katero je dejal, da ga v prisposobi spominjajo na tamkajšnje lovce in ljudi neuklonljivega duha, ko gre skozi zgodovino za njihov boj za svobodo.

Po kulturnem programu, ki ga je vodila **Jasna Kuljaj**, je občinstvo spremljalo tudi tekmo v

*Stane Gabrijel, tajnik ZLD Novo mesto, v družbi starešine LD Trdinov vrh **Mira Kuljaja**, predsednika ZLD Novo mesto **Franca Jarca**, povezovalke programa **Jasne Kuljaj** in **Iva Kuljaja** izročila LD Trdinov vrh priznanje in sliko.*

streljanju na glinaste golobe, ki so se je udeležili številni strelci. O množičnosti udeležbe na tekmi po svoje priča podatek, da se je tekma zavlekla dobesedno v noč.

Na koncu naj omenimo še enotno mnenje udeležencev proslave,

da ne pomnijo tako velikega dogodka v krajih pod Gorjanci in širše, ki bi ga organizirali lovci in ki po svoje meče svetlo luč na organiziranost ter sposobnost lovske organizacije nasploh.

Ivo Kuljaj

Srečanje in druženje lovcev, posestnikov in darovalcev za novo streho lovskega doma LD Orlica - Vuhred

Ze nekaj časa je tlela želja, da bi zamenjali kritino na lovskem domu na Sv. Antonu na Pohorju, ker je bila stara zelo stara in na nekaterih mestih že zamakala notranje prostore. Ker si takšnega finančnega zaloga v naši **Lovski družini (LD) Orlica - Vuhred** nismo mogli privoščiti z

lastnimi sredstvi, smo se odločili, da se bomo zamenjave kritine lotili s finančno pomočjo darovalcev. Ideja je padla na plodna tla in pri vseh, ki smo jih prosili za pomoč, smo naleteli na pripravljenost pomagati. Posestniki so darovali hlodovino, veliko pa je bilo tudi drugih simpatizerjev lovstva, ki so pomoč ponudili v denarju. Glede na odziv smo bili pozitivno presenečeni, v kako dobrih odnosih smo s posestniki in drugimi uporabniki prostora. Želimo si, da bi tako ostalo še naprej.

Bila je lepa sončna nedelja, 4. septembra, ko smo se vsi vab-

ljeni na zaključno slovesnost v dopoldanskem času začeli zbirati pri našem lovskem domu. Prireditev je bila načrtovana v vsakem vremenu, a nam je bilo vreme naklonjeno, tako da smo

in najprej pred mikrofon povabil starešino LD Orlica - Vuhred **Tomaža Pinterja**, ki je pozdravil vse vabljenе goste: mag. **Alana Bukovnika**, župana Občine Radlje ob Dravi, **Boruta Mithansa**,

Ivan Mravljak - Vanč (desno), ustanovni član LD Orlica - Vuhred, v družbi vabljenih gostov in darovalcev

Rogisti LD Zeleni Vrh Vuzenica naznanjajo začetek slovesnosti.

Vse foto: Bogdan Kováč - Donč

lahko posedeli v prijetni senci listavcev, ki obdajajo naš lovski dom. Začetek slovesnosti so naznanili **Rogisti LD Zeleni Vrh Vuzenica**. Povezovalce programa **Janko Kolar**, predsednik komisije za kulturo, izobraževanje in odlikovanja, je všečno povezoval program skozi celotno prireditev

podpredsednika Lovske zveze (LZ) Maribor, mag. **Damjana Osrajnika**, ravnatelja Osnovne šole Radlje ob Dravi, **Moniko Ravnjak**, vodjo Podružnične šole Vuhred, **Marjančo Meršnik**, predsednico Krajevne skupnosti Vuhred, **Jaka Paradiža**, poveljnika Prostovoljnega gasilske-

ga društva Vuhred, in **Fredija Mlinariča**, gospoda župnika iz Ribnice na Pohorju.

Prenove v naši lovski družini

Da je naše vodstvo res delavno, na čelu z neutrudnim starešino Pinterjem, priča podatek, kaj vse je bilo narejeno v zadnjem obdobju: nabava novega lovskega prapora, popolna obnovitev hladilnice in nabava opreme, izdelava nadstreška za streljanje glinastih golobov, ureditev centralnega ogrevanja zgornje etaže lovške doma, obnova zgornje kopalnice, obnova kuhinje in nabava nove opreme, obnova hodnika spodnjih sanitarij, obnova dvorane in položitev keramike ter nakup novih stolov, obnova stopnišča lovškega doma in nabava stroja za glinaste golobe. Na koncu je starešina navedel največjo naložbo: zamenjavo kritine lovškega doma kot znak dobrega sodelovanja med lovci in posestniki, kajti prav posestniki so bili najštevilnejši darovalci. Vsem se je iz srca zahvalil, še posebno **Občini Radlje ob Dravi** in njenemu županu mag. Bukovniku, ki lovcem vedno rad priskoči na pomoč.

Besedo je dobil gospodar lovške družine **Miha Mrakič**. Lovci smo posebno ponosni na naše šege in običaje, ki so del osnovne kulturne dediščine, ki jih prenašamo našim naslednikom in predstavljamo ob vseh dogodkih: svečanah in pri lovu. Čeprav smo organizirani kot društvo, se imenujemo lovška družina, kar pa ima globlji pomen. Naš predsednik je starešina, med sabo pa smo

Župnik Fredi Mlinarič je blagoslovil novo kritino lovškega doma.

lovski tovariši. Večkrat je težko ohranjati dobre in slabe trenutke. V nadaljevanju je povzel temeljno poslanstvo lovcev, to je ohranjanje čiste narave, skrb za številčnost divjadi, ki jo še premore okolje, in opravljanje raznih biotehničnih del v lovišču. Spregovoril je o problematiki male divjadi, ki je težava tudi drugih lovskih družin v Sloveniji; predvsem zaradi spremenjenega načina kmetovanja in zaraščanja krajine je plačala prevelik davek. Povedal je še, da smo v naši lovski družini v zadnjih petih letih v lovišču opravili 9341 ur dela, kar pomeni slabih 1900 ur na leto ali 30 ur na člana lovške družine. Ob takih podatkih se lahko še kako zamislijo vsi nasprotniki lova. V lovišču so glavne lovne vrste parkljarji: srna, gams, navadni jelen in divji prašič. Vse našteje vrste, še posebno

divji prašič in navadni jelen, se v evropskem merilu zelo povečujejo in so bolj prilagodljive podnebnim spremembam.

Naslednji je spregovoril odgovorni za delo z mladimi, **Miloš Pečoler**. Naša lovška družina je bila med prvimi v Sloveniji, ki je začela z eno- in nato večdnevnimi tabori mladih. Organizirali smo jih že sedem, na njih pa je sodelovalo okrog 280 učencev in 18 učiteljev. Predstavil je program enega zadnjih in se še posebej zahvalil Moniki Ravnjak za uspešno sodelovanje na vseh dosedanjih taborih. Nato je sledila podelitev zahvalnih listin, za katere je fotografijo in idejni osnutek izdelal Janko Kolar. Zatam so besedo dobili gosti.

Načrti za prihodnost

Veseli smo bili, ko je župan

mag. Bukovnik povedal, da se dogovarjamo za izdelavo lovške učne poti, ki bo našo lovsko družino še bolj približala drugim uporabnikom prostora in ne samo šolski mladini. Borut Mithans je med drugim dejal, da smo si lovške družine kot sosedje, ki si morajo pomagati med seboj. Mithans je sicer član **LD Janžev Vrh**, ki spada pod LZ Maribor, naša lovška družina pa pod **Koroško LZ**, a smo obdržali pristne prijateljske stike, ki trajajo že več kot 40 let in vključujejo tudi vsakoletno izmenjavo lovov.

Vsi govorniki so menili, da je naša lovška družina lahko za vzgled marsikateremu društvu, saj so vrata našega lovškega doma na stežaj odprta ne samo članom naše lovške družine, ampak tudi vsem drugim, ki si želijo preživeti vikend v osrčju neokrnjene narave.

Za dobro vzdušje med uradnim delom in po njem sta poskrbela dvakratni absolutni svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko **Anže Krevh**, član LD Podvelka, in mlada violinistka **Anika**, hčerka našega gospodarja Mihe, ki je popestrila kulturni program.

Sledil je še blagoslov nove strehe, ki ga je opravil gospod župnik, nakar smo se družili ob okusnem divjačinskem golažu, ki sta ga pripravila naša člana **Rihard Seidl** in **Andraž Kanop**. Manjkalo ni niti okusnega peciva aktiva kmečkih žena iz Vuhreda.

V prijetnem klepetu in ob dobri glasbi smo posedeli še nekaj časa; bilo je lepo, le udeležba – vsaj z naše strani – bi bila lahko večja.

Bogdan Kovač - Danč

Slavljenci v LD Starše

V Lovski družini (LD) Starše so v letu 2022 praznovali svoj življenjski jubilej – 80 let – kar trije lovci, eden pa celo 90 let.

Med prvimi je 80 let praznoval lovski tovariš **Ivan Klemenčič**, ki se je rodil 3. julija 1942. V lovške vrste je vstopil leta 1968, za aktivno delovanje pa je prejel znak za lovske zasluge leta 2017. Ivan je znan po lastni žagi in tako velikokrat pomaga lovcem z lesnimi izdelki za postavitev lovskih naprav v lovišču, udeležuje se delovnih akcij in pri tem uporablja delovne stroje.

Takoj za Ivanom je praznoval 80 let **Oto Pesek**. Rodil se je 9. septembra 1942, v lovške vrste je vstopil leta 1972, za aktivno delovanje v lovski družini pa je prejel znak za lovske zasluge leta 2017 in zlati znak leta 2022. V obdobju

1989–1993 je bil član disciplinske komisije, od leta 1985 do leta 1987 pa je bil lovski kinolog. Sicer pa je znano, da se vsa leta redno udeležuje delovnih akcij, vseh skupnih lovov, vseh zborov

lovcev in na njih aktivno sodeluje v razpravi.

Drago Krepf je praznoval 80 let. Rodil se je 26. septembra 1942, v lovške vrste je vstopil leta 1980. Za aktivno delovanje

Z leve: 80-letniki Oto Pesek, Ivan Klemenčič in Drago Krepf

v lovski družini je prejel znak za lovske zasluge, njegova pot v lovski družini je bila aktivna. Kot član upravnega odbora je bil od leta 1993 do leta 1997 blagajnik, od leta 1989 do leta 1993 gospodar, član disciplinske komisije pa je bil od leta 1985 do leta 1987. Bil je tudi član nadzornega odbora, in sicer od leta 2001 do leta 2005 (to funkcijo opravlja tudi od leta 2016). Leta 2018 je prejel znak za lovske zasluge. Drago je znan kot zelo aktiven član lovške družine in verjetno ni dneva, da se ne bi oglasil v lovskem domu in obhodil lovškega revirja, kjer aktivno opravlja naloge revirnega vodje že dvajset let, nudi pa tudi strokovno pomoč in mentorstvo mlajšim lovcem.

Letos je praznoval svoj jubilej še en naš član – **Anton Turk**, in sicer 90. rojstni dan. Rodil se je 19. oktobra 1932, v lovsko

družino se je včlanil leta 1958. Za delovanje v lovski družini je leta 2017 prejel znak za lovske zasluge. Anton v zadnjih letih boleha, zato ni več aktiven kot lovec, vendar vzdržuje stik z lov-

ske družino in s starešino prek telefona ali z osebnim obiskom na domu.

V oktobru je praznoval tudi **Alojz Gojčič**, ki se je rodil 10. oktobra 1942. V lovsko družino

se je včlanil leta 1974. Alojz je le član lovske bratovščine. Nekaj časa je sicer prihajal na skupne love, zaradi drugih obveznosti pa je ostal le član LD Starše.

Za vse jubilate, stare 80 let,

je LD Starše pripravila sprejem v lovskem domu. Jubilanti so lovske tovariše pogostili, lovska družina pa jim je poklonila odstrel jubilejnega srnjaka.

Marjan Malek

V Šentlambertu so se lovci družili z lastniki zemljišč

Sožitje med lovci in lastniki zemljišč je pomemben element uspešnega delovanja lovske družine, česar se v **Lovski družini (LD) Šentlambert** dobro zavedajo. Največji izziv je sanacija razritin zaradi divjih prašičev, ki povzročajo največ škode na kmetijskih površinah. Po besedah lovovodje **Darka Juvana** je to najbolj izrazito v letih intenzivne namnožitve ličink majskega hrošča, sicer pa je prašičem v šec tudi teren s koreninicami jesenskega podleska in deževniki.

Polja so kmetje zagradili in opremili z električnimi pastirji, ki jim jih je priskrbelo lovska družina, medtem ko travnikov zaradi velikosti ni mogoče zavarovati na tak način, zato je mogoče samo ustrezno uravnavanje števila divjadi in odpravljanje povzročenih škod. Lovci tako skrbijo za ravnanje razritih površin. Če je škoda manjša, to počnejo ročno, kjer pa je poškodovanost terena obsežnejša, vrnejo travnike v prvotno stanje s pomočjo mulčerja. Kot odškodnino za povzročeno škodo

Foto: Boštjan Grošelj

Za okrepitev odnosov s kmeti je že dolgo tlela ideja o organizaciji srečanja lovcev in lastnikov zemljišč. Letos je dozorela in v soboto, 20. avgusta, so na prostor za druženje na njihovem strelišču na Dolini povabili kmete, da bi se dodatno povezali s ključnimi akterji v lovskoupravljaljskih prizadevanjih.

lovska družina kmetom zagotovi ustrezno količino koruznega zrnja oziroma od nje dobijo seme travne mešanice, ki jo posejejo na saniranih površinah.

Starešina LD Šentlambert **Boštjan Očepek** je povedal, da je

za okrepitev odnosov s kmeti že dolgo tlela ideja o organizaciji srečanja lovcev in lastnikov zemljišč. Letos je dozorela in v soboto, 20. avgusta, so na prostor za druženje na njihovem strelišču na Dolini povabili kmete, da bi

se dodatno povezali s ključnimi akterji v lovskoupravljaljskih prizadevanjih. Odziv je razveselil organizatorje. Srečanje je bilo zadetek v polno. Navzoč je bil dobršen delež večjih lastnikov zemljišč z območja LD Šentlambert, tudi precej lastnikov manjših kmetij se je oglasilo.

V prijetnem vzdušju se je ves dan zvrstilo okoli 80 udeležencev, ki so lahko brezplačno okusili imenitno pripravljen lovski golaž. Ob pijači in pogovoru so utrjevali zavedanje o soodvisnosti in da je treba stremeti k razumevanju drug drugega ter iti drug drugemu naproti. To ni vedno lahko, a uveljavljena praksa se je izkazala za primerno, zato jo bodo ohranjali še naprej. Enako velja za sproščeno srečanje lovcev in kmetov, za katerega so v LD Šentlambert sklenili, da bo postalo tradicionalno.

Tokratno druženje je bilo hkrati eden od dogodkov v počastitev krajevnega praznika **Krajevne skupnosti Šentlambert**. To priča o vpetosti LD Šentlambert v krajevni utrip, ki prispeva k ugledu in sprejetosti lovske organizacije v lokalnem okolju.

Boštjan Grošelj

Kako omiliti poke na strelišču?

Naša **Lovska družina Žiri** se že od svoje ustanovitve sooča s težavo, kje pristreljevati svoje lovsko orožje. Oblikovanost terena žirovske kotline ne eni strani in dokaj velika poseljenost samega kraja čez celotno lovišče ne nudi večjih možnosti za lovsko strelstvo na varen način, ki ne bi bil za krajane preveč moteč.

Prvotno lokacijo, kjer smo v letih 1958–1962 izvajali pristreljevanje, smo morali zapustiti zaradi širitve zaselka. Leta 1968 je začelo žirovsko strelsko društvo na novi lokaciji graditi svoje strelišče in ga leta 1973 nadgradilo še z zidanim objektom. Tako so bili zagotovljeni vsi pogoji za res kakovostno izvajanje strelske dejavnosti v širšem pomenu. Pri delih smo v dogovoru s strelskim društvom sodelovali tudi člani naše družine, s čimer smo si

Foto: Vanja Mole

Dušilec zvoka smo izdelali iz cevi, dolžine dveh metrov in premera 60 centimetrov, ter jo z notranje strani oblepili z akustično peno. Glasnost pokov se je zelo zmanjšala v zadovoljstvo vseh, je pa pri streljanju sedaj obvezna zaščita za ušesa, ker se je zvok zelo povečal za strelca.

pridobili pravico do uporabe tega strelišča. Je pa bila ena pomanjkljivost: strelišče je bilo zgrajeno na nacionaliziranem zemljišču. Z nastankom nove države in novim zakonom o denacionalizaciji je bilo zemljišče vrnjeno potomcu prvotnega lastnika, ki je strelišče takoj v celoti podrl, da ga ne bi spominjalo na prejšnje temno obdobje. Ponovno smo se selili na novo lokacijo, ki nam jo je dodelila občina na svojem zemljišču. Toda tudi od tam smo se morali po 15 letih umakniti zaradi spremembe občinskih prostorskih načrtov. Nadaljnje pristreljevanje smo leta 2010 v dogovoru z lastnikom zemljišča začeli izvajati v odmaknjem kraju v dolini Črne, kjer smo vse do leta 2019 pristrelitev izvajali na za silo postavljenem strelišču, kjer pa v času slabega vremena ni bilo možnosti normalnega delovanja.

Zaradi vseh težav se je član-

stvo odločilo, da v soglasju z lastnikom zemljišča postavimo manjši lesen objekt, ki sedaj omogoča nemoteno delovanje strelskih aktivnosti. Objekt smo zgradili člani sami. Že prvo leto, ko smo začeli s strelsko dejavno-

stjo na tej lokaciji, se je pokazala nova težava, in sicer, da poki motijo lastnico kmetije, čeprav je dokaj oddaljena od strelišča. Za ublažitev te težave smo na obstoječem objektu naknadno dogradili dušilec zvoka, ki smo

ga izdelali iz cevi, dolžine dveh metrov in premera 60 centimetrov, ter jo z notranje strani oblepili z akustično peno. Glasnost pokov se je zelo zmanjšala v zadovoljstvo vseh, je pa pri streljanju sedaj obvezna zaščita za

ušesa, ker se je zvok zelo povečal za strelca. Izdelava takega dušilca zvoka tehnično ni zahtevna, je pa dokaj učinkovita. Mogoče bo naša ideja prišla prav še komu.

Vanjo Mole

Tržnica nevladnih organizacij in športnih idej v Postojni

V nedeljo, 4. septembra, je v Postojni potekal projekt *Po-stoj na živi ulici* v organizaciji regijskega središča nevladnih organizacij Primorsko-Notranjske regije.

V okviru projekta je razširjena sestava **Komisije Mladi in lovstvo Postojnsko-Bistriške zveze lovskih druženj (ZLD)** skupaj z **Lovskim kinološkim društvom (LKD)** Postojna predstavila lovstvo – trajnostno upravljanje z divjadjo in svoje delovanje z učinkovitim komuniciranjem z mlado nelovsko javnostjo. Mladi obiskovalci tržnice so v obliki vprašanj in kviza spoznavali prostoživeče živali s poudarkom na risu, de-

Foto: Aleš Klemenc

Mladi obiskovalci tržnice so z vprašanji in kvizom spoznavali prostoživeče živali, s poudarkom na risu, dejavnosti lovstva in različne pasme lovskih psov ter njihove naloge pri upravljanju s populacijami divjadi v lovišču.

javnosti lovstva in različne pasme lovskih psov ter njihove naloge pri upravljanju s populacijami divjadi v lovišču. S pravičnimi odgovori so si prislužili nagrade: igro *Spomin*, karte *Črni Peter*, knjižico *Stopinje in sledovi živali v naravi*, ki je najprej pošla, ter knjižico *Maja in Marko z lovцем na lovu* – vse je izdala **Lovska zveza Slovenije**.

Namen projekta je bila pridružitve **Občine Postojna** mreži otrokom prijaznih **Unicefovih** mest. Gre za dogovor, ki občini nalaga odgovornost za konkretna dejanja za izboljšanje razmer in razvoj vsebin za otroke in mlade.

Postojnsko-Bistriška ZLD se zahvaljuje vse sodelujočim lovcem in LKD Postojna za učinkovito in nazorno predstavitev lovstva mladim obiskovalcem tržnice nevladnih organizacij.

Mag. Aleš Klemenc

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: termovizijski strelni daljnogled Pulsar Talion XQ38

Priljubljenost termovizijske strelne optike se povečuje, saj je uporaba tovrstnih naprav eden učinkovitejših načinov za preprečevanje širjenja afriške prašičje kuge. Z leti postajajo vse bolj cenovno dostopne. V začetku letošnjega leta je Pulsar predstavil termovizijske strelne daljnogleda Talion, ki jih je zaradi njihovih odličnih lastnosti vredno preizkusiti.

V primerjavi s Pulsarjevimi strelnimi daljnogledi Thermion je strelni daljnogled Talion lažji in kompaktnjši. Izdelan je izjemno kakovostno – elektroniko ščiti dodelano magnezijevo ohišje. Naprava lahko zdrži zelo močan odsun, primerljiv s tistim, ki ga imajo puške v kalibrih .375 Holland & Holland Magnum in 9,3 x 64. Talion je vodoodporen, zato vam ni treba skrbeti, če vas ujame dež. Narejen je v Litvi, kjer podjetje nudi tudi svoje servisne

Vir: Pulsar

Termovizijski strelni daljnogled Pulsar Talion XQ38

storitve. Pulsar je eno redkih podjetij s proizvodnjo termovizijskih naprav znotraj Evropske unije.

Senzor z ločljivostjo 384 x 288 slikovnih pik in zmoglostjo razlikovanja med majhnimi temperaturnimi razlikami (<40 mK) poskrbi za jasno sliko z dobro vidnimi podrobnostmi. Naprava se dobro izkaže tudi v dežju in megli, kar je ena glavnih prednosti termovizije pred nočno optiko. Zaslon z ločljivostjo 1024 x 768 slikovnih pik je tipa AMOLED, kar pomeni, da brez težav deluje tudi pri zelo nizkih temperaturah,

vse do -25 °C. Osnovna povečava je 2,5-kratna.

Napravo poganja snemljiva baterija tipa APS5, ki jo je mogoče hitro zamenjati. Dodatno baterijo je mogoče kupiti za 45 evrov. Omogoča delovanje do devet ur, odvisno od vremenskih razmer in rabe določenih funkcij. Mogoče je zajeti sliko in snemati video. Napravo Talion lahko povežemo z mobilnim telefonom prek napredne aplikacije Stream Vision 2, ki omogoča spreminjanje nekaterih nastavitev na napravi, pregledovanje slik in videoposnet-

kov, projiciranje slike na zaslon mobilnega telefona in tako naprej.

V meniju lahko izbiramo med več križi. Če imamo namen daljnogled uporabljati na več puškah v različnih kalibrih, si lahko naredimo do pet balističnih profilov. V vsakem je mogoče strelni daljnogled nastreliti na deset razdalj.

Pulsar nudi več montažnih rešitev za strelni daljnogled Talion; vse so prilagojene za montiranje na letev Picatinny ali Weaver. Montažne rešitve nudijo tudi nekateri uveljavljeni proizvajalci montaž – mogoče ga je montirati na praktično vse puške na trgu.

Trenutno je daljnogled Talion XQ38 najbolj cenovno dostopen termovizijski strelni daljnogled v ponudbi podjetja Pulsar – cena je 2290 evrov. Ob nakupu prejmete triletno jamstvo. Pulsar pa nudi servisne storitve v Evropski uniji tudi po preteku tega roka.

Če želite napravo kupiti oziroma preizkusiti, vas vabimo v trgovino Shooting Trade na Partizanski ulici 10 v Slovenski Bistrici. Dosegljivi smo na telefonski številki 064 243 255 ali prek e-pošte: info@shooting-trade.eu.

LOVSKE SPOMINČICE, NABRANE NA SLOVENSKEM

LOVCI – PROSTOZIDARJI

Najbrž boste bralci nekoliko presenečeni zaradi naslova tokratnega prispevka, a nekaterih ljudi in z njimi povezanih zgodovinskih resnic tudi v lovstvu preprosto ne smemo prezreti. Veliko so postorili za našo organizacijo in za njen ugled, še zlasti v mednarodni javnosti. Po tridesetih letih samostojnosti smemo zapisati, da so nekateri veliko pomagali tudi v mednarodnih in diplomatskih prizadevanjih za mednarodno priznanje nove države Slovenije po razglasitvi njene samostojnosti in po junijsko-julijski vojni leta 1991.

Med njimi je bil tudi dolgoletni ugleden član in visoki funkcionar **CIC (Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi)** ter priznan lovski strokovnjak **Veljko Varičak**. Veljko je bil tudi izredno pomemben in visoko uvrščen član v verigi slovenskih prostožidarjev, kar smemo že javno zapisati, saj je njegov tovrstni prispevek tudi javno objavljen.¹ Varičak je svojo privrženost novi demokratični državi dokazal v praksi, ko je skupaj z brati prostožidarji iz Slovenije in Hrvaške prenaljal obiskovati Beograd. Že jeseni omenjenega leta so nastali prvi uradni slovenski stiki z **Veliko Ložo Avstrije** in Varičak je novembra 1991 kot namestnik velikega mojstra **Velike Lože Jugoslavije** napisal pismo Čedu **Kirchnerju** na Dunaj, v katerem ga je prosil, naj sprejme slovenska prostožidarja, da bi tam v imenu slovenskih prostožidarjev sodelovala v razgovorih. Pogovorili naj bi se, da bi Velika loža Avstrije in Kirchner pomagala obnoviti Ložo v Ljubljani in tako oblikovati prihodnjo **Veliko Ložo Slovenije**, saj je Slovenija postala suverena in demokratična evropska država. To je bilo pogumno dejanje, ki se je v nadaljevanju tudi obrestovalo. O podrobnostih ne bomo pisali, omenjena dejstva pa naj slovenska lovska javnost pozna, saj bo tako doumela, da smo imeli v naših vrstah ljudi, ki so imeli vizijo in znanje ter so lovske povezave znali uporabiti tudi za uveljavitev širših interesov.

Varičak je slovenskim lovcem dobro znano ime, saj je s svojim dolgoletnim strokovnim delom na **Lovski zvezi Slovenije (LZS)** stkal pomembne mednarodne vezi in pripomogel, da je Slovenija brez težav postala članica CIC in tudi **FACE (Skupnost evropskih lovskeh zvez)**. V CIC je Veljko opravljal izjemno odgovorne in visoke funkcije, bil je ugleden mož, ki so mu bila odprta vsa vrata visoke družbe v Evropi. Kot eden največjih strokovnjakov za ocenjevanje lovske trofeje je bil navzoč na vseh mednarodnih razstavah in podobnih dogodkih. Kljub vsem obveznostim je našel čas za strokovno pomoč slehernemu lovcu, če se je obrnil nanj. Bil je tudi avtor strokovnih člankov, razprav in knjig o ocenjevanju lovske trofeje ter dolga leta urednik *Zlatorogove knjižnice*.

Sicer pa sta bili zelo ugledni osebnosti tudi Veljkov oče dr. **Vladimir Varičak** (1895–1954) in stric dr. **Bogdan Varičak** (1898–1951). Veljko se je rodil v Zagrebu in je bil sin odvetnika in prostožidarja dr. Vladimira Varičaka, ki je doktoriral na zagrebški pravni fakulteti in od leta 1923 delal kot samostojni odvetnik v Zagrebu. Za svoje delo je dobil več visokih priznanj Kraljevine Jugoslavije in Republike Poljske. Leta 1941 ga je zajela ustaška policija v Zagrebu. Po posredovanju italijanskega veleposlaništva v takrat neodvisni hrvaški državi NDH so ga izpustili in družina se je preselila v Ljubljano. Soprogin oče **Anton Tonejc** je bil namreč lastnik kavarne *Evropa* v Ljubljani, ki je bila po drugi svetovni vojni nacionalizirana. Po vojni sta družino Varičak nadzirala **Oddelek za zaščito naroda (OZNA)** in **UDBA**. Veljko je študiral na **Pravni fakulteti v Ljubljani** in se že med študijem zaposlil na LZS. Postopoma je v lovstvu postal mednarodno priznan in ugleden lovski strokovnjak, vodilni član CIC, pobudnik načela, da je lov sestavni del varstva divjadi in trajnostne rabe naravnih virov, predavatelj in prostožidar. V to družbo so ga sprejeli marca leta 1991 in tega ni nikoli obehal na veliki zvon. To smo vedeli le nekateri, ki nam je posebno zaupal.

Pripravi: dr. Marjan Toš

¹ Matevž Košir, Velika Loža Avstrije. V: Zgodovina prostožidarstva na Slovenskem, Ljubljana 2015, 476–477.

OKUSI NARAVE

Pečen divji zajec z omako

Za šest oseb potrebujemo:

Za marinado:

- ☒ divjega zajca
- ☒ 2 žlički soli
- ☒ šopek drobnjaka
- ☒ 2 žlički mletega suhega česna
- ☒ po eno žlico strtega črnega popra, timijana, žajblja, zmletega

lovorovega lista, brinovih jagod

- ☒ sok ene limone
- ☒ 200 ml vina

Za peko in omako:

- ☒ 150 g slanine, narezane na rezine
- ☒ 100 ml vina
- ☒ 50 ml smetane za kuhanje
- ☒ žlico moke ali jedilnega škroba
- ☒ 50 ml vode
- ☒ sol in poper

Očiščenega divjega zajca zbršemo do suhega in ga položimo v večjo skledo. Dodamo šopek zrezanega drobnjaka, sol, česen, poper, timijan, žajbelj, zmlete ali zdrobljene lovrove liste in zmečkane brinove jagode. Polijemo s sokom ene limone in vinom. Dobro premešamo, skledo pokrijemo. Mariniramo lahko več dni, odvisno od starosti divjega zajca. Enkrat na dan meso obrnemo.

Na dno pekača položimo rezine slanine, da pokrijejo dno. Nanj položimo divjega zajca ter ga obložimo s preostalo slanino. Prilijemo marinado in deciliter vina. V vnaprej ogreti pečici, naravnani na 250 °C, ga pečemo 10 do 15 minut, temperaturo zmanjšamo na 170 °C in nadaljujemo s pečenjem oziroma dušenjem še približno eno uro; mlajšega zajca manj, starejšega več. Večkrat ga polijemo s sokom, ki nastaja med peko.

Meso preložimo na desko, razrežemo na primerne kose in pokrijemo. Iz soka, ki se izloča med pečenjem, naredimo omako. Vse sestavine, ki so ostale v pekaču, sesekljamo v mešalniku. Dodamo smetano in žličko jedilnega škroba ali moke, ki smo jo zmešali z malo vode. Omako prevremo in počakamo, da se zgosti. Solimo in popramo po okusu.

Odlična priloga so široki rezanci.

O drobnjaku: To je užitna čebula in jo uporabljamo kot zelišče. Učinkuje antibakterično in poživljajoče. Največ ga uporabljamo v enolončnicah, solatah, namazih, testeninah, na hladnih narezkih ... Je trajnica in dobro uspeva tudi v koritih ali lončkih, potrebuje pa veliko sonca. Odganja škodljive insekte. Drobnjak režemo tik ob osnovi, saj listi zrastejo vedno znova. Narezanega tudi zamrzemo, okus se namreč ohrani. Požene tudi lepe cvetove, ki služijo pri okrasitvi jedi, posušeni pa kot dodatek v šopkih iz suhega cvetja. ☺

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Na lep poletni dan, 1. julija 2022, nas je dosegla vest, da nas je zapustil **Franc Košak st.**, dolgoletni član Lovske družine (LD) Višnja Gora.

Franc se je rodil 18. oktobra 1932 v prelepi suho-krajski vasi Gabrovka. Osnovno šolo je obiskoval v Zagradcu. Po šolanju se je zaposlil na železnici, kjer je do upokojitve opravljal delo telefonista.

Leta 1955 se je skupaj z ženo preselil v Višnjo Goro, kjer sta si ustvarila dom in družino.

Leta 1960 se je včlanil v LD Višnja Gora, lovski izpit je opravil leta 1963. Kmalu smo spoznali njegovo delavnost in sposobnosti, zato smo mu že leta 1966 zaupali članstvo v upravnem odboru, v katerem je bil do leta 2009. Kot priučen zidar je ogromno dela opravil pri gradnji novega lovskega doma, stare koče in strelišča. V letih 1974–1978 in 1998–2000 je opravljal funkcijo strelskega referenta, v obdobju 1979–1982 je bil gospodar lovske družine, starešina pa v obdobjih 1984–1992 in 2000–2008. Bil je tudi preglednik divjačine (2000–2009) in član disciplinske komisije (2012–2013), leta 2013 pa smo ga sprejeli v častno članstvo.

Dokler so mu moči dopuščale, je bil izredno aktiven tudi v lovskem

strelstvu, kjer je dosegal zavidljive rezultate na državni ravni.

Zaradi vseh dosežkov ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge, redoma za lovske zasluge III. in II. stopnje, prejel je tudi srebrni znak za kinološke zasluge in jubilejni znak za 50 in 60 let članstva v lovski organizaciji.

Dragi Franc, hvala ti za vse, kar si storil za našo lovsko družino, za vedno boš ostal v spominu višnjanskih lovcev.

Lovci LD Višnja Gora

V 93. letu starosti, natančneje 7. septembra 2022, se je za vedno poslovil naš lovski prijatelj **Jani Gönc**, član Lovske družine (LD) Markovci.

Jani se je rodil 18. decembra 1929, v zgodovino pa se je zapisal z velikimi črkami tako v naših krajih kot tudi v evropskem prostoru, saj je 27 let vodil Ptujsko vinsko klet. V času njegovega vodenja so številne kolovozne poti v Halozah zamenjali kilometri asfalta, obnovljeni so bili številni vinogradi v Halozah in Slovenskih goricah, napolnjena pa je bila tudi prva steklenica vina s slovensko blagovno znamko. V naših vrstah smo imeli velikega poznavalca vin in viteza vin Evropskega reda. V naši lovski družini je bil znan po številnih

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Vladimir Lipičar, LD Grgar,

* 31. 3. 1945, † 1. 9. 2022.

Venčeslav Kozar, LD Ljutomer,

* 18. 5. 1945, † 11. 1. 2022.

Ivan Kočevar LD Lož Stari trg,

* 24. 1. 1937, † 12. 9. 2022.

Anton Andrej Jerman,

LD Storžič,

* 26. 2. 1946, † 26. 8. 2022.

Silvester Obrez, LD Kozje,

* 30. 11. 1961, † 2. 9. 2022.

Jože Alojz Kvartič, LD Velenje,

* 21. 6. 1936, † 12. 9. 2022.

Marjan Ošlovnik,

LD Bukovje Otiški Vrh,

* 29. 11. 1952, † 2. 9. 2022.

Rudolf Rakuša, LD Ptuj,

* 14. 11. 1941, † 28. 9. 2022.

Zdravko Kuhar, LD Kranjska Gora,

* 22. 6. 1966, † 12. 7. 2022.

Adolf Onič, LD Hoče,

* 16. 6. 1937, † 27. 9. 2022.

Frančišek Filipč, LD Šentjošt,

* 28. 12. 1934, † 21. 8. 2022.

Anton Poljšak, LD Hrenovice,

* 19. 2. 1939, † 2. 10. 2022.

Jožef Ritlop, LD Horjul,

* 30. 10. 1932, † 14. 6. 2022.

Ivan Dreisiebner, LD Kungota,

* 7. 10. 1952, † 24. 6. 2022.

Marijan Slekovec, LD Vinski Vrhovi,

* 16. 11. 1958, † 9. 10. 2022.

Umrli časten spomin!

dosežkih, predvsem pa se je zavzemal za ohranitev narave in divjadi.

V zeleno bratovščino se je včlanil leta 1970. V LD Markovci je opravljal številne funkcije, in sicer je bil tajnik od leta 1972 do leta 1976, član nadzornega odbora od leta 1976 do leta 1980 in član disciplinske komisije od leta 1997 do leta 1999. Za svoje predano delo v lovstvu je prejel več priznanj in odlikovanj: družinsko priznanje, znak za lovske zasluge, reda za lovske zasluge III. in II. stopnje ter jubilejna znaka za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji.

Jani se je tudi v častitljivih letih udeleževal vseh druženj v lovski družini in številnih skupnih lovov vse do zadnjih dni. Bil je človek, ki je znal spoštovati lovske tovariše, divjad in naravo. Njegove številne sledi bomo spoštovali za vedno.

Markovski lovci in lovke se ti, Jani, iskreno zahvaljujemo za vse delo, ki si ga opravil za razvoj in v korist narave ter lovstva, boginja Diana pa naj ti nakloni častno stojišče v večnih loviščih.

LD Markovci – L. Š.

Narisci: Milan Samar

Jazbečarji na krvni sledi

Neizpodbitno dejstvo je, da je snovalcem pasem psov jazbečarjev uspelo ustvariti vsesplošno uporabno (univerzalno) pasmo, ki se odlično »obnese« tudi pri delu po krvni sledi. Kakovosten nos je tisti, ki jim pomaga uspešno izslediti obstreljeno (ranjeno) divjad. **Svetovna zveza za jazbečarje** je že pred leti izdala *Pravilnik za tekovanje/preizkušnjo po krvni sledi brez spremstva sodnikov*. Lani smo prvič organizirali tako državno tekovanje v lovišču **Lovske družina (LD) Ribnica**, letos 12. junija pa v **LD Sorško polje**, seveda s soglasjem **Lovsko-kinološkega društva (LKD) Gorenjske**.

LD Sorško polje ima povsem ravninsko lovišče, lahko dostopno z regionalne ceste Medvode-Kranj. Vodniki lokacijo za zbor že poznajo, saj tam vsako leto organiziramo več vadb psov jamarjev v rovu, LKD pa načrtovane preizkušnje naravnih zasnov (PNZ) za pse jamarje. Marsikdo bi menil, da tamkajšnji ravninski teren pomeni tudi lažje tekovanje, a temu nikakor ni tako; goste, z robido zaraščene površine in visoka praprotna psom ne olajšajo dela. Prej nasprotno. Res je sicer, da je v zadnjih letih tod številčnost srnjadi skromna, je pa zato toliko večja prisotnost šakala, ki jo je po mnenju tamkajšnjih lovcev dodobra zdesetkal.

Na *tekovanje jazbečarjev v delu po krvni sledi* so vodniki prijaviili šest psov (dva kratkodlaka in štiri resaste jazbečarje), tekmovalo pa jih je le pet, saj je en vodnik prisotnost odpovedal. Pravilnik predvideva dve različni težavnosti, in sicer 40- in 20-urno sled – obe z dolžino 1200 m, vodnik ima uro in pol časa. Štejejo zbrani kartončki, ki jih je sodnik, ko je polagal sled, pustil na njej.

Foto: Dario Bandelj

Sodelujoči tekmovalni pari na tekmi po krvni sledi za jazbečarje v LD Sorško polje, sodniška trojka, predstavniki LD in delegat KZS

Sledi so bile položene v petek, dva dni pred tekovanjem, in v soboto, dan pred tekovanjem.

Vodja prireditve je bil kinolog LD Sorško polje **Lev – Leopold Mokotar** z veliko pomočjo člana lovske družine, tudi vodnika jamarjev, **Tomaža Bohinca**. Sodniško delo na tekovanju so opravili **Stanko Lihtenvalner**, **Matjaž Roter** in **Damjana Žnidaršič – Švegelj**. Delegat kinološke zveze Slovenije je bil **Janez Nahtigal**.

Po žrebu številki sledi sta najprej odšla na delo dva vodnika, ki sta prijavila svoja psa na sledenje 40-urne krvne sledi. Oba sta bila uspešna. Prvo mesto in naziv CACT – Slo je dosegel resasti jamarčar **Charming Tail'swake ME APAT 5 – WAKA**, ki je z vodni-

kom **Robertom Vidervolom** izdelal sled v 29 minutah (najkrajši čas); zbranih vseh pet kartončkov. Drugo mesto in R. CACT – Slo je zasedla 13-mesečna psička, kratkodlaka jazbečarka **Perla Levant Ostri**, ki je uspela priti do konca sledi v 50 minutah; vodnik **Robert Bandelj** je zbral štiri kartončke.

Na 20-urni krvni sledi žal dva vodnika nista bila uspešna, preizkušnjo je uspešno opravil le en vodnik. Prvo mesto in CACT – Slo je zasedel izkušen samec **Tüsöksori – UgrasztóJäger Fritz** s prav tako večšim vodnikom **Leom Fabianijem**, ki je sled izdelal v 39 minutah in zbral štiri kartončke.

Tekovanje smo sklenili z natančno razlago rezultatov dela tekmujočih psov in v prijetnem

druženju v lovski koči LD Sorško polje. Pomisleki, da je tekovanje brez sodnikovega spremstva lažje, so vsekakor napačni. To se je izkazalo že lani, letos pa se je samo še potrdilo. Vodnik in pes sta prepuščena sama sebi, kar je lahko veliko naporneje kot sicer. Dejstvo je, da nekaterim vodnikom ustreza, da so na sledi s psom sami, drugim pa obratno, da jih spremlja sodnik.

Iskrena zahvala velja vsem sodelujočim na tekovanju, predvsem članoma gostiteljske lovske družine Mokotarju in Bohincu ter vodstvu LD Sorško polje. Zahvala tudi LKD Gorenjske, ki je soglašala s takšno kinološko prireditvijo na območju Gorenjske.

Boštjan Česaček,
predsednik KLPJ

Seminar Društva ljubiteljev ptičarjev v Hajdini

Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP) je 18. junija 2022 organiziralo seminar za vzreditelje, vodnike, ljubitelje ptičarjev in člane DLP. Ob 9. uri smo se zbrali v Hajdini pred lovskim domom **Lovske družine (LD) Boris Kidrič – Ptuj**, ki že tradicionalno gosti prireditve, ki jih organizira DLP.

V uvodu je predsednik DLP

Vilko Turk pozdravil vse prisotne in na kratko opisal dejavnost DLP v letošnjem letu. Predsednik je opozoril na preskromno udeležbo – skupaj s predavatelji in slušatelji se nas je zbralo le skromnih 25 udeležencev!

Prvo temo – *Izbira ptičarja iz legla, socializacija in vzgoja mladega ptičarja* – je predstavil **Dragan Zemljič**, dr. vet. med. Vsebinska je bila namenjena zlasti mlajšim vodnikom, ki se šele odločajo za nabavo ptičarja in tudi vzrediteljem začetnikom. Predavatelj je poudaril predvsem

dve obdobji razvoja mladega ptičarja – obdobje starosti od 4 do 8 tednov, ko mora vzreditelj mladiču omogočiti čim več aktivnosti ob spoznavanju vsega, s čimer se bo pes v življenju soočil. Prav zato je pomembno, da se vodniki odločajo za nabavo mladičev pri takih vzrediteljih, ki v tem obdobju psom v leglu namenjajo vso potrebno pozornost. Predstavil je tudi nekaj metod/načinov izbire mladiča iz legla. Drugo zelo pomembno obdobje razvoja mladega ptičarja pa je njegova socializacija. V starosti od 8 do 12 tednov lahko vodnik

psičku z vzgojo v igri in s pozitivno motivacijo ustvari dober temelj za poznejše uspešno šolanje. Z doslednostjo in jasnimi zahtevami, ki ne presegajo doseženega psihičnega razvoja mladega ptičarja, lahko vodnik v tej fazi odraščanja psu, brez prisile, uveljavi svoje hotenje (avtoriteto).

Nejc Nastran, dr. vet. med., in **Rok Klančnik**, dr. vet. med., sta nato predstavila nekaj praktičnih nasvetov s področja veterine, ki so zelo koristne informacije za vsakega vodnika lovskega psa. Predstavila sta osnovno shemo

cepljenj (vakcinacije) proti steklini in drugim kužnim boleznim psov ter osnovno shemo pravilnega odpravljanja zunanjih in notranjih zajedavcev. V nadaljevanju svojega predavanja sta svetovala, kako ukrepati ob raznih poškodbah psa, ki se lahko zgodijo med lovom oziroma med gibanjem psa na prostem. Spoznali smo tudi paket prve pomoči, v katerem je vse najnujnejše za hitro oskrbo psa med nezgodo na terenu. V zadnjem delu predavanja sta povedala, kako s psom ravnati ob ugrizu strupene kače ali ob stiku z močeradovim strupom. Opozorila sta tudi na bolezen Aujetzkoga, ki se prek stika z okuženim uplenjenim divjim prašičem prenaša na pse in vedno konča s smrtjo psa.

Sašo Volarič nas je obširno seznanil s pravili dedovanja barve dlake pri nemškem kratkodlakem ptičarju in nemškem žimavcu. Nemški kratkodlaki ptičar ima v svojem genskem zapisu enega izmed devetih osnovnih genotipov za obarvanost dlake. Iz raznih kombinacij lahko dobimo štiri osnovne fenotipe – zunanji videz obarvanosti dlake. Dovoljene so vse paritvene kombinacije, za razliko od nemškega žimavca, kjer ni dovoljena paritev med črnimi serci in črnimi serci z enobarvno rjavimi psi. Iz petih osnovnih genotipov – genskih kombinacij za obarvanost dlake pri pasmi nemškega žimavca izhajajo trije osnovni fenotipi – zunanji videz obarvanosti dlake. V nadaljevanju nas je podrobno seznanil z

Foto: Arhiv DLP

Seminar za vzreditelje, vodnike, ljubitelje ptičarjev in člane DLP je bil 18. 6. 2022 pred lovskim domom LD Boris Kidrič - Ptuj, ki že tradicionalno gosti prireditve, ki jih organizira DLP.

zgodovino nastajanja pasme nemški žimavec, predstavil je tudi najnovejše težnje in merila za ocenjevanje kakovosti dlake pri tej pasmi. V zadnjem delu nas je Volarič seznanil še s pravili dedovanja poudarjene »brade« pri žimavcu. Vsebina predavanja je bila zelo poučna in bi bila nadvse koristna novost tudi za kinološke sodnike za ocenjevanje dela in zunanosti te pasme!

Lovski inšpektor **Ian M. Koštomaj** je v svojem predavanju predstavil zakonske in podzakonske akte, ki se nanašajo na vzrejo, posest in uporabo lovskih

psov, s poudarkom na ptičarjih. Podrobno nas je seznanil z dolžnostmi upravitelja lovišča pri uporabi psov ptičarjev za določene namenske oblike lova, z zakonsko predpisanimi določili, ki se nanašajo na vzrejo, šolanje, vodenje in uporabo ptičarja. Vsi prisotni smo bili enotnega mnenja, da je zakonodaja, ki se nanaša na to področje, v mnogih primerih v razhajanju s potrebami v praksi, večkrat nedorečena, tudi preveč splošna, zato bodo v prihodnosti potrebni nekateri nujni popravki in dopolnitve.

Ker je bil seminar prvenstveno

namenjen zlasti mlajšim vodnikom, vzrediteljem in tudi kinološkim sodnikom, pokazala pa se je skromna udeležba vseh, ki smo jih tisti dan še pričakovali, nam žal ne vzbuja velikega optimizma glede želje po dodatnem izobraževanju vseh, ki so tega potrebni na tem področju.

Na koncu se želimo v imenu DLP zahvaliti vsem predavateljem za skrbno pripravo gradiv in za odlično izvedbo predavanj. Zahvala tudi LD Boris Kidrič - Ptuj, gostiteljici dogodka!

**Vilko Turk in
Dragan Zemljč**

Osemindvajseta samostojna državna tekma (CACT) v delu po krvni sledi za barvarje

Samostojno državno tekmo (CACT) v delu po krvni sledi za barvarje je Vzrejna komisija za barvarje organizirala skupaj z Lovsko-kinološkim društvom (LKD) Idrija in Lovsko družino (LD) Javornik - Črni Vrh nad Idrijo. Tekma je bila 2. julija in je bila posvečena spominu na **Jureta Pagona**. Pagon je bil znan lovec, kinolog in mednarodni kinološki sodnik. V članstvo LD Javornik - Črni Vrh je vstopil leta 1965. V lovski družini je opravljal funkcije starešine, člana nadzornega odbora, člana disciplinske komisije in tudi druge funkcije. Prav tako je bil od leta 1997 do leta 2001 član Komisije za spremljanje vodnikov krvosledcev pri Lovski zvezi

Vse foto: Jožef Verčko

Kinološki sodniki in lovci LD Javornik - Črni Vrh ob grobu Jureta Pagona

Slovenije. Lovci in kinologi se ga bomo spominjali kot dobrega vodnika gonilcev, predvsem pa kot izjemnega vodnika krvosledcev in poštenega kinološkega sodnika za krvosledce. Njegovo lovsko in kinološko pot sta v članku *Lovec in lovski kinolog z veliko začetnico* podrobno opisala avtorja **Franc Černigoj** in **Marko Mali**. Članek je bil objavljen v glasilu *Lovec*, št. 3/2021, na straneh 160 in 161, ter mu ni ničesar dodati. Juretu Pagonu se moramo za njegov trud in prispevek samo iskreno zahvaliti.

Organizacija tekme

Tekmo je pripravil organizacijski odbor v sestavi: **Vladimir Velikonja**, **Martin Murn**, **Ciril Lampe**, **Janez Trček** iz LD Javornik - Črni Vrh, **Igor Jež** iz LKD Idrija ter **Radoš Burnik**, **Bojan Deberšek** in **Jožef Verčko**; vsi so člani Vzrejne komisije za barvarje. Člani organizacij-

Zbor vodnikov s psi in ustrezno lovsko opremo

skega odbora iz lovske družine gostiteljice so izbrali terene za polaganje sledi, zagotovili ustrezno količino krvi, parklje srnjadi za pikljanje in kože za položitev na koncu sledi ter terenske pomočnike. Člani vzrejne komisije pa so pripravili katalog, kartončke za obeležitev na sledi, pokale ter na sojenje povabili kinološke sodnike. Na tekmovanje se je prijavilo 14 vodnikov barvarjev, od tega devet bavarskih in trije hanovški, zato je bilo na sojenje povabljenih sedem kinoloških sodnikov, in sicer: **Zdravko Brezovšek, Tomaž Burazer, Radoš Burnik, Bojan Deberšek, Leo Fabiani, Andrej Rupar in Jožef Verčko**, ki je bil obenem tudi delegat KZS.

Krvne sledi za samostojno državno tekmo morajo biti položene vsaj 12 ur pred tekmovanjem, zato so se organizatorji, kinološki sodniki in terenski pomočniki na sledi – **Martin Murn, Janez Trček, Slavko Rupnik, Anton Čar, Vladimir Velikonja, Albin Treven in Pavel Treven** – zbrali že dan pred tekmovanjem ob 16. uri pred lovsko kočjo LD Javornik - Črni Vrh. Po uvodnem pozdravu vodje prireditve Vladimirja Velikonje in predstavitvi programa tekmovanja je predsednik Vzrejne komisije za barvarje Bojan Deberšek pojasnil pravilnik za samostojno tekmo, način polaganja sledi ter opozoril vodnike na enaka merila pri ocenjevanju. Vsakemu sodniku je

izročil kartončke za označevanje vsake sledi. Vodja prireditve je razporedil terenske pomočnike za sledi in razdelil kri ter parklje.

Kinološki sodniki in pomočniki so sledi položili med 17. in

20. uro. Potem so se spet zbrali pred lovsko kočjo LD Javornik - Črni Vrh in se skupaj odpeljali na pokopališče v Godovič, kjer so položili cvetje in prižgali svečo na grobu Jureta Pagona. Ob grobu

je Leo Fabiani podrobno opisal Pagonovo lovsko in kinološko pot ter njegov velik prispevek k slovenski lovski kinologiji.

Na dan tekme

V soboto ob 8. uri je bil zbor udeležencev tekmovanja pred lovsko kočjo LD Javornik - Črni Vrh. Že pred začetkom sta dva predhodno prijavljena tekmovalca opravičila odsotnost. Tako se je tekmovanja udeležilo 12 prijavljenih vodnikov s psi. Vodja prireditve je organiziral zbor tekmovalcev in po odigrani državnih himni pozdravil vse zbrane. Starešina LD Javornik - Črni vrh Ciril Lampe je v imenu lovske družine gostiteljice pozdravil vse in predstavil delovanje LD Javornik - Črni Vrh. Predsednik LKD Idrija Igor Jež je udeležence pozdravil v imenu LKD Idrija, **Srečko Mumel** pa je zbrane pozdravil v imenu **Kluba hanovskih in bavarskih barvarjev Slovenije**, ki je bil ustanovljen lani in katerega postopek včlanitve v **Kinološko zvezo Slovenije** (KZS) še poteka. Prinesel je tudi prapor kluba, ki je bil izobešen skupaj z drugimi. Strokovni vodja Leo Fabiani je predstavil določila *Pravilnika za samostojno tekmo po krvni sledi*, nato so vodniki izžrebali številke umetnih sledi in odšli na teren.

Tekmovanje na sledi je potekalo

Organizatorji, kinološki sodniki in pomočniki na tekmi

Z leve: drugouvršeni Klemen Borak in prvouvršeni Leo Mihelič s psoma. Tretjeouvršeni Emanuel Vidmar je bil zaradi osebnih razlogov na razglasitvi rezultatov odsoten.

Rezultati:

1. mesto: Leon Mihelič z bavorskim barvarjem **Barijem** je dosegel 145 točk, I. n. r.

2. mesto: Klemen Borak z bavorskim barvarjem **Conradom z Romanova cho-vu** je dosegel 140 točk, I. n. r.

3. mesto: Emanuel Vidmar s hanovsko barvarko **Kiki**, je dosegel 140 točk, I. n. r.

Pet vodnikov preizkušnje ni opravilo, ker so odstopili od tekmovanja ali pa v 90 minutah niso uspeli uspešno priti do konca sledi.

KZS je nato zaključil tekmovanje, starešina gostiteljske lovske družine pa je vse udeležence povabil na malico in »lovski ropot« (v spomin na Pagona), ki ga je vodil **Slavko Rupnik**.

Samostojna državna tekma je potekala po zahtevnem terenu in je bila dobro organizirana. K zahtevnosti sledenja in doseženim rezultatom je veliko prispevalo toplo suho vreme, delno pa tudi neizkušenost nekaterih vodnikov. Rezultati tekmovanja so bili kljub temu ocenjeni kot zelo dobri.

Število udeležencev vodnikov barvarjev na tovrstnem tekmovanju potrjuje, da se je Vzrejna komisija za barvarje pravilno odločila, da vsako leto organizira po eno samostojno tekmo po krvni sledi samo za pse specialiste v delu po krvni sledi – to je za bavorske in hanovske barvarje.

Jožef Verčko

Leo Fabiani je povedal najpomembnejše stvari, povezane s tekmo.

med 8.45 in 11.30, ko so se vsi tekmovalci in kinološki sodniki vrnili h koči, kjer so izpolnili tiskovine in zbrali rezultate. Ob 13. uri je bila javna razglasitev rezultatov. Najprej je Leo Fabiani povedal, da je bilo tekmovanje organizirano v spomin Jureta Pagona in na krat-

ko tudi tekmovalnim vodnikom predstavil njegov prispevek lovski družini in kinologiji, nato sta vodja prireditve in strokovni vodja tekmovanja razglasila dosežene rezultate. Fabiani je še pojasnil, da sta drugo- in tretjeouvrščena bavorska barvarja zbrala enako

število točk in da je bil vrstni red določen po prednostnem pravilu: mlajši pes pred starejšim.

Vsem tekmovalcem so za dosežene rezultate čestitali še predsednik Vzrejne komisije za barvarje, predsednik LKD Idrija in predsednik Kluba hanovskih in bavorskih barvarjev Slovenije, ki je prispeval tudi praktične nagrade. Vsi udeleženci so prejeli tudi katalog tekmovanja. Delegat

Predvidena legla lovskih psov

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):

O: 4/I, m: 4/II, 30. 10. 2022.
Jože Dragovan,
Drašiči 11,
8330 Metlika.
Tel.: 041/963-039.

Resasti istrski gonič (SLRGir):

O: tuj plemenjak,
m: 5/III, 12. 10. 2022.
Jože Luzar,
Gabrska gora 66,
8321 Brusnice.
Tel.: 041/610-429.

Beagle (SLRBig):

O: 4/II, m: 4/II, 10. 10. 2022.
Dušan Fatur,
Trnje 108,
6257 Pivka.
Tel.: 070/191-974.

Hanovski barvar (SLRBb):

O: 5/I, m: 5/II, 13. 11. 2022.
Monika in Franci Ocepek,
Naselje na šahtu 9,
1412 Kisovec.
Tel.: 031/228-811.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/II, m: 4/II, 21. 9. 2022.
Slavica Mastnak Kovačič,
Šedina 18,
3222 Šentjur.
Tel.: 070/304-856.

O: 5/II, m: 4/I, 12. 11. 2022.

Robert Tomazin,
Cesta na Trato 12,
1330 Kočevje.
Tel.: 040/457-965.

Kinološka zveza Slovenije

Foto: Michael Migos

MALI OGLASI

Orožje in lovsko optika

Prodaj strelna daljnogleda Tasco 6-24 x 42 in češki strelni daljnogled 6 x 42, nov, cena 130 evrov/kos, **kupim pa poceni strelivo**, lahko staro. Tel.: 068/177-526.

Prodaj kombinirko Poldi Special-Steel, kal. 12/7 x 57 R in dvocevno **šibrenico**. Tel.: 031/433-997.

Prodaj novo nočno optiko Nite Site Wolf z montažo na strelni daljnogled, možnost tudi nočnega opazovanja do 300 m, cena 450 €. Tel.: 041/773-344.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 57, s strelnim daljnogledom 4 x 32. Puška je dobro ohranjena in ima lepo gravuro. Cena: 900 €. Tel.: 031/676-782.

Lovski psi

Prodaj mladiče, nemške lovške terierje delovnih linij, stare šest mesecev, cepljene, čipirane, z rodovniki. Tel.: 041/244-287.

Prodaj zelo lepega mladiča nemškega kratkodlakega ptičarja, čokoladno-bele barve, sta-

rega 15 mesecev, delno že izšolanega, zelo poslušnega in pametnega, potomca vrhunskih staršev, s poreklom iz Srbije. Cena: 950 €. Tel.: 041/235-440.

Prodaj nemške ptičarje - žimavce, poležene 8. 6. 2022 (samci). Tel.: 041/717-464.

Zaradi smrti **prodaj kombinirko** Češka Zbrojevka, kal. 12/7 x 57 R, malo uporabljano. Tel.: 041/846-522.

V Psarni Kamis sta na voljo dva samčka pasme angleški špringer španjel. Sta cepljena (potni list), čipirana in imata rodovnik. Tel.: 041/938-529 (Jernej Hrga).

Prodaj nemške prepeličarje - rjavce, poležene 18. 9. 2022. Na voljo samci in samice. Tel.: 070/304-856 (Mirko Kovačič, Šedina 18, 3222 Dramlje).

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodaj fazane in race mlakariče. Tel.: 041/717-464.

Prodaj slike na platnu z motivi sledi divjadi iz cikla »Življenje pusti sledi« v tehniki liquitex in akril; formati so od 25 x 60 do 90 x 140 cm. Sem član Društva likovnih umetnikov Ljubljana. Slike lahko

popestrijo vaš dom, lovsko kočjo in lovski dom. Vabim vas na ogled in izbor slik. Tel.: 041/313-554 (Janez Černač).

Kupim odpadlo rogovje navadnega jelena in jelena damjaka. Tel.: 031/435-932.

NOVEMBER									
Datum	Luna	zajde	vzide	zajde	zora/mrak (navt.)	začet	konec		
1. To	14:06	23:14	6:42	16:48	5:36	17:55		●	
2. Sr	14:35	—	6:44	16:46	5:37	17:53			
3. Če	14:59	0:33	6:45	16:45	5:39	17:52			
4. Pe	15:19	1:50	6:46	16:44	5:40	17:51			
5. So	15:38	3:05	6:48	16:42	5:41	17:50			
6. Ne	15:56	4:18	6:49	16:41	5:42	17:49			
7. Po	16:15	5:30	6:51	16:40	5:44	17:47			
8. To	16:37	6:42	6:52	16:38	5:45	17:46		○	
9. Sr	17:04	7:54	6:54	16:37	5:46	17:45			
10. Če	17:36	9:04	6:55	16:36	5:47	17:44			
11. Pe	18:16	10:09	6:57	16:35	5:49	17:43			
12. So	19:05	11:07	6:58	16:33	5:50	17:42			
13. Ne	20:01	11:56	6:59	16:32	5:51	17:41			
14. Po	21:04	12:35	7:01	16:31	5:52	17:40			
15. To	22:09	13:06	7:02	16:30	5:54	17:39			
16. Sr	23:17	13:32	7:04	16:29	5:55	17:38		●	
17. Če	—	13:53	7:05	16:28	5:56	17:38			
18. Pe	0:24	14:11	7:06	16:27	5:57	17:37			
19. So	1:32	14:28	7:08	16:26	5:58	17:36			
20. Ne	2:42	14:46	7:09	16:25	6:00	17:35			
21. Po	3:54	15:05	7:11	16:24	6:01	17:35			
22. To	5:10	15:28	7:12	16:23	6:02	17:34			
23. Sr	6:30	15:56	7:13	16:23	6:03	17:33		●	
24. Če	7:54	16:32	7:15	16:22	6:04	17:33			
25. Pe	9:14	17:21	7:16	16:21	6:05	17:32			
26. So	10:26	18:24	7:17	16:21	6:06	17:32			
27. Ne	11:24	19:40	7:19	16:20	6:08	17:31			
28. Po	12:07	21:01	7:20	16:19	6:09	17:31			
29. To	12:39	22:22	7:21	16:19	6:10	17:30			
30. Sr	13:05	23:41	7:22	16:18	6:11	17:30		●	

Termini predvajanja novembrske oddaje Dober pogled

TV STUDIO BISTRICA: 24. 11. 2022 ob 20.00, 26. 11. 2022 ob 20.00 in 27. 11. 2022 ob 11.00.

VTV VELENJE: 24. 11. 2022 ob 21.20.

TV IDEA MURSKA SOBOTA: 29. 11. 2022 ob 19.00 in 20.45.

GTV GORENJSKA TELEVIZIJA: 29. 11. 2022 ob 19.35 in 30. 11. 2022 ob 18.00.

VAŠ KANAL NOVO MESTO: 24. 11. 2022 ob 22.00 in 25. 11. 2022 ob 10.00.

ATM KRANJSKA GORA: 26. 11. 2022 ob 20.00.

TV PTUJ: 3. 12. 2022 ob 21.00 in 4. 12. 2022 ob 10.00.

ETV HD: 1. 12. 2022 ob 20.00.

TV ORMOŽ: 2. 12. 2022 ob 20.00 in 4. 12. 2022 ob 10.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporedne posameznih TV-postaj.

Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakazite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

TEHNO OPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Smetova ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel. / fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
Akcijska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gojzarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47

Cena: **68,00 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA: info@beluga.si, www.beluga.si

**Obojestranska flis jakna
ALASKA 1795 "Elk hunter"**

Ne prepušča vode in vetra!
Vodni stolpec: 10.000 mm

89,90 €

**BODITE VIDNI
NA POGONIH!**

AVANTURA

www.avantura.info Avantura Trade d.o.o. Ljubljanska c. 44, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolena. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- EVN MATERIAL Z MEHURČKI
- PELJ
- TOPLOTNO IZOLACIJSKA POLJA

DO -50 °C

63,00 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LAHNIH ŠKORNEJ SE NISTE IMELI

DECATHLON

**LOVSKI ŠKORNJI
SUPERTRACK 500**
REF: 8494309
84⁹⁹ €

**MASKIRNA TORBA
ZA 120CM PUŠKO**
REF: 8750927
24⁹⁹ €

decathlon.si

24⁹⁹ €

**KOMPLET
DVEH NOŽEV
IN BRUSILNIKA**
REF: 8400047

Pinewood jakna Furudal
Cena: 124,95 €

Pinewood srajca Harjedalen
Cena: 49,95 €

Pinewood obrnljiv telovnik Smaland
Cena: 99,95 €

Nova kolekcija Pinewood v Puškarstvu Vute!

VUTE PUSKARSTVO

Puškarstvo Vute | Kremplova ulica 2, 2000 Maribor | lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si | Tel: 059 108 495

HuBro.si

Vse za LOV in PROSTI čas

PRODAJALNA in SPLETNA TRGOVINA

info@hubro.si Dobja vas 16 a
+386 41 220 288 Ravne na Koroškem

STEYR ARMS Deerhunter ZEISS Blaser

NITEHOG TERMOVIZIJE

www.nitehog.com

VIPER 35 Clip-on

SENZOR 320 x 240 - 12 μ m

TEŽA 260 g $\leftrightarrow$ 1380 m

2590 € ~~2990 €~~
Z DDV

VIPER 50 NEXT Clip-on

NOVO

3950 €
Z DDV

TEŽA 295 g

SENZOR 320 x 240
12 μ m - 60 HZ

GECKO 35 PRO - LRF

2950 €
Z DDV

$\leftrightarrow$ 1800 m
SENZOR 640 x 512 - 12 μ m
TEŽA 400 g LRF do 800 m

$\leftrightarrow$ 2160 m

SCHULTZ & LARSEN

www.schultzlarsen.com

MOŽNOST
IZDELAVE
NAVOJA.

DUŠILCI ZVOKA

SUPERDOME

32 db

285 €

VENOM

36 db

410 €

041 737 453

Dedal storitve d.o.o.

www.nocna-optika.com

marko.rehar@gmail.com

CRISPI®

THE PRO HUNTERS CHOICE

**TITAN
GTX®**

FAST & LIGHT EXPERIENCE

TITAN GTX®

ARTISAN HANDMADE

INSTANT-FIT

3D

400

WWW.CRISPI.IT

Jerman-i, d.o.o. - Zastopnik za Slovenijo

Telefon: 064/173-558

info@jerman-i.si

JAEGER NXT

AU
ASE UTRA

Dušilec zvoka ASE UTRA RADIEN

**Puškarstvo
Špendal**

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard, Pulsar

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns, Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG, Hornady

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh, Marsupio

gsm 041 399 307 ali 031 393 664

email puskarstvo@siol.net

trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

meopta

Meopta MeoPro Optika5 2-10x42 PA
CENA: 353,80 €

meopta

Meopta MeoSport R 3-15x50 RD SFP
CENA: 445,30 €

meopta

Meopta MeoPro Optika6 4,5-27x50 RD SFP
CENA: 786,90 €

Meopta MeoPro AIR 8x42 HD
CENA: 725,90 €

Meopta MeoPro HD Plus 8x56
CENA: 738,10 €

* Slike so simbolične

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
e-mail: ancelj@siol.net

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Poiščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Sellier&Bellot - Meopta

- Alfa Proj - Noblex - ATN - Niggeloh

- Norica - Huğlu - Schmidt&Bender - MAK

- Sightmark - Swarovski Optik - STV Group

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

POSEBNA PONUDBA ZA POGONE:

- MAUSER 18 z navojem na cevi
- Optična pika Minox RV1
- Picatinny letev
- Jermen za puško MAUSER
- Kapa MAUSER

MINOX

Redna cena:

~~1.740€~~

Akcijska cena:

1.490€

Ponudba velja, do 31.12.2022, oziroma do prodaje zalog.

PREIZKUSITE

Steiner Nighthunter H35

TERMOVIZIJSKI MONOKULAR

- Izjemna robustnost
- Jasna in ostra slika
- Možnost zajemanja slik in videov

Napravo lahko preizkusite meseca **novembra in decembra** v trgovini **LOVEC** na Partizanski cesti 16 v Grosuplju.

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031 770 520 (Optics Trade).

STEINER

OPTICS TRADE

NOVO AFL LEČA PROTI ZAMEGLJEVANJU

dS GEN. II
PAMETEN &
INDIVIDUALEN

SEE THE UNSEEN

SWAROVSKI
OPTIK